

**T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
SPOR YÖNETİCİLİĞİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE OTİSTİK SPORCULAR
KAPSAMLI ULUSAL VE ULUSLARARASI
ORGANİZASYONLARIN İNCELENMESİ**

Alev ŞEN

**Danışman
Doç. Dr. Selhan ÖZBEY**

MANİSA-2019

**T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
SPOR YÖNETİCİLİĞİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE OTİSTİK SPORCULAR
KAPSAMLI ULUSAL VE ULUSLARARASI
ORGANİZASYONLARIN İNCELENMESİ**

Alev ŞEN

**Danışman
Doç. Dr. Selhan ÖZBEY**

MANİSA-2019

	T.C. MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS EĞİTİMİ FORMLARI Tez Savunma Sınavı Tutanağı	Doküman Kodu	FRYL-031
		Yayınlanma Tarihi	26/03/2018
		Revizyon No/Tarih	2/23/03/2018
		Sayfa	1/1

TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 03.07.2019 tarih ve 23/29 sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Manisa Celal Bayar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin 9. Maddesi gereğince Enstitümüz Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı Spor Yönetimi Tez Yüksek Lisans Programı öğrencisi Alev ŞEN'in "Dünya'da ve Türkiye'de Otistik Sporcular Kapsamlı Ulusal ve Uluslararası Organizasyonların İncelenmesi" konulu tezi incelenmiş ve aday 23.07.2019 tarihinde saat 13:30'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 75 dakikalık süre içinde gerek tez konusu gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevapla değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna ☒

OY BİRLİĞİ ☒

DÜZELTME yapılmasına * ☐

OY ÇOKLUĞU ☐

RED edilmesine ** ☐

ile karar verilmiştir.

ÜYE
Dr. Öğr. Üyesi Müberrâ ÇELEBİ

BAŞKAN

Doç. Dr. Selhan ŞERİF

ÜYE

Dr. Öğretim Üyesi Zeynep OKU

Evet

Hayır

Tez, burs, ödül veya Teşvik programına (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir.

☐
☐

Tez, mutlaka basılmalıdır.

☒
☐

Tez, mevcut haliyle basılmalıdır.

☐
☐

Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır.

☐
☐

Tez, basımı gereksizdir.

☐
☐

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir. İkinci tez savunma sınavında da başarısız olan öğrencinin Enstitü ile ilişkisi kesilir.

** Bu halde adayın Enstitü ile ilişkisi kesilir.

Hazırlayan
Enstitü Sekreteri

Onaylayan
Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Dünyada ve Türkiye’de Otistik Sporcular Kapsamlı Ulusal ve Uluslararası Organizasyonların İncelenmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

10/06/2019

Alev ŞEN

İmza

ÖZET

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE OTİSTİK SPORCULAR KAPSAMLI ULUSAL VE ULUSLARARASI ORGANİZASYONLARIN İNCELENMESİ

Araştırmanın amacı, Dünyada ve Türkiye’ de otistik sporcular kapsamlı düzenlenen ulusal ve uluslararası spor organizasyonlarının incelenmesidir. Araştırmada 2010 ve 2018 yıllarında otistik sporcuların katılım gösterdiği Ulusal ve Uluslararası organizasyonlar cinsiyet, sporcu sayısı, yaş aralığı, spor branşlarındaki çeşitlilik, organizasyonun sürekliliği ve program içeriği ile Türkiye’yi temsil eden sporcuların başarı durumu ele alınmıştır.

Çalışmada nitel bir yaklaşım olan doküman analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırma doküman analizinin çeşitli bilgi ve belgelerine dayandırılarak yapılmıştır. Veri toplama, kaynaklarından yazı temelli kaynaklar, görüntü temelli kaynaklar ve yayımlanan tezler, makaleler, gazeteler, dergi ve arşiv bilgileri kullanılmıştır.

Dünya organizasyonlarına bakıldığında sürekliliği göz önünde tutulduğunda otistik sporcular kapsamlı yapılan organizasyonların beş ana başlık altında toplandığı görülmüştür. Bunlar; IPC, INAS organizasyonları, Özel olimpiyatlar, Popüler sporlar ve Gösteri sporlarıdır. Dünya organizasyonlarının mevsimsel olarak çeşitliliğin yaşandığı yerlerde spor branşlarının da çeşitlilik gösterdiği görülmüştür. Olimpiyata katılan otistik sporcuların azlığı ve bu bağlamda kazanılan madalya sayısının da azlığı dikkat çekmektedir. Türkiye’de yapılan otistik sporcular kapsamlı organizasyonlara bakıldığında ise, dört organizasyon sürekliliği açısından göze çarpmaktadır. Bunlar; Özel olimpiyatlar, TÖSSED organizasyonları, Bölgesel oyunlar ve Ulusal oyunlardır. Yapılan bu organizasyonlarda otizmli sporcuların mental engel gruplarından ayrılmadığı görülmüş ve özel sporcu adı altında yarışıldığı tespit edilmiştir. Bu nedenle, otizmli sporcuların performanslarının olumsuz etkilediği ve haksız rekabete yol açtığı tespit edilmiştir. Ulusal ve uluslararası organizasyonlarda otizmin diğer mental bozukluk gruplarından ayrıştırılarak kendi özelinde müsabakalarda katılabileceği organizasyonların düzenlenmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: *Otizm, Otistik sporcu, Ulusal ve Uluslararası organizasyonlar.*

ABSTRACT

This research is a descriptive research in Turkey and in the world of sports events organized for children with autism. The sample group of the research consists of disabled athletes participating in National and International organizations held in 2010 and beyond. Disabled athletes participating in these organizations were examined in terms of number, age range, branch and continuous participation in the organization. In this study with defined criteria, between the years 2010 and 2018, organizations for autistic athletes in Turkey and in the world were thoroughly investigated. For data analysis, descriptive analysis and content analysis methods were used. As a result, it was determined that the participation of disabled individuals in sports organizations increased throughout these years. In this study a natural nitel method has been used and essential approach used. The data gathered has been acquired by document. 'Purposeful sampling' method and 'Criterion sample' strategy has been used. This study covered autistic sporting organisations both in Turkey and in the world between 2010 and 2018. Data was gathered using 'Descriptive analysis'. Organisations that disabled people participated in were shown to be different according to in terms of quality. Between 2010 and 2018 the number of organisations were seen to increase. From the perspective of continuity international organisations were seen to show more variety compared with national organisations. Besides successful branches within national organisations, other branches were seen to have no participation. In this study autism and sports organisations are grouped under 6 main headings. 1. IPC- 2. INAS champions. 3. special olympics. 4. TÖSSED organisations. 5. regional games. 6. national games

TITLE OF THESIS

COMPREHENSIVE NATIONAL AUTISM STUDY OF ATHLETES AND THE INTERNATIONAL ORGANIZATION IN THE WORLD AND TURKEY

TEŞEKKÜR

Çalışmamın her aşamasında bana destek olan, lisansüstü öğrenim hayatımın tüm zorlu aşamalarında her yönden yardımcı olan, tecrübeleri ile beni aydınlatan ve desteğini hiç eksik etmeyen, kendisini tanımaktan büyük onur duyduğum sevgili danışman hocam Sayın Doç. Dr. Selhan ÖZBEY' ye, yüksek lisans eğitimim sırasında desteğini her zaman hissettiğim değerli eşim Hüseyin ŞEN' e, öğrenim hayatım boyunca beni maddi ve manevi olarak destekleyen ve hep yanımda olan aileme yürekten teşekkür ederim.

Alev ŞEN

Manisa, 2019

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
YÖK VERİ GİRİŞ FORMU.....	iii
YEMİN METNİ.....	iv
TÜRKÇE ÖZET.....	v
İNGİLİZCE ÖZET.....	vi
TEŞEKKÜR.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
EKLER.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.....	xiv
GRAFİKLER LİSTESİ.....	xv
KISALTMALAR.....	xvi
GİRİŞ.....	1
a) Araştırmanın Amacı.....	3
b) Araştırmanın Önemi.....	3
c) Problem Cümlesi.....	4
d) Sınırlılıklar.....	4
e) Varsayımlar.....	4
f) Tanımlar.....	4

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GENEL BİLGİLER.....	5
1.1. Engellilik.....	5
1.2. Otizm.....	7
1.2.1. Tanım.....	7
1.2.2. Tarihçe.....	7
1.2.3. Görülme Sıklığı.....	10
1.2.4. Nedenleri.....	11
1.2.4.1. Nörolojik Nedenler.....	12
1.2.4.2. Genetik Faktörler.....	12
1.2.4.3. Çevresel Faktörler.....	13

1.2.5. Tanı Ölçütleri ve Teknikleri.....	14
1.2.6. Otizmin Belirtileri.....	14
1.2.7. Otistik Bozukluk Türleri.....	15
1.2.7.1. Rett Sendromu.....	15
1.2.7.2. Asperger Sendromu.....	15
1.2.7.3. Atipik Otizm.....	16
1.2.8. Otizmlı Çocukların Genel Özellikleri.....	17
1.2.8.1. Sosyal Gelişim Özellikleri.....	17
1.2.8.2. İletişim.....	17
1.2.8.3. Yineleyici Davranış Özellikleri.....	18
1.2.8.4. Diğer Özellikler.....	19
1.2.9. Tedavi.....	19
1.3. Spor ve Otizm.....	22
1.3.1. Spor Kavramı.....	22
1.3.1.1. Sporun Bireyler Üzerindeki Etkileri.....	25
1.3.1.1.1. Sporun Psikolojik Etkileri.....	25
1.3.1.1.2. Sporun Fizyolojik Etkileri.....	26
1.3.1.1.3. Sporun Sosyal Etkileri.....	27
1.3.2. Sporun Otizmlı Bireyler Üzerine Etkileri.....	27
1.3.2.1. Sporun Otizmlı Bireylerin Zihinsel, Fiziksel, Sosyal Gelişimlerine Etkileri.....	29
1.3.2.2. Engellilere Yönelik Spor Hizmetlerinin Tarihçesi.....	32

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM.....	35
2.1. Araştırmanın Modeli.....	35
2.2. Veri Toplama Araçları.....	37
2.3. Araştırmacının Rolü.....	38
2.4. Geçerlik ve Güvenirlilik.....	39
2.4.1. Geçerlilik.....	40
2.4.2. Güvenilirlik.....	40

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR.....	42
3.1Dünyada Otistik Sporculara Yönelik Spor Organizasyonlarının	
İncelenmesi.....	42
3.1.1 Paralimpik Oyunlar.....	43
3.1.2. INAS Şampiyonaları.....	46
3.1.3. Özel Olimpiyatlar.....	58
3.2. Türkiye’de Otistik Sporculara Yönelik Spor Organizasyonlarının	
İncelenmesi.....	63
3.2.1. Türkiye’de Özel Olimpiyatlar.....	64
3.2.1.1. TÖSSED Tarafından Düzenlenen Spor Organizasyonları.....	65
3.2.1.1.1. Bölgesel Oyunlar.....	65
3.2.1.1.2. Ulusal Oyunlar.....	66

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. SONUÇ VE TARTIŞMA.....	79
----------------------------------	-----------

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. ÖNERİLER.....	83
KAYNAKÇA.....	85

EKLER

EK 1: Tez Konusu Onay Formu.....	93
EK 2: Engelliler Hakkında Kanun.....	94
EK 3: Türkiye Özel Sporcular Spor Eğitim ve Rehabilitasyon derneği tüzüğü...	106

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1:Nitel araştıra sürecini temel özellikleri.....	36
Şekil 2:Doküman analizinin artı ve eksileri.....	36
Şekil 3:Dünyada yapılan otistik sporcular kapsamlı sürekli organizasyonlar.....	42
Şekil 4:INAS şampiyonası alt organizasyonları.....	46
Şekil 5:Özel olimpiyatlar altında yapılan yaz ve kış oyunları.....	58
Şekil 6:Türkiye’de yapılan ve süreklilik gösteren otistik sporcuları kapsayan organizasyonlar.....	63
Şekil 7. TÖSSED tarafından desteklenen ve düzenlenen otistik sporcular kapsamlı organizasyonlar.....	65

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Türkiye'nin Paralimpik Oyunlar Karnesi.....	44
Tablo 2. 1. Bölge Yüzme Şampiyonası Mental-Otizm Grubu Açık Yaş Katılım Barajları.....	68
Tablo 3. 2. Bölge Yüzme Şampiyonası Mental-Otizm Grubu Açık Yaş Katılım Barajları.....	68
Tablo 4. 2. Yüzme Türkiye Şampiyonası Milli Takımlar Seçme Barajları.....	70
Tablo 5. TOSSFED Tarafından 2018 Yılında Düzenlenmiş Olan Etkinlikler.....	72
Tablo 6. TÜİK Paralimpik Oyun Dağılımı.....	74
Tablo 7. Türkiye'nin Paralimpik Oyunlara Katılım ve Madalya Kazanan Sporcuları.....	75

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 1. 2016 Rio Paralimpik oyunlardan görüntü.....	59
Fotoğraf 2. Alp Disiplini Kayak Müsabakalarına İlişkin Görüntüler.....	62
Fotoğraf 3. Nordik Kayak Müsabakalarına İlişkin Görüntüler.....	62
Fotoğraf 4. 2018 INAS Kapalı Salon Şampiyonası'nın Gerçekleştiği Salondan Görüntü.....	63
Fotoğraf 5. 2018 INAS Kapalı Hentbol Şampiyonası'nın Gerçekleştiği Kentten Bir Görüntü.....	64
Fotoğraf 6. 2018 INAS Dünya Tenis Şampiyonası'nın düzenleneceği Tenis Kortlarından Bir Görüntü.....	66
Fotoğraf 7. 2018 INAS Avrupa hentbol şampiyonasının gerçekleştirildiği kentten bir görüntü.....	66
Fotoğraf 8. 2015 Los Angeles Avrupa yaz oyunlarına Türkiye'den giden takım.....	68
Fotoğraf 9. INAS Dünya bisiklet şampiyonasından görüntü.....	69
Fotoğraf 10. 2018 INAS Dünya tenis şampiyonasından bir görüntü.....	70
Fotoğraf 11. 2018 INAS Dünya tenis şampiyonasından görüntü.....	71
Fotoğraf 12. INAS Dünya futbol şampiyonasından görüntü.....	72
Fotoğraf 13. Özel olimpiyatlar ulusal oyunlara katılan sporcular ve eğitmenler.....	80

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Yıllara Göre Lisanlı Özel Sporcu Sayısı (2011-2014).....	46
--	----

KISALTMALAR DİZİNİ

Akt.	Aktaran
APA	Amerikan Psikoloji Birliği
AS	Asperger Sendromu
Çev.	Çeviren
Dr.	Doktor
Haz.	Hazırlayan
OSB	Otizm Spektrum Bozukluğu
INAS	The International Federation for Athletes with Intellectual Impairments
PCB	Polychlorinated Biphenyls
PDD-NOS	Yaygın Gelişimsel Bozukluğu
RAM	Rehberlik Araştırma Merkezi
RBS-R	Gözden Geçirilmiş Yineleyici Davranış Ölçeği
TEACCH	Treatment and Education of Autistic and Related Communication Handicapped Children
TÖSSED	Türkiye Özel Sporcular Spor Federasyonu

GİRİŞ

Engel durumu, yapılmak istenene karşı bireye mani olan bir kusur durumudur. Bireyin fiziksel ve mental yapısının doğuştan ya da yaşlılık sebebiyle görevini yerine getirememesi halinde kişi engelli durumuna düşer. Böyle kişilerin içinde bulunduğu durum sosyal yaşantılarında uyum sağlama problemleri ortaya çıkarıyor ise “engelli” olarak nitelendirilmektedir.(Müftüoğlu,)2006:6, Resmi Gazete 2010)

İnsan vücudunda en karmaşık yapıya sahip olarak çalışan organ olan beynin gelişim sürecini tamamlayamaması veya sonradan çevresel etkiler ile işlevini yerine getirmesinde yaşanan aksaklıklar olarak tanımlanabilir. Fiziki yetersizliklerin engele dönüşmesine mani olmak adına farklı uzmanlık alanlarının beraber çalışıp eğitim sürecini ortak bir program dahilinde gerçekleştirmesi gerekir. Zihinsel engele sahip olan çocuklar engelli çocuklar arasında en yaygın olarak karşılaşılan grubu teşkil etmelerine karşın bu çocuklar toplum tarafından yeteri kadar tanınmamakta, hatta zihinsel engelli çocuklara yönelik bazı önyargılar bulunmaktadır. Bunların başında bu tarz çocuklar için hiçbir şey yapılamayacağına yönelik inanç gelmektedir. Hâlbuki bütün zihinsel engellilerin %85 kadarı eğitilebilir zihinsel engellidir. Ancak bunların normal ilkökul programlarından yeteri kadar yararlanamadıkları görülmektedir. Fakat zihinsel engelli çocukların ilkökul seviyesinde akademik konularda eğitilebilirlik, toplum içerisinde bağımsız bir şekilde yaşamlarını sürdürebilecek seviyede sosyal uyum, yetişkin seviyesinde kısmen veya tamamen destek alacak biçimde mesleki yeterlilik alanlarında gelişme potansiyelinde oldukları bildirilmektedir (Özer, 2013).

Zira eğitilebilir zihinsel engelli çocuklara yönelik özel eğitim programlarında bu konular üzerinde durulmaktadır (Eripek, 1993).

Bazı zihinsel engelli çocuklar fiziksel açıdan normal sağlıklı çocuklara oldukça benzemekte, hatta onlar kadar yetenekli olabilmektedir. Zihinsel engelli çocuklar da sağlıklı çocuklar gibi pek çok spor dalında başarı elde edebilirler (Güven, 1986).

Zihinsel engelli çocuklar genellikle olağanüstü fiziki güce sahip olan çocuklar olup çoğunlukla denetimsiz bir süreç içerisinde sahip oldukları bu güçlerini negatif yönde kullanıp saldırgan davranışlar sergileme eğilimindedirler. Oysa ki bu güç çocuğun gelişimi için pozitif yönde kanalize edildiğinde oldukça yararlı sonuçlar elde edileceği aşikardır (Kınalı, 2003).

Otizm kelimesinin ilk kez 1911’de İsviçre’de Eugen Bleuler tarafından kullanıldığı tahmin edilmektedir. Bu terim adı geçen araştırmacı tarafından kendini dış dünyadan tamamen soyutlamış olan bireyleri ifade etmek için kullanılmıştır. Yunancada benlik manasına gelen “otos” kelimesinden türetilmiş olan otizm yalnızca kendi iç dünyasında yaşayanlar için kullanılmıştır (Kırcaali-İftar, 2007: 69).

Namlı’ya göre (2012), Otizm çoğunlukla çocukluk döneminde tanılanan ve yaşam boyu süren mental bir rahatsızlıktır. Otizmlı çocukların kendi bedenlerini tanımlarında temel becerilerini destekleyici programlar son derece önemlidir. Bu programlar çocukların bedenlerini ve içerisinde yaşadıkları dünyayı tanımları bakımından hareket becerilerini katkıda bulunur.

Yetim’e göre (2005),Otizmlı bireylerin sosyalleşmelerinin sağlanması ve pek çok özelliklerini pekiştirileside kullanılan en önemli unsurların başında spor gelmektedir. Spor bireyin psikolojik ve fizyolojik açıdan sağlığını geliştiren, sosyal davranışlarını düzenleyen, fiziksel ve zihinsel manada belirli bir seviyeye getiren biyolojik, sosyal ve pedagojik bir olgudur. Başka bir deyişle bireyinfiziksel, mental ve ruhsal gelişimini belirtilen bu öğeler arasında uyumunu ve aynı zamanda sosyalleşmesini sağlar.

Engelli kişilerin sosyal yaşamda yerini alabilmelerinin artmasında oldukça önemli bir yere sahip olan spor ya da fiziksel aktiviteye katılmak bireyin farklı kimlik ve rolleri keşfetmesini sağlamakta, kişinin kendini algılama durumunu değiştirme imkanı sunmakta, ekip ve grup bilincini uyarmakta ve böylelikle de engelin farkındalığını azaltmaktadır (Groff ve ark., 2009).

Özer’e göre (2013),Spor fizyolojik ve mental yapıya sağlamış olduğu katkının yanında rekabet, güven, disiplin ve dostluk duygularını uyandırmak amaçlı çocuğun sosyal rolünü kazanmasını da sağlamaktadır.

Kınalı ve MEB’e göre (2008),Spor bir eğitim aktivitesi olup ortak hedefleri gündeme getirebilme gücünü ve takdir edebilme gücünü ortaya çıkarır. Bu durumlara ilaveten anlayış ve sorumluluk geliştirebilme ve işbirliği içerisinde düzen sağlama kabiliyetlerinin de gelişimine katkıda bulunur. Spor aynı zamanda anlayışlı ve enerjik olmayı sağlamakta, sosyal gruba ve topluma aitlik hissiyatını kazandırmakta olup bu şekilde bireyle toplum arasındaki ilişkilerin daha da uyumlu hale gelmesini sağlamaktadır.

Yetim’e göre (2005),Spor bireyin dinamik sosyal alanlara dahil olmasını sağlayan önemli sosyal etkinliklerden birisidir. Engelli bireylerin sosyalleşmesinde,

dolayısıyla da engellilik durumlarıyla ilgili yaşadıkları sıkıntılardan uzaklaşmalarında son derece önemlidir. Spor kişinin kendi dar dünyasından sıyrılarak çeşitli ortamlarda, başka bireylerden, inançlardan, düşüncelerden insanlarla iletişim içinde olmasını, onlardan etkilenmesini ve onları etkilemesini sağlamaktadır ki bu yönüyle sporun, yeni arkadaşlıklar kurulmasına, pekiştirilmesine ve sosyal kaynaşmaya destek sağladığı ve özellikle engelli bireylerin topluma kazandırılmasında önemli rol üstlendiği söylenebilir.

Otistik çocuklara yönelik dünyada ve ülkemizde düzenlenmekte olan spor müsabakalarıyla ilgili olarak toplumsal farkındalık istenilen düzeyde değildir. Sporun etkileri göz önünde bulundurulduğunda otistik çocuklara yönelik organizasyonların sayısının artmasının gerekliliği görülmektedir. Bu çalışmada Dünya’da ve Türkiye’de otistik sporcular kapsamlı ulusal ve uluslararası organizasyonların incelenmesi amaçlanmaktadır.

a) Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı; Dünya’da ve Türkiye’de yapılan otistik sporculara yönelik sportif organizasyonların tespit edilmesi ve içerik(kapsam) olarak incelemesidir.

Tespit edilen organizasyonlar yapıldıkları yıl, yapılma sıklığı, ulusal ve uluslararası toplam organizasyona katılan lisanslı sporcuların sayısı, cinsiyet farklılıkları ve katıldıkları spor branşları açısından incelenmiştir.

b) Araştırmanın Önemi

Zihinsel engelli çocuklar engelli çocuklar arasında en yaygın olarak karşılaşılan grubu temsil etmelerine karşın bu çocuklar toplum tarafından yeteri kadar tanınmamakta ve hatta bu çocuklara yönelik bazı önyargılar bulunmaktadır. Bu çalışma otistik çocuklarında katılım gösterebildiği sportif organizasyonların yeterli oranda uygulanıp uygulanmadığını ve hedef kitlelere ne kadar ulaşabildiğini ortaya koymaktadır. Bu çalışmanın sonuçlarıyla birlikte ileride yapılması planlanan yapılan sportif organizasyonların sayısının artırılması ve uygulanacak bölgelerin çeşitlendirilmesi hedeflenmektedir. Zihinsel engelli çocukların sportif organizasyonlara katılımlarıyla birlikte, kendilerini yargılanmamış ve ön planda hissedebilmelerini sağlayarak kişisel yeterliliklerini arttırmak, zihinsel engelli

çocukların spor sayesinde kendi dünyasından dış dünyaya açılmasına sağlayacak olmasıdır.

c) Problem Cümlesi

Dünya’da ve Türkiye’de yapılan otistik sporculara yönelik organizasyonlar ve kapsamaları nedir?

d) Sınırlılıklar

Bu çalışma 2010 – 2018 yılları arasındaki otistik sporcular için düzenlenen ulusal ve uluslararası resmi sportif organizasyonların araştırmasıyla sınırlandırılmıştır.

e) Varsayımlar

Araştırma sürecinde resmi internet adreslerinden ulusal ve uluslararası kurum raporlarından elde edilen verilerin doğruluğu varsayılmıştır.

f) Tanımlar

Spor: Belli kurallara ve tekniklere uyularak yapılan bedensel gelişmeye yararlı eğlenmek ve yarışmak amacı da bulunan beden hareketlerinin tümünün ortak addır.

Organizasyon: Birden fazla kişi ve grupların bir araya gelerek gayelerini gerçekleştirmek ve bu amaçla tespit edilen özel görevleri yerine getirmek maksadıyla belirli kanunlar, yönetmelikler ve daha başka esaslar çerçevesinde oluşturdukları kuruluşlara verilen isimdir.

Engellilik: Yaralanma ya da fiziksel bir rahatsızlık nedeniyle bazı hareketleri, duyuları veya işlevleri kısıtlı olma durumudur. Engellilik doğuştan gelebilir veya sonradan kazalar sonucu ortaya çıkabilir.

Otizm: Üç yaşından önce başlayan ve ömür boyu süren sosyalleşme ve iletişime hasar veren kısıtlı ve tekrarlanan davranışlara sebep olan beyinin gelişmesini engelleyen nörolojik bir rahatsızlıktır.

1. GENEL BİLGİLER

Otizm konusuna geçmeden önce engelliliğin ne olduğunun açıklanmasında yarar olacağı düşünülmektedir.

1.1. Engellilik

Engellilik olgusunu açıklamaya çalışan iki temel model bulunmakta olup bunlar medikal model ve sosyal modeldir. Medikal model, engelliliği bireysel seviyede ele almakta ve bireyin engel düzeyine fizyolojik açıdan yaklaşarak mevcut durumu açıklamaya çalışmakta iken sosyal model ise medikal modelin engelliliği açıklamadaki yetersizlikleri sonucunda ortaya çıkmıştır. Sosyal modele göre engelliliğe bireysel farklılıkların yanı sıra çevresel faktörler de etki etmektedir (Meşe, 2014).

Karataş'a göre (2002:2) engelli bireyin karşılaştığı engelin temelinde, sahip olunan özür değil; özrün yarattığı farklılığı bahane eden toplumun, engelliye karşı geliştirdiği engelleyici tutumlar yatmaktadır ve engellilik deneyimi de bir sosyal baskı biçimidir. Bu bağlamda medikal modelin engelliliği tıbbi olarak değerlendirdiğini ve bireyin engelli üzerine vurgu yaptığını, sosyal modelin de kişiyi yalnızca fizyolojik yapısıyla değerlendirmenin doğru olmadığını, sorunun bir diğer kaynağının da sosyal çevre olduğuna ve toplumun engelliye bakış açısının engelliye nitelendirdiğine vurgu yaptığı söylenebilir.

Oymak (1998: 8), özür kavramını, organlardaki bozukluk açısından ele almıştır. Oymak'a göre herhangi bir olumsuz durum bireyin sosyal yaşamının negatif yönde etkileyebilmektedir. Birey toplumsal hayata katılımda çeşitli sorunlar yaşayabilir ki bu durumda birey sosyal uyum sorunuyla karşı karşıya kalabilir. Sosyal uyum sorunuyla karşı karşıya kalan birey de "sakat" ifadesiyle nitelendirilir (Akt. Gonca ve Caferoğlu, 2012: 329).

Müftüoğlu (2006: 16) ise engel durumunun istenilenlere ulaşma konusunda insana mani olan bir kusur şeklinde görüldüğünü ifade etmiştir. Müftüoğlu'na göre bireyin beden ve ruh yapısının doğuştan ya da yaşlılık sebebiyle işlevini yerine getirememesi halinde kişi engelli durumuna düşer. Mevcut yapısı sosyal yaşamla mücadele etme konusunda yetersiz olan insanlar da "engelli" olarak nitelendirilebilir.

Küçükali (2014),Gerek ulusal gerekse uluslararası alanlarda faaliyet gösteren sivil ve resmi kuruluşlar engellilikle ilgili kendi hizmet yapılarına uygun çok sayıda

tanım yapmışlardır. Öyle ki bu tanımların aralarındaki anlam farklı olmasına rağmen engelli ve sakat aynı anlamda kullanılabilmektedir ki bu durum engelliliği ifade etmek için kullanılan kavramlarda ortak bir uzlaşının bulunmadığını savunmaktadır.

Engellilik üzerine ulusal ve uluslararası alanlarda yapılan tanımlamaların temelinde engellilikle ilgili gerçekleştirilmesi düşünülen plan, program ve politikaların yapılmasıyla ilgili çabaların yattığı söylenebilir. 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'nda engelli, "Doğuştan veya sonradan herhangi bir hastalık veya kaza sonucu bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle normal yaşamın gereklerine uymama durumunda olup; korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyacı olan kişi" şeklinde tanımlanmıştır. 16 Aralık 2010 tarihinde yürürlüğe giren Engellilik Ölçütü, Sınıflandırması ve Engellilere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelikte ise ağır engelli, "Engel durumuna göre özür oranı %50 ve üzerinde olduğu tespit edilenlerden günlük yaşam aktivitelerini başkalarının yardımı olmaksızın yerine getiremeyeceğine engelli sağlık kurulu tarafından karar verilen kişiler" biçiminde ifadelendirilmiştir (Resmi Gazete, 2010).

01.07.2005 tarih ve 5378 Sayılı Engelliler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 3. maddesinin (a) bendinde engelli; "Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişiyi ifade eder" şeklinde tanımlanmıştır. Yine aynı kanunun ve maddenin (c), (d) ve (e) bentlerinde engelliler, uluslararası engellilik ölçütüne göre hafif, ağır ve bakıma muhtaç engelli olarak sınıflandırılmışlardır. Kanuna göre; *hafif engelli*; engellilik ölçütüne göre, hafif engelli olarak tanımlanan kişiyi, *ağır engelli*; engellilik ölçütüne göre, ağır engelli olarak tanımlanan kişiyi, *bakıma muhtaç engelli*; engellilik sınıflandırmasına göre resmi sağlık kurulu raporu ile ağır engelli olduğu belgelendirilenlerden, günlük hayatın alışılmış, tekrar eden gereksinimlerini önemli ölçüde yerine getirememesi nedeniyle hayatını başkasının yardımı ve bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede düşkün olan kişileri ifade etmektedir (ÖZİDA, 2010: 33-34).

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 9 Aralık 1975 tarihinde yapılan toplantısında kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirgesine ek 3447 sayılı Engelli Kişilerin Hakları Bildirisi'nin 1. maddesine göre engelli, “*Normal bir kişinin kişisel ya da sosyal yaşamında kendi kendisine yapması gereken işleri, bedensel veya ruhsal yeteneklerindeki kalıtsal ya da sonradan olma herhangi bir noksanlık sonucu yapamayanlar sakattır*” şeklinde tanımlanmaktadır (Subaşıoğlu, 2008).

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) 1980 yılında engellilik kavramını çeşitli parçalara ayırarak tanımlama yoluna gitmiştir. Örgüt bu tanımlamaları yaparken sağlık boyutunu ön planda tutmuştur. Buna göre:

Bozukluk (Impairment): Bireyin psikolojik, fizyolojik ve anatomik yapısındaki eksiklikleri ifade eder.

Özürlülük (Disability): Normal şartlarda gerçekleştirilebilen bir eylemin fiziksel ve zihinsel yapıdaki bir eksiklikten dolayı tam olarak yerine getirilememesi durumudur.

Engellilik (Handicap): Bireyin herhangi bir yetersizliğinden veya özürlünden kaynaklanan nedenlerle yaş, cinsiyet ve sosyo-kültürel faktörler açısından kendisinden beklenenlere cevap verememesi durumudur (Dalbay, 2009: 36).

1.2. Otizm

1.2.1. Tanım

Güneş'e göre (2005) Otizm, beyinde oluşan organik bir bozukluk olmasıyla birlikte bireyin algılama mekanizmasının olayı farklı yorumlamasına ve sıra dışı tepkiler göstermesine neden olan bir hastalıktır.

Özbey'e göre(2009), Otizm genellikle çocukluğun ilk üç yılı içerisinde değişik nedenlerden ortaya çıkan karmaşık bir gelişimsel farklılıktır. Otizm teşhisi konulmuş çocukların en belirgin özelliği dili öğrenememe-anlayamama, takıntılı hareketler, içe kapanma, değişikliklere karşı aşırı tepki verme, zaman kavramını yitirme ve göz teması kuramamalarıdır

1.2.2. Tarihçe

Otizmi çağrıştırmakta olan davranış özelliklerine dair ilk çalışmalar 19. yüzyıla kadar uzanmaktadır. 1800'lerin başlarında Fransa'da Jan Itard ve İngiltere'de John Halsam isimli araştırmacılar otizmle ilgili çalışmalar gerçekleştirmişlerdir.

Yapılan çalışmalarda otizmi inceleyip otistik kişilere herhangi bir tanım otaya koymaksızın onları farklı bireyler şeklinde tanımlamışlardır (Kırcaali-İftar, 2007: 65) Itard ve Halsam tarafından yapılan bu çalışmalar otizmle ilgili olarak tarihsel süreçte ortaya konulmuş olan en dikkat çekici örneklerdir.

Otizm kelimesinin ilk kez 1911’de İsviçre’de Eugen Bleuler tarafından kullanıldığı tahmin edilmektedir. Bu terim adı geçen araştırmacı tarafından kendini dış dünyadan tamamen soyutlamış olan bireyleri ifade etmek için kullanılmıştır. Yunancada benlik manasına gelen “otos” kelimesinden türetilmiş olan otizm yalnızca kendi iç dünyasında yaşayanlar için kullanılmıştır (Kırcaali-İftar, 2007: 69).

1930 yılında Heler “dementia infantilis” terimini ortaya atmıştır. Bu terime göre çocukların üç yaşına dek istenilen düzeyde gelişimini tamamlayan çocukların huy açısından değişimi; konuşmanın kognitif gerileme ile süren, daha sonra tam gerilikle neticelenen bir bozukluktur (Burd ve ark., 1988).

Otizmin çocukluk dönemi psikozlarından farklı yapısı ilk kez 1943 yılında Kanner’in yapmış olduğu açıklama ile ortaya konmuştur (Aksüt, 2001:61). Kanner diğer araştırmacılardan farklı olarak otizmi “erken çocukluk otizmi” olarak ifade etmiştir. Kanner 11 çocuğu takip ederek bu çocukların özelliklerini detaylı olarak tanımlamıştır. Tanımladığı çocukların doğumdan itibaren başka insanlarla ilgilenme kabiliyetlerinin yeterli olmadığını, zamirleri kullanırlarken tersten kullandıklarını, davranışlarında devamlı ve hedefsiz etkinlikleri bulunduğunu, canlılardan ziyade nesnelere karşı daha ilgili olduklarını, değişikliklere karşı huysuz tepkiler verdiklerini gözlemlemiştir (Doğangün, 2008: 162).

Kanner (1943:249-250) klasik otizm tanımını yaparken aşağıdaki belirtilerin bulunması gerektiğini ifade etmiştir:

- Konuşma gelişiminde gerilik
- Normal konuşma gelişimine sahip olsa da iletişim hedefli kullanılmasında bozukluk
- Yansımalı konuşmanın olmaması
- Konuşma zamirlerinin yanlış yerde kullanımı
- Diğer insanlarla beklenen iletişimin geliştirilememesi
- Ezber hafızalarının yeteri kadar güçlü olmaması
- Basmakalıp ve yaratıcılık içermeyen oyunların oynanması
- Yaşamlarında aynı olan bütün değerleri koruyup değişikliklere karşı direnç göstermesi

Kanner ile aynı dönemlerde Avusturya’da çocuk hekimliği yapmakta olan Hans Asperger belirli bir grup hastada anormal davranışlar olduğunu tespit etmiştir. Takip ettiği bireylerin toplumsal ilişkilerinde ilginç, empati kabiliyeti eksik, ses tonlamalarında sorun yaşayan kişiler olduğunu gözlemlemiştir. Asperger bu belirtilere sahip olan kişilerin davranışlarını “otistik psikopati” olarak adlandırmıştır (Korkmaz, 2000: 134).

1960’lardan sonra otizmle ilgili yapılan araştırmaların sayısının ve niteliğinin artmasıyla birlikte bu hastalığın biyolojik temelli olduğu düşüncesi hakim olmuştur. Bu düşünce ilk kez Rimland tarafından ortaya atılmıştır. Otistik çocuğun duyuşal verilerinin düzenlenmesi ve bedenine dair bilgisini geliştirmesinin ardından çevresinden ayrılıp yeni çevreye uyum sağlaması üzerinde duran Schopler bir süre sonra Reichler ile beraber otizimli çocukların eğitimine dair TEACCH (Treatment and Education of Austistic and related Communication Handicapped Children) programını geliştirmiştir (Persson, 2000). Bu programda otistik çocukların mümkün olduğunca bağımsız hareket etmelerine yönelik çalışmalar bulunmaktadır. Bu program ile okulda, evde, bulunulan ortamda ve boş zamanlarda yardım almaksızın ya da az yardımlı bir gelecek hazırlanması amaçlanmaktadır.

1980’lere gelindiğinde Amerikan Psikiyatri Birliğı tarafından yayımlanan “Psikiyatrik Bozukluklar için Tanı Sınıflandırması El Kitabı”nda otizm şizofreniden ayrı olarak ele alınmıştır (APA, 1980).

Günümüze gelindiğinde ise otizmle ilgili çalışmalar hala sürmekte olup, otizm hakkında toplumun hala yeteri derecede bilinçli olmadığı düşünülmektedir. Otizimli bireyler yaşadıkları genetik farklılaşmaya göre normal kabul edilen insanlardan çok daha farklı bir yapıya sahip olmaktadır. Yaşadıkları semptomlar da onların normal karşıladığımız ve beklediğimiz davranışlarda farklılaşmalarına sebep olmaktadır. Otizm olarak en yaygın olan çeşidi 3 yaşına kadar semptomları ile kendini belli eder. Yapılmış net bir araştırma olmamasına rağmen Türkiye’de otizimli çocuk sayısı 550.000 olarak tahmin edilmektedir. Ülkemizde otizm sayısı ile ilgili yapılan net bir araştırma yoktur. Önceki yıllarda yapılan araştırmalara göre 550 bin civarında tahmini otizimli birey Türkiye’de yaşamaktadır. 0-14 yaş grubu aralığında otizimli çocuk sayısı ise yaklaşık olarak 140 bindir. Otizimli bireyler sadece kendi yaşamlarını değil çevrelerinde onlardan sorumlu olan kişileri de etkilemektedirler. Bu durumu da içine katarak bir inceleme yapıldığında otizm nedeni ile hayatını

düzenlemek zorunda olan toplam 2 milyon kişinin yaşadığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın verilerine göre Türkiye'de devlet okullarında eğitim gören 2 bini aşkın otizmlı çocuk vardır. Ancak otizmlı bireylere kapsamlı bir şekilde eğitim verebilecek kapasiteye sahip eğitim alanı henüz oluşturulamamıştır. Aslında bu yüzden çoğu otizmlı çocuk sahibi aile mağdur durumda bırakılmaktadır. Üniversitelerde yeterli sayıda program ve öğretim üyesinin olmaması da otizmlı bireylerin eğitiminin eksik kalmasına sebep olan bir etkidir.

Ülkemizde ilk olarak 1999 yılında zihin engelliler için özel eğitim kurumları açılmaya başlandı. Bu dönemde başlatılan Otizmlı Çocuklar Eğitim Uygulama Projesi de yürürlüğe girdi. Böylece 3-15 yaş arasındaki otizmlı çocukların alması gereken eğitimin onlara en iyi şekilde verilmesi sağlanacaktı. 2006-2007 senesinde de ABD'de 1970 tarihinde kurulmuş PCDI sistemi ülkemizde de uygulanmaya başlamıştı. Bundan sonraki süreçte de otizmlı bireylerin ve ailelerin ne gibi ihtiyaçlarının olduğu ve bunların nasıl karşılanabileceğine dair projelerin hayata geçirilmesi hususunda bakanlık tarafından Otizm Eylem Planı oluşturuldu. Birçok noktada hala toplumumuzda otizm konusunda bilgilendirme amaçlı olarak yetersiz kalmaktadır ve otizmlı çocukları olan ailelerin sıkıntıları devam etmektedir. Otizm ile ilgili ailelerin en büyük sıkıntılarından biri de çocukları ile iletişim kurabilmelerini kolaylaştıracak oyunları kolayca bulamamalarıdır. İçimdeki Hazine uygulaması telefona veya tablete kolayca yüklenerek ailelerin bu ihtiyacını basit bir şekilde karşılayabilecek bir hizmet sunmaktadır.

<http://www.odfed.org/otizm/>

<https://otizmguncesi.wordpress.com/category/otizm/dunyada-ve-turkiyede-otizm-yayginligi/>

1.2.3. Görülme Sıklığı

Otistik bozukluğu olanların sayısı üzerine gerçekleştirilen çalışmalarda çocuklar ve ergenler sayılmış olup yetişkinleri içine alan bir sayım gerçekleştirilmemiştir. Bu çalışmaların büyük bölümü yaygınlık çalışmalarıdır. Diğer bir ifadeyle belirli bir zaman diliminde belirli bir coğrafi bölgede yaşamakta olan belirli yaş grubundaki kişiler sayılmıştır (Wing, 2015: 63).

Amerikan Otizm Topluluğu dünya genelinde otizm görülme oranının 1/500 olduğunu, İngiltere'deki Ulusal Otizm Derneği ise 1/110 olduğunu bildirmiştir. ABD'de 8 yaş çocuklar üzerine gerçekleştirilen bir araştırmada otizm görülme oranının 1/88, başka bir araştırmada ise 1/68 olduğu bildirilmiştir (CDC, 2012).

ABD'de gerçekleştirilen araştırmalarda otizm görülme oranının 2002'den itibaren %123, 2006'dan itibaren %64, 2008'den itibaren %29 oranında arttığı bildirilmiştir (CDC, 2012). Bu oranların farklılık arz etmesinin nedeni araştırmayı gerçekleştiren kurumların yaygın gelişimsel bozuklukların hepsini veya yalnızca otistik bozukluğu ele almasıyla ilişkilidir.

Ülkemizde 2008-2009 eğitim-öğretim dönemi verilerine göre ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören 2.582 otistik bozukluk tanısı almış öğrenci bulunmaktadır. Bununla birlikte ülkemizde 2009'da Rehberlik Araştırma Merkezlerinde (RAM) otizm tanısı almış olan çocuk sayısının 10.811 olduğu bildirilmiştir (Aslan, ve Şahin, 2015).

Konuyla ilgili yapılan araştırmalarda otizmin başlangıcının erken çocukluk dönemiyle sınırlandırılmasına karşın bu durumun 36 aylık iken veya daha geç bir dönemde ortaya çıkabileceği ifade edilmektedir. Otizmin erkek çocuklarda görülme oranı kızlara göre yaklaşık $\frac{1}{4}$ oranında daha yüksektir. Etkilenme oranları incelendiğinde kız çocuklarının erkek çocuklara göre daha fazla etkilendiği görülmektedir (Sağırkaya, 2014).

1.2.4. Nedenleri

Otizme yol açan nedenler genel itibariyle nörolojik, genetik, ailesel ve çevresel nedenler şeklinde gruplandırılabilir. Ancak otizmin çok sayıda geni içerisinde barındıran kompleks bir genetik bozukluk olabileceği göz önünde bulundurulduğunda olası risk faktörlerinden hangisinden, ne düzeyde etkileneceği olduğu hali hazırda belirsiz konulardan birisidir (Güleç-Aslan ve Subaşı-Yurtçu 2017).

Konuyla ilgili gerçekleştirilen klinik çalışmalardan elde edilen raporlarda otistik bireylerin merkezi sinir sistemlerinde, beyin yapısında ve işleyişinde bozukluklar olduğunu bildirilmesi otizmin beyin gelişimindeki ve beyin sinirsel-kimyasal yapılarındaki bozukluklarla daha fazla ilişkili olduğu düşünülmektedir (Diken, 2008).

1.2.4.1. Nörolojik Nedenler

Otistik bireylerin nörolojik özellikleri üzerine gerçekleştirilen çalışmalarda otizm tanısı alanların pek çok nörolojik farklılığa sahip olduğu tespit edilmiştir. Otizmlili çocukların beyin ağırlıklarının sağlıklı çocuklardan daha ağır olduğu, normal gelişime sahip olan yetişkinlere göre ise daha hafif beyne sahip oldukları bildirilmiştir (Kemper ve Bauman, 1998).

Yapılan çalışmalarda aynı zamanda otistik bireylerin korteks büyüklüğü ile normal bireylerin korteks büyüklüğü arasında da farklılık olduğu, aynı zamanda otistik bireylerin limbik sistemlerindeki hücrelerin olması gerektiğinden 3 kat daha küçük olduğu, oldukça fazla sayıda olduğu ve yeterince olgunlaşmadığı bildirilmektedir. Otizmlili bireylerde beyincik incelendiğinde bu kişilerin beyinciklerinin sağlıklı bireylerden farklı olduğu, purkinje ve granüla hücre sayısının normalden daha az olduğu bildirilmiştir (Miller-Kuhaneck ve Glennon, 2001).

1.2.4.2. Genetik Faktörler

Otizme neden olan genetik faktörler ele alınacak olursa otizmlili bireylerin kromozomlarındaki değişiklikler öne çıkmaktadır. Konuyla ilgili yapılan araştırmalarda davranışsal belirtilerle kromozom bozuklukları arasında uyum olduğundan söz edilmemiş, fakat bu kişilerde 14. kromozom dışında en az bir kromozomda etkilenim olduğu ifade edilmektedir (Miller-Kuhaneck ve Glennon, 2001). Bu tarz kromozomal anomaliler çoğunlukla fiziksel açıdan normal olmayan belirtilere yol açmakta olup bu tarz belirtilerin de kendini otizmde gösterme oranı son derece yüksektir (Miller-Kuhaneck ve Glennon, 2001).

Otistik sendrom bozukluğu erkeklerde kız çocuklara kıyasla yaklaşık 4 kat daha fazla gözlenmesine karşın kız çocuklarda bilişsel bozuklukların daha ciddi düzeyde olduğu bildirilmektedir. Öte yandan ikiz kardeşler üzerinde gerçekleştirilen çalışmalarda çift yumurta ikizlerinde %10'un altında bir uyum gözlenmiş iken tek yumurta ikizlerinde ise uyum oranının %90'ının üzerinde olduğu bildirilmiştir (Miller-Kuhaneck ve Glennon, 2001).

1.2.4.3. Çevresel Faktörler

Otizme yol açan çevresel faktörler üzerine yapılan araştırmalarda bakteriyel enfeksiyonlar, aşılar, virüslere maruziyet ve immün sistem anormallikleri, toksik maddelere maruziyet ve ailevi nedenlerin ele alındığı görülmektedir. Aşılar üzerine gerçekleştirilen araştırmalarda aşılarda büyük bölümünde thimerosal olduğu ve bu sebepten ötürü de aşı olanların yüksek düzeyde cıvaya maruz kaldıkları bildirilmektedir. Bebeklik ve erken çocukluk dönemlerinde sık sık aşı olanlarda yüksek düzeyde cıvaya maruziyete bağlı olarak otistik sendrom bozukluğu ortaya çıkabileceği ifade edilmiştir (Barak ve ark., 1999).

Konuyla ilgili olarak gerçekleştirilen başka çalışmalarda otistik ve sağlıklı çocuklarda aşılarla virüslere karşı oluşturulan antikor düzeylerinde fark olmadığı, buna karşın rubella, kızamık ve çocuk felci gibi aşılarla otistik sendrom bozukluğu arasında 1/13 oranında bir ilişki olduğu bildirilmiştir (Singh ve ark., 1998).

Öte yandan bakteriyel enfeksiyonların otizme yol açabileceğini ileri süren araştırmalarda pek çok bozukluğu olan çocukların tıbbi öykülerinden yüksek düzeyde antibiyotik kullanılmasına bağlı olarak ortaya çıkan zarar görmüş patojenlerin nörotoksin ürettikleri, bu duruma bağlı olarak da nörotransmitterlerin serbestleşmesinin bozulduğu, neticede de nörotoksin üreten bakterilerin otizme yol açabileceği ifade edilmiştir (Bolte, 1998).

Otizme yol açan bir diğer çevresel faktör de virüslere maruziyet ve immün sistem anormallikleridir (Molloy ve ark., 2006). Miller-Kuhaneck ve Glennon (2001) tarafından gerçekleştirilen çalışmada normal immün fonksiyona sahip çocuklarda yaşanacak olan enfeksiyonların yinelenmesi halinde normal olan immün sistemde anormallikler ortaya çıkabileceği görülmüştür. Erken fetal dönemde fetusun kimyasal toksinlere maruziyeti normal gelişim sürecini negatif yönde etkileme potansiyeline sahiptir. Nörotoksin olarak adlandırılmakta olan bu kimyasal maddeler normal gelişim üzerinde etkili olan Polychlorinated biphenyls (PCB) ve pesçides hormon dağıtımını içermektedir. Öte yandan erken gelişim döneminde yapılan araştırmalarda otistik çocukların vücutlarında yüksek düzeyde toksik madde tespit edilmiştir (Miller-Kuhaneck ve Glennon, 2001).

1.2.5. Tanı Ölçütleri ve Teknikleri

1990'lı yılların sonlarına doğru yapılan araştırmalarda otizm spektrum bozukluklarında, hastalığa ait olguların artış gösterdiği tespit edilmiştir. Bu artış hastalığa ait tanı taramalarındaki gelişmeye ve otizm için yapılan tanının değişmesine bağlanmıştır (Barbaresi ve ark., 2005:37-44).

İçlerinde Amerikan Pediatristler Birliği'nin de (APA) olduğu tıp birlikleri 1994'de yayımlanan 'Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayısal Sınıflandırılması' adlı yenilenmiş tanı ölçütlerini içeren yayında hastalığa ait bulgulardaki artışın önemli bir faktör olduğunu belirtmişlerdir (Shattuck, 2006:1028-37).

Yapılan bu araştırmalar sonrası daha önce başka tanıları konulan çocuklar için ailelerin ve pediatristlerin de bilinçlenmelerinin artması sonucu bu çocuklara otizm tanısının konmasında da artış olduğu saptanmıştır. Otizm spektrum bozukluğu olan çocukların eğitim ve bakımı için ayrılan devlet bütçelerindeki eksiklik ve maddi olanakları yetersiz olan çocuklara aynı olanakların sağlanmaması bu çocuklara yanlış tanı konmasının nedenleri arasında olabilir (McPartland ve Klin, 2006: 771-88).

1.2.6. Otizmin Belirtileri

Otizmden etkilenme derecesi kişiden kişiye değişiklik gösterse de, bazı ortak özellikler her otizmlili bireyde ortak olarak gözlemlenmektedir. Bu ortak özellikler şunlardır;

- Sosyal ilişkilerde ve konuşmada güçlük,
- Konuşmadan anlaşma zorluğu,
- Oyun oynama ve imgelemede zorlanma,
- Anlamsız ve zamansız gülme ve ağlama,
- Kucaklandıklarında saldıracak davranışlar,
- Nesnelere aşırı bağımlılık gösterme,
- Değişikliklere karşı tepki ve direnç gösterme.

Bunun yanında otizmlili çocukları tipik olarak gösterdikleri davranışları sıralayacak olursak;

Otizmlili bir çocuk,

- Çevresine karşı ilgisizdir.
- Göz iletişimi kurmakta zorlanır.
- İnsanlarla iletişim kurmakta güçlük çeker.

- İstediklerini bir yetişkinin ellerini kullanarak belirtir.
- Yaşıtlarıyla oyun oynamaz.
- Aynı konu üzerinde tekrar tekrar konuşur.
- Nedensiz davranışlarda bulunur (ağlar, güler, bağırır, anlamsız sözler kullanır).
- Cisimleri döndürmekten hoşlanır
- Yaratıcılık gerektirmeyen işleri bir çırpıda yapabildiği gibi, yaratıcılık gerektiren oyunlar ilgisini çekmez.

1.2.7. Otistik Bozukluk Türleri

1.2.7.1. Rett Sendromu

Güneş'e göre(2005),Çocukluğun 7 ile 24. aylarında görülenbu sendromun en belirgin özellikleri, hali hazırda kazanılmış becerilerin yeniden gerilemesi, hızlı ve sesli şekilde nefes alıp verme, çiğneme hareketinin kısıtlılığı ve otistik içe dönüklüktür.

Özbey'e göre (2009),Fiziksel açıdan en belirgin özellikleri, başın bedene oranla daha küçük olması ve el çırpma, el bükme gibi takıntılı el hareketleridir. Genetik sebeplerden dolayı motor becerilerinde ilerleme görülmez, bu sebepten denge ve yürümede bozulma başlar.

Rett sendromu, X kromozomu üzerinde bulunan MECP2 geninin kusurlu oluşundan meydana gelir. Genellikle kız çocukların da görülmesinin sebebi ise erkeklerde 1 adet X kromozomu olmasından dolayı, kusurlu olan kromozoma etki eder. Bu yüzden MECP2 mutasyonu erkek fetüsü öldürür. Bu sebeple kızlarda 2 adet X kromozomu olduğu için hayatta kalanlarda bu sendrom görülür (http://www.rettssyndrome.org.tr/rett_b.htm, RS' e Genel Bakış. Görülen Özellikleri ve Terapiler).

1.2.7.2. Asperger Sendromu

Asperger sendromu (AS), sosyal etkileşimde zorluklar ve sınırlı, stereotipik ilgi ve etkinliklerle tanımlanan otizm spektrum bozukluklarından biridir. Asperger sendromlu bireylerin otizmlı bireyler gibi konuşma ve anlama gelişimlerinde genel

bir gecikme olmaması gözlenmektedir. AS'nin tanı ölçütlerinde yer almasa da sakarlık ve atipik dil kullanımı görülmektedir (Pettus, 2008:89-91, Klin, 2006: 3-11).

Ninds'e göre (2016),Avusturyalı çocuk doktoru Hans Asperger'in isminden gelen bu sendrom, 1944 yılında tedavi için gelen davranışsal iletişim yetileri yetersiz, motor sakarlıkları olan ve akranlarından davranışsal olarak farklılık gösteren çocukları tanımlamıştır. Elli yıl sonra AS Hastalıkların ve İlgili Sağlık Sorunlarının Uluslararası İstatistiksel Sınıflaması'nda (ICD-10) ve Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Sınıflandırması'nda (DSM-IV) Asperger bozukluğu olarak tanımlanmıştır. Araştırmalar bu sendromu genetik özelliklere bağlasa da AS'nin sebebi bilinmemektedir ve tek bir tedavi yöntemi yoktur.

1.2.7.3. Atipik Otizm

Farklı bir şekilde adlandırılmayan yaygın gelişimsel bozukluk olarak da tanımlanmaktadır. Asperger sendromu veya otizmin bazı tanılarının bulunup bazı tanılarının bulunmaması durumu ya da kuşkulu durumlarda atipik otizm teşhisi konulmaktadır. Çocuk belli bir tanı alamadığı birçok alanda gelişimsel bozukluk gösterdiği zaman teşhis edilmekte, bu teşhis 'Başka Türlü Adlandırılmayan Yaygın Gelişimsel Bozukluklar' (PDD-NOS) olarak tanımlanmaktadır.

Birtakım ölçütlere karşılık veremeyen fakat otizm belirtileri gösteren grup atipik yaygın gelişimsel bozukluk olarak adlandırılmaktadır. Bu grup dahilinde olan çocuklara toplumsal etkileşimde ağır ve yaygın gelişimsel bozukluk görülmekle birlikte iletişim kurma becerilerinin gelişimde de bozukluk gözlemlenmektedir. Bunun yanı sıra şizotipal kişilik bozukluğu, çekingen kişilik bozukluğu, şizofreni tanımlarını tamamen karşılamaktadır.

İletişimle ilgili sorunlar, aşırı utangaçlık, gündelik ve özel hayatında alışlagelmiş durumlara aşırı derecede bağlılık ile kişilik özelliğine dönüşebilir. Otizme ait belirtiler zaman içerisinde kaybolabileceği, uygun şartlar ve eğitimler ile tamamen normale dönebileceği için erken tanı ve tedavi büyük önem taşımaktadır (http://gulsenonal.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/32/01/747477/icerikler/atipik-otizm_617939.html, Erişim tarihi: 5 Nisan 2016).

1.2.8. Otizmlı Çocukların Genel Özellikleri

Otizm birçok belirti ile fark edilir. Sosyal etkileşim ve iletişim bozuklukları, odaklanamama ve tekrar eden hareketler başlıca özelliklerindendir (Filipek ve ark., 1999: 439-484). Otizmin belirtileri, kendi içinde farklılıklar gösterse de kişilerin kendilerine ya da çevrelerine yönelik şiddet belirtilerini oluşturan kişilik özellikleri arasında bağlantı kurulamaz (London, 2007:408-411).

1.2.8.1. Sosyal Gelişim Özellikleri

Sacks'ın yaptığı çalışmaya göre (1995),Sağlıklı kişilerde var olan sezgilere sahip olmayan otizmlı kişilerde sosyal problemler sıklıkla görülmektedir. Tanınmış otizmlı Temple Grandin, nörotipiklerin sosyal iletişimini anlayamama güçsüzlüğünden ötürü kendisini 'Mars'ta bir antropolog gibi' hissettiğini söylemiştir (Sacks, 1995).

Otizm tanısı konulan bebekler bu dönemde uyaranlara gerekli tepkiyi vermez, ismi söylendiğinde bakmaz ve karşısındaki insanla göz teması kurmaz. Ancak, bu davranışların aksine karşısındaki insana gülümser ve elleriyle iletişim kurmaya çalışırlar (Volkmar ve ark., 2005: 315-36). Bunu takip eden üç ile beş yaş aralığındaki otizmlı çocuklar kendisine yaklaşan insanların duygularına karşılık vermekte, konuşmadan iletişim sağlamakta zorlanırlar (Sigman ve ark., 2004: 221-233). Otizmlı çocuklar için arkadaşlık kurmak ve sürdürmek zor olsa da, sanılanın aksine yalnız kalmaktan hoşlanmazlar (Burgess ve Gutstein, 2007: 80-6).

Otizmlı bireylerin zeka geriliği; saldırganlık, kendine ve çevreye zarar verme vb. öfke nöbetleri ilişkilendirilse de bu konuyla ilgili yeterli bilgi bulunmamaktadır. Dominick ve arkadaşları otizmlı 67 çocuğun aileleriyle yaptığı görüşmeler sonucunda bu çocukların %70'e yakın bir bölümünün öfke nöbetleri geçirdiğini, %30'a yakın bir bölümünün de geçmişinde saldırganlık olayları yaşadığını belirtmiştir. Öfke nöbetleri, geçmişinde dil ile ilgili öğrenme bozukluğu olan çocuklarda belirgindir (Dominick ve ark., 2007: 145-62).

1.2.8.2. İletişim

Otizmlilerin yarısına yakın bir kısmı temel ihtiyaçlarına yönelik konuşma becerisi gösterememektedir (Noens ve ark., 2006:621-32). Bu becerilerdeki farklılıklar konuşma öncesi anlamsız sözcükleri çıkarma döneminin gecikmesi,

normal dışı el hareketleri ve davranışları şeklinde bir yaşından sonra görülebilir. İki ve üç yaşından sonra otizmlı çocuklarda bu özelliklerin seyrelerek azaldığı gözlemlenmiştir. Otizmlı çocuklar çoğunlukla duyduğu sesleri tekrar ederler (Landa, 2007: 16-25, Tager-Flusberg ve Caronna, 2007:469-81). Dikkat eksiklikleri otizmlı çocukların kolaylıkla diğerlerinden ayrılabilir, örneğin; gösterilen yere değil de gösterilirken kullanılan ele bakabilirler (Tager-Flusberg ve Caronna, 2007: 469-81).

Yapılan çalışmalarda yetişkin otizmlilerin kelime dağarcığı, cümle kurma gibi dilbilgisi konularında 8-15 yaş arasındaki otizmlı çocuklara göre daha iyi sonuçlar çıkardıkları görülmüştür.

Williams ve arkadaşlarının çalışmasına göre (2006:279-98)OSB'li kişilerde anlamsız sözcük ve ses tekrarı, amaca uygun olmayan cümlelere rastlanmaktadır. Buna dilbilgisi, dili kavrama, şakalar, soru ve emirleri kavrayamama olarak da dahil olabilmektedir. Ayrıca bu bireyler ifadelerde zamir eksikliğinden dolayı olayları üçüncü tekil şahısmış gibi anlatırlar. Örneğin; 'şeker istiyor'

1.2.8.3. Yineleyici Davranış Özellikleri

Otizmlı bireyler yineleyici ve sınırlı davranışın birçok türünü gösterirler. Bunlar Gözden Geçirilmiş Yineleyici Davranış Ölçeği'ne (RBS-R) göre şöyle sınıflandırılır (Boldfish ve ark., 2000: 237-43):

- Elleri, kolları, başı, vücudu çeşitli ve anlamsız şekillerde sallama gibi hareketler yapar.
- Saplantılı ritüel davranış isteyerek yapılır ve objeleri kendi kuralları içerisinde dizmek gibi kuralları uygular.
- Kendi kuralları dışındaki herhangi bir değişikliğe karşı tepki gösterir.
- Aynı kıyafetlerin giyilmesi gibi her gün yapılan belli bir davranışı tekdüze olarak yapmaktır (Lam ve Aman, 2007: 855-66).
- Hep aynı koltukta oturmak gibi sınırlı davranışlar göstermektir.
- Isırma gibi kendine zarar verecek, yaralayacak davranışları kapsamaktadır. Dominick ve arkadaşları, araştırmalarında otizmlı çocukların yaklaşık %30'unun kendine zarar verecek davranışlarında bulunduğunu göstermektedir (Dominick ve ark., 2007: 145-62).

1.2.8.4. Diğer Özellikler

Filipek'e göre (1999), Otizmlı bireyler, tanı ölçütlerinde bulunmayan fakat kendisini ve ailesini etki altına alan başka belirtiler de gösterebilirler. Treffert'e göre (2006), Bununla beraber otizmlı kişilerin bazıları sıra dışı beceriler göstererek önemsiz konuları bile zihinlerinde tutabilirler.

Yapılan çalışmalarda otizmlı bireylerde şiddetli motor bozukluklar görülme de, kaslarda güçsüzlük (hipotoni), kaba motor disfonksiyon (apraksi), parmak ucunda yürüme (tip toeing) gibi motor bozukluklara rastlandığı görülmüştür (Ming ve ark., 2007: 565-70). Yeme içme alışkanlıklarında otizmlı çocukların %75'i takıntılıdır. En yaygın sorunlardan biri olan; yemek seçme veya yememe gibi sorunlar ortaya çıkabilir. Fakat bunlar beslenme yetersizliğine sebep olmaz.

Otizmlı çocuklarda uyku sorunlarının çok yaygın olduğu bilinmektedir örneğin uyumakta zorlanma, uyku bölünmesi ve erken kalkma gibi sorunlarla karşılaşabilmektedirler. Dominick ve ark. (2007: 145-162) bu sorunların çocukların yarısından fazlasında olduğunu belirtmişlerdir.

1.2.9. Tedavi

Otizmin tanımlandığı tarihten günümüze dek otizme yol açan nedenler ve tedavisine dair pek çok farklı teori geliştirilmiştir. Neden tam olarak bilinmeyen otizmin yaşam boyu devam eden bir durum olduğu kabul edilmektedir (Korkmaz, 2000). Otizmlı çocuğun akranlarına göre davranışsal, bilişsel, dil ve iletişim ve duyuşsal alanlardaki farklılıklarının düzeyinin belirlenmesinin ardından uzmanlar ve özel eğitimcilerce otizmlı çocuğa yönelik bireysel eğitim programları hazırlanmakta olup bu programların içeriğine göre eğitimciler, fizyoterapistler, konuşma terapistleri, psikologlar devreye girmektedir. Bireysel eğitim programları her çocuğun kendi eksikliklerine ve başarılarına göre şekillendirilir (Hamilton, 2000). Otizm tedavisinde yaygın olarak kullanılan yöntemlerden bazıları aşağıda kısaca açıklanmıştır.

Davranışçı Eğitimi Programları:

Otizmin çocukların davranış problemlerinin değiştirilmesi, dikkat ve konuşma temelli sorunlarının iyileştirilmesi için genel kabul görmüş olan davranışçı yaklaşım yöntemleri arasında davranış değiştirme, uygulamalı davranış analizi ve

ayrık denemeler gibi yöntemler yer almaktadır. Bunlardan uygulamalı davranış analizi (Applied Behavior Analysis) bilimsel ve sistemli yöntemlerden birisidir (Lamb, 2010). 1980'lerde Lovaas ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş olan bu yöntemin otizmlili çocukların ifade edici ve alıcı dil beceriler, ince/kaba motor beceriler, günlük yaşam becerileri, sosyalleşme gelişimi üzerinde son derece önemli etkiye sahip olduğu bildirilmiştir (Whitman, 2004).

TEACCH (Treatment and Education of Autistic And Related Communication Handicapped Children- Otistik ve Benzer İletişim Güçlüğü Olan Çocuklar İçin Eğitim Programı):

ABD'nin Kuzey Carolina eyaletinde devletin desteklemiş olduğu bir programdır. 1970'lerde Dr. Eric Shopler ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş olan bu program otizmlili çocukların hem evlerinde hem de okullarında yapılandırılmış bir eğitime tabi tutulmaları özüne dayanmaktadır (Hamilton, 2000).

TEACCH programı otizmlili kişilerin ortak dikkat sorunları, ayrıntılara yoğunlaşma, soyutlama-genelleme sınırlılıkları, düşünceleri birleştirmede güçlükler, planlama yapabilmedeki zorluklar, düşünce ve eylem esnekliğinin bulunmaması ve duygusal-algisal farklılığın neden olduğu engeller gibi farklılıkların yanı sıra ilgilerinden, özel kabiliyetlerindeki, öğrenme tarzlarındaki ve algılamalarındaki farklılıkları vurgulayıp bunlardan faydalanmaya çalışmaktadır. Bu program her bireyin diğerinden daha iyi olduğu alanlar ve özel ilgilerinin bulunması, bireyselleştirilmiş bir eğitim için değerlendirmede bulunma, yapılandırılmış eğitim tarzlı, problem davranışlar altında yatan etkenleri anlama, ebeveynler ile ortak bir çalışma gerçekleştirme ve programı uygulayan uzmanların otizmi bütün yönleriyle kavramaları gibi eğitimsel ilkelere dayanır (Öztürk, 2009). TEACCH programı aynı zamanda otizmlili kişilerin eğitiminin yanı sıra ebeveynlere ve ailelere danışmanlık hizmeti sunmakta, yetişkin otizmlili kişilere iş eğitimi de sağlamaktadır (Hamilton, 2000).

Yerde Oyun Terapisi/Floortime:

Bu terapi yöntemi Dr. Stanley Greenspan ve Dr. Serene Wieder tarafından geliştirilmiş bir yöntem olup bireysel, gelişimsel farklılıklar ile ilişki temelli oyun odaklı bir yöntemdir. Dr. Greenspan bu yöntemin öncelikli hedefinin çocukta

kendilik duygusunun amaçlı ve etkileşimsel kişiler olarak oluşmasını, bu basit amaçlılık duygusundan çocuğun sosyal yeterlilik ve bilişsel dil geliştirmesinin sağlanması olduğunu ifade etmiştir (Hamilton, 2000, Tibby, 2010).

Dr. Greenspan çocuğun erken gelişimi için gereken 6 temel kilometre taşı açıklamış olup bunlar aşağıdaki gibidir:

- 1) Kendini düzenleme ve Dünya'ya ilgi gösterme (0-3 ay)
- 2) Samimiyet (2-9 ay)
- 3) İki-yönlü İletişim (4-9 ay)
- 4) Karmaşa İletişim, problem çözme (9-18 ay)
- 5) Duygusal Fikirler, düşüncelerin ve kelimelerin anlamlı ve yaratıcı kullanımı (18-30 ay)
- 6) Duygusal Düşünme, düşünceler arasında mantık ilişkisi kurmak (30-48 ay)

Farmakolojik tedaviler:

Dr. Bernard Rimland tarafından kurulan Otizm Araştırma Enstitüsü'nde (Autism Research Institute) otizm biyokimyasal bir bozukluk olarak tanımlanmış olup bu bağlamda da otizmin tedavisi için biyo-medikal yöntemler geliştirilmiştir. Geliştirilen yöntemler doğrultusunda otizmlı çocukların bağışıklık sistemlerinin zarar gördüğü, vücutlarında ağır metallerin olduğu ve bunların davranış sorunlarına neden olduğu görüşleri savunulmaktadır (McCandless, 2003). Bu görüşü savunanlar otizmlı çocuğun eğitim planlamasında biyo-medikal tedavi yönteminin uygulamalı davranış analizi ya da birebir özel eğitimle tamamlayıcı bir şekilde kullanılması gerektiğini ifade etmektedirler (Ackerman, 2008).

Alternatif tedaviler:

Otizm tedavisinde yukarıdaki tedavi yöntemlerinin yanı sıra alternatif tedavi yöntemleri de kullanılmakta olup bunlar arasında alerji tedavisi, uğraşı ve duygusal bütünleme tedavisi, diyet tedavisi, fiziksel tedavi, müzik terapisi, işitme tedavisi ve konuşma terapisi gibi yöntemler yer almaktadır (Lamb, 2010).

1.3. Spor ve Otizm

Spor ve otizm arasındaki ilişkiye geçmeden önce sporun tanımı, sporun yararlarına dair bilgiler verilmesinin yararlı olacağı kanaatindeyiz.

1.3.1. Spor Kavramı

İnsan iç ve dış dünyasında zorlanmakta ve bunun sonucunda ruhsal çöküntü, psikosomatik hastalıklar, cinsel işlev bozuklukları, bağışıklık sisteminde ve uykuda aksamalar meydana gelebilmektedir. Bunlarla beraber sağlığımız, çalışmamız, bütün hayatımız etkilenmektedir. Sporla beden sağlığı kazanılabilir, duygusal boşalma, sükunet, rahatlık, zihni gevşeme temin edilir (Balcıoğlu, 2003:177-185).

Spor kişiyi psikolojik ve fizyolojik açıdan iyi hale getiren, sosyal davranışlarını düzenleyen, motorik ve zihinsel açıdan belirli bir seviyeye çıkaran biyolojik, pedagojik ve sosyal bir olgu şeklinde de tanımlanmaktadır. Başka bir deyişle kişinin beden, fikren ve ruhen gelişimini, bu öğeler arasında uyumu, koordinasyonu ve sosyalleşmeyi sağlamaktadır. Spor bireysel ve sosyal fonksiyonları bağlamında oldukça geniş bir alana hitap etmekte olup kişilerin fiziksel, ruhsal ve zihinsel gelişimlerinin yanı sıra sosyal ve ekonomik kalkınmaya dahil olmalarında son derece önem arz eden araçlardan birisidir. Her şeyden önce spor insana hitap ettiğinden amaç ister sağlıklı ve iş verimi yüksek bir toplum meydana getirmek, isterse de sosyal çözülmeye ve yabancılaşmaya karşı kullanılabilecek bir araç olsun günümüzde sporun son derece etkin ve vazgeçilmez bir sosyal olgu durumuna geldiği açıktır. Spor hem yarışma, sağlık, zevk, eğlence, oyun, propaganda, boş zamanı değerlendirme aracı hem de kişi ve toplumlar arası ilişkileri düzenlemektedir (Yetim, 2005:131).

Spor, günümüzde bir sosyal hareketlilik aracıdır. Spor, her kesimden insanın sosyal hareketliliğine imkân hazırlayan çok önemli bir sosyal kurumdur (Yetim, 2005:178).

Spor insanoğlunun var oluşundan beri onunla beraber olan, belirli kurallar içeren, rekabet ortamı olan, haz veren aktiviteler bütünüdür. Herkes için spor eğitimi; üç yaşından hayatın sonuna kadar tüm bireylerin ve tüm sosyal grupların yaşam kalitesini arttırmak, sağlıklı, huzurlu ve mutlu bir yaşam sürmesini temin edecek kültürel arka planı kurmayı hedeflemektedir (Zorba, 2012:41).

Spor çeşitli fiziksel aktiviteler toplamı olmasının yanı sıra insanlara kişisel ve sosyal kimlik duygusu, grup üyeliği hissi vermesi bakımından kişinin sosyalleşmesine katkıda bulunmaktadır. Spor sosyal yaşamda son derece önemli bir yere sahip olup bu nedenle de insanları birleştirici rolü bulunmaktadır (Küçük ve Koç, 2003).

Spor biliminin alt bir disiplini olarak spor sosyolojisi, sporun toplumdaki, toplumsal kuramlardaki ve insanların hayatındaki işlevleri ile uğraşır, spor ve toplum arasındaki ilişkiye değinen sosyolojinin bir alt dalıdır (Yetim, 2005: 73).

Spor sosyolojisi, bilimsel bir araştırma konusu olarak sporla iş, hukuk, aile, boş zaman, müzik, tıp, kültür, sanat, kent sosyolojisi vb. ile karşılaştırmalı olarak ilgilenen özel ve uygulamalı bir sosyoloji dalıdır. Ayrıca, insanların sporla ilişkisini, davranışlarına etkisini analiz etmek ve sporun toplum için önemini ve insanlara olan etkisini araştırmak önemlidir (Voigt, 1998:75).

Spor kişinin dinamik sosyal çevrelere katılmasını sağlayan önemli ve etkili sosyal etkinliklerden birisi olduğundan sosyalleşmede oldukça önemli rol oynamaktadır. Sportif faaliyetler vasıtasıyla insanlar farklı insan grupları ile sosyal ilişki içerisine girerler. Kişi spor vasıtasıyla grubun kural ve değerlerine uymayı öğrenmekte, bu değer ve kurallar düzenini benimsemektedir (Demir ve ark., 2011).

Kişilerin refah ve mutlulukları önemli oranda beden ve ruh sağlığıyla ilişkilidir. İnsanların hem beden hem de ruhen sağlıklı bir yaşama sahip olmalarının yanı sıra gerek kendi toplumunda gerekse de diğer toplumlarda ilişkilerine dostluk içerisinde sürdürmelerinde spor önemli araçlardan birisidir (Yetim, 2005:131).

İnsanları spor yapmaya teşvik eden pek çok etken söz konusu olup bunlar genel itibarıyla aşağıdaki gibi sıralanabilir (Voigt, 1998:112):

- Belirli sosyal gereksinimleri karşılamak amacıyla (sosyal deneyim)
- Sağlık amacıyla (Sağlık, rehabilitasyon)
- Estetik ihtiyaçları doyurmak amacıyla
- Duygusal gerilimden kurtulmak amacıyla
- Sıkıntı, stres ve hastalıklara karşı direnç kazanma,
- Gerilim ve gevşemenin arka arkaya tadılması amacıyla..

Sporun temel amaç ve fonksiyonları genel olarak 4 grup altında toplanabilir:

- Fiziksel gelişim
- Motor gelişim

- Zihinsel gelişim
- Sosyal gelişim

Fiziksel gelişim amacı canlının fonksiyonel etkinliğinin artırılmasını ve sağlıklı bir yapıya kavuşturulmasını ifade etmektedir. Motor gelişimin sağlanması ve iyileştirilmesinde de spor hareketleri son derece önemli rol oynamaktadır. Zihinsel gelişim amacı bilgi ve anlayışla ilgilidir. Fiziksel faaliyetler kapsamındaki kurallar, taktikler, spor programlarındaki aktiviteler bunlara ilişkin yöntemlerin öğretilmesi, aynı zamanda sağlıklı yaşam, fiziki uygunluk gibi konuların öğrenilmesiyle zihinsel gelişime katkıda bulunulur. Sosyal gelişim amaçları hem kişi hem de toplum bakımından önem arz eder. Sportif faaliyetler vasıtasıyla kişilerin sosyal çevre kazanmaları ve kendilerini geliştirmeleri çok daha kolay olmaktadır (Yetim, 2005:132).

Spor,

- İnsanların günlük iş ve yaşantılarında verimli ve sağlıklı olmalarını sağlar.
- Güçlü ve sağlıklı bir fizikî yapıya kavuşmalarını sağlar.
- Hayatın zorluklarına ve hastalıklara karşı dayanıklılık sağlar.
- Boş zamanların yararlı bir biçimde değerlendirilmesini sağlar ve böylece insanlar iyi dinlenir, eğlenir ve zinde olur.
- Kendini kontrol etme, kendine ve başkalarına saygıyı öğretir.
- Sosyal sorumluluğu geliştirir.
- İş, görev ve meslek sorumluluğu kazandırır.
- Toplumun çalışan kesimlerinin bir yandan emek verimliliğini artırır, diğer yandan beden ve ruh sağlığını korur ve spor yoluyla boş zamanlarını verimli bir şekilde değerlendirilmesini sağlar.
- Spor, toplumun bireye yüklediği gerginlik, sıkıntı ve gerilimleri atmasına ve ruhsal sükûnete kavuşmasına yardımcı olur.
- Sportif faaliyetin içinde aktif olarak yer alan birey, bedenindeki teriyle birlikte ruhundaki sıkıntıların da dışarı atmakta ve kafasındaki kaygılardan kurtulmaktadır. Spor, her şeyden önce bireyi teskin edici bir etkinliğe sahiptir.
- Spor, bireyin kendi dar dünyasından kurtularak diğer inanç ve düşüncede olan insanlarla karşılaşmasını, onlarla diyalog kurmasını, onlardan etkilenmesini ve onları etkilemesini sağlar. Bu yönüyle

sporun dostluğu pekiştirdiği ve sosyal kaynaşmaya destek sağladığı söylenebilir (Yetim, 2005:133).

Düzenli spor;

- İş veriminin artmasına,
- Hastalık yüzünden çalışılamayan gün sayısının azalmasına,
- Daha enerjik hissedilmesine ve tembellikten uzaklaşmaya,
- Sağlam, canlı, hareketli, egzersiz yapmaya hevesli bir kişi haline gelmeye,
- Öz saygının gelişmesine,
- Organizmayı bedensel ve ruhsal streslerin yıpratıcı etkisinden korumaya,
- Hayata daha mutlu bakmaya, endişelerden uzaklaşmaya,
- Asabi ve hiperaktif yapıyı sakinleştirmeye,
- Kendine güveninin artmasına,
- Düzenli uyku ritmine sahip olmaya,
- İnsanlarla çabuk arkadaşlık kurmaya ve paylaşma, yardımlaşma duygularını geliştirmeye yardımcı olur (Zorba, 2012:21).

1.3.1.1. Sporun Bireyler Üzerindeki Etkileri

Fertlerin ve toplumların sağlık ve mutluluğunun bir amacı değil, aracı olan beden eğitimi ve spor faaliyetleriyle insanlar birçok vasıf kazanmaktadır.

1.3.1.1.1. Sporun Psikolojik Etkileri

Spor kişinin yalnızca fiziksel ve psikolojik eğitiminde kullanılmakla kalmaz aynı zamanda kişilerde işbirliği ve sorumluluk sahibi olma, kişilerin kendi kendine disipline olmalarına da katkıda bulunur (Alpman, 2001).

Yıldıran ve Yetim (1996) sporun amacının bütün bireylerin spor yapmalarının sağlanılarak sağlıklı, çalışkan, mutlu, yüksek moral değerlerine sahip, çağdaş ve dinamik toplum yaratılması, topluma karşı görev ve sorumluluklarının farkında olan, beden ve ruhen sağlıklı, yaratıcı, yapıcı, üretken, erdemli, ahlaklı nesiller yetiştirmek olduğunu ifade etmişlerdir.

Günümüzde bireyleri spor yapmaya iten tek neden hareket ve bedeni alan değildir. Başkalarıyla ilişki kurma isteği, yalnız kalma korkusu, sosyal bir varlık

olma ihtiyacı da en az sportif ve sağlıklı olma isteği kadar etkilidir. Aynı zamanda spor yapan kişinin iradesinin kontrolü, ilerleme istek ve arzusu, başarıma azmi gibi duyguları kazanmasını sağlayarak insan içgüdüsündeki yıkıcı, kırıcı, saldırgan dürtülerini olumlu manada geliştirerek kişisel ve toplumsal geliştirmenin yanı sıra insanların kişilik kazanmasında da önemli rol oynar (Bauman, 1994).

Yine spor, ruhi yönden; yarışma ruhu, yardımlaşma duygusu, çalışma disiplini, cesaret, insan sevgisi, kültür, doğruluk, kendine güven, mücadele azmi, yenme ve yenilmeyi kabullenme, paylaşma gibi kazanımlar elde eder (Yıldırım ve Yetim, 1996). Aynı zamanda çağımızın hastalığı olarak adlandırılan stresle başa çıkmada en önemli etken, kuşkusuz spor olmaktadır. Bireylerin rahatlamasını ve gevşemesini sağlamanın yanı sıra kendilerini mutlu hissetmelerini ve bir şeyleri başarmış olmalarının vermiş olduğu hazzı yaşamaları sağlanmış olur (Güçlü, 1995).

1.3.1.1.2. Sporun Fizyolojik Etkileri

Günümüzde bireylerin hareketsiz yaşantısı sonucu birçok rahatsızlıklar ortaya çıkmaktadır. Astrond ve arkadaşları, yaptıkları araştırmalarda; egzersiz yaparken kalbi besleyen ve beyne kan götüren damarlarda dolaşım durumlarını incelemiş ve egzersizlerin kalbe ve beyne daha fazla kan gitmesini sağladığını bulmuşlardır. Kalbe ve beyne daha fazla kan gitmesi, bireylerin daha sağlıklı bir yaşama adım atmalarını kolaylaştıracaktır (Erkan, 1998).

Fiziki açıdan spor, çeviklik, esneklik, denge, kuvvet, mukavemet, sürat, kondisyon, estetik görünüm, ritim, koordinasyon ve fiziki mükemmellik sağlar (Yıldırım ve Yetim, 1996).

Uzun süreli hareketsizlik, öncelikle insan bedeninin hareket yeteneğini kaybetmesine ve organik çöküntüsüne neden olur. Günlük kaygı ve yaşantının yoğun olduğu günümüzde ise böyle gerileme ve güçsüzlük kişinin başarılarını gölgeler. Düzensiz beslenme ve yanlış beslenme alışkanlıkları da bu hareketsizliği tetiklemektedir. Tüm bunların sonucunda insanlar, sürekli doktorlara gitmek zorunda kalmaktadır. Bunları önlemenin yolu ise bireyleri yaş gruplarına göre düzenli egzersizler yaptırmaktır (Erkan, 1998).

Spor, hareketsizlikten oluşan hastalıkları engellemeli ve yaşlılığa kadar canlı, rahat, sosyal ve zarif insan yaratma idealini de taşımalıdır. Çünkü sporun, halk sağlığı açısından değeri çok büyüktür (Voight, 1998).

İşte yapılan bütün egzersizlerde ana hedefin vücudu sağlıklı tutmak ve sağlığın bozulmasını mümkün olduğu kadar önlemek olduğu söylenebilir. Yapılan araştırmalar göstermiştir ki, spor hem hastalıkları önlemede hem de hastalıkların iyileşmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Yıldıran ve Yetim'e göre (1996), bireylerin fiziksel etkileri bireyin motorik özellikleri (dayanıklılık, kuvvet, hız, hareketlilik ve yetenek) iyi bir gelişme göstermektedir. Özellikle dayanıklılık branşları yapanlarda kronik arter hastalığı, hipertansiyon ve şeker hastalığı daha az rastlanır.. Ayrıca beden eğitimi ve spor, çocuk ve gençlerde, organik, sinir, kas, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimi sağlar. Sportif etkinliklerde bulunan çocuk ya da genç, kendini bilir, becerilerini geliştirir, kısıtlı ve güçlü taraflarını öğrenir, vücuduna karşı dirençli olur, beceriler kazanarak, fizyolojisini etkili şekilde kullanmasını öğrenir, fiziksel yeterliliğini geliştirir, sağlıklı bir yaşam için olması gereken bilgi, eylem, alışkanlıklar ve beceriler kazanır.

1.3.1.1.3. Sporun Sosyal Etkileri

Bütün çağdaş toplumlar, günümüzde en kıymetli sermaye olan insan gücünü sağlıklı bir şekilde geliştirip, ondan en yüksek verimi elde etme uğraşında, sporun çok etkili ve önemli rol oynadığını görmüşler ve bundan istifade etmenin tüm yollarını aramaktadırlar. Dolayısıyla tüm toplumlar, en önemli propaganda araçlarından biri olan spor aracılığıyla dış ülkelerde kendilerini temsil edecek gençlerin en iyi şekilde yetiştirilmesi gereğine inanmışlardır. Bunun yanında sporda başarılı olunabilmesi için sporun tabana yani kitlelere yayılması fikri de, gelişmiş toplumlarca benimsenen bir yaklaşımdır. Çünkü bilinen bir gerçek var ki o da, sporda başarı, sonuç olarak toplumun başarısı, mutluluğu, yüksek morali ve refahı demektir (Yıldıran ve Yetim, 1996).

1.3.2. Sporun Otizmlili Bireyler Üzerine Etkileri

Otizm gelişimsel bozukluklar içerisinde yer alan (Hollander and Nowinski, 2003: 223), beynin yapısını yahut fonksiyonunu etkileyebilen nörolojik bir bozukluktur. Olup bu da otizmlili bireylerin başkalarıyla etkileşim ve iletişim kurma konusunda, davranışlarında çeşitli sorunlar ile karşılaşmalarına yol açmaktadır. Dış görünüş açısından oldukça sağlıklı görünmekte olan otizmlili kişilerin motor gelişimleri akranları ile karşılaştırıldığında farklılık arz eder. Fiziksel işleyiş

bakımından pek çok yeteneği istenilen sürede gerçekleştirebilecek gibi görünmelerine karşın bazı yeteneklerin ortaya çıkması uzun zaman alabilmektedir. Otizmli kişilerin herhangi bir hareketi yaparken motor hazır olmuşluklarının normal yaşlılarıyla kıyaslandığında daha zayıf olduğu görülmektedir (Fazlıoğlu, 2004: 45).

Otizm spektrum bozukluğuna sahip olanlar kendilerini rahat bir şekilde ifade edemedikleri için fiziksel aktivitelere katılım, bu kişilerin fiziksel, sosyal ve duygusal yapılarına, tekdüze davranışların da mümkün olduğu kadar hafifletilmesi pozitif yardım ve daha kompleks becerilerin de gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Becerilerin gelişmesi diğer vücut hareketlerini bir temel hazırlayıp kompleks yeteneklerin kazanılmasında oldukça önemli rol oynamaktadır (Sarol, 2013: 65).

Sportif faaliyetler bütün kişiler için sağlıklı yaşam tarzının en temel ayaklarından birisi olmasına karşın otizmli bireylerde çoğunlukla görmezden gelinmektedir. Otizm spektrum bozukluğu bulunanların mümkün olduğu kadar fiziksel aktivitelere bulunmaları, tekrarlayıcı hareketlerinde azalma, istedik tepkileri artırma, sosyalleşme imkanı ve refleksi sağlama gibi destek sunulmasına rağmen motor fonksiyonları ihmal edilen alanlardan birisidir (Penny, 2005: 87).

Otizm spektrum bozukluğu olanlarda beden farkındalığının sağlanması, diğer çocuklar ile işbirliği içinde hareket etmesi, çevreye uyum sürecinin gelişiminde motor beceri programlarının uygulanmasıyla mümkündür (Kayaoğlu, 2008: 41).

Atalay'a göre (2011), OSB'li bireler motorsal işlev aktivitelerinde gözle görülebilir biçimde olduğundan eğitimciler tarafından göze çarpmaktadır. Buna karşın her birey farklılıklar göstermekle birlikte genellikle fiziksel manada zorlanma, denge ve koordinasyonun gerekli olduğu fiziki aktivitelerde zorluk yaşaması ve kaslarda güçsüzlük görülmektedir.

Otizmli bireylerin fiziksel aktiviteler gerçekleştirmelerinin, kendilerini uyarıcı davranışlarının minimize edilmesi açısından, kendilerinde aranan uyarıcı davranışların minimize edilmesi, uygun yanıtların artırılması, toplumsal etkileşim bakımından değerlendirilmesi gereken fırsatlardan birisi olup sportif faaliyetler bu bağlamda son derece faydalıdır. Sportif faaliyetler otizmli kişileri alıştıkları aile ortamından çıkararak farklı bireyler ve mekanlarda etkileşim kurmalarına katkıda bulunmaktadır. Sportif faaliyetler ile artan fiziki aktiviteler otizmli bireylerin daha önce bilmedikleri bir ortamda, daha önce iletişimde olmadığı kişilerle iletişime geçmelerini sağlamaktadır (Atalay, 2011).

Sporun otizmlili bireyler üzerindeki olumlu etkileri yapılan çalışmalar ile de gösterilmiştir. Spor otizmde tedavi yöntemlerinden birisi olarak kullanılmaya başladığından beridir kişilerde daha olumlu etkilere sahip olduğu da grlmştir. Sportif faaliyetlerde bulunan sağlık kişiler onlarla zaman geçirecek farkındalığa sahip olmuşlardır. Empati becerisi gelişen kişiler bu konuya yönelmede daha duyarlı hale gelmişlerdir. Hiperaktivitenin azaltılması, oyun oynama isteklerinin artması, streslerinde önemli azalma, göz teması kurmada gelişim, rahat yürüme ve uzuvların farkında olarak davranma gibi pozitif etkilere sahip olduğu grlmştir.

Farklı kişilerin farklı gelişim gösteren kişilerde okumayı öğrenmeye kadar gitmiştir. evresinde meydana gelen bütün olaylara ilgisiz, dış dünyayla bağlantılarını koparmış, asosyal kişiler olarak bilenen otizmlili kişiler toplum içinde sergiledikleri davranışlar sebebiyle ailelerini zor durumda bırakabilmektedir. Bu nedenle de aileler çocuklarını çoğunlukla evin içinde eğitmeyi tercih etmektedirler. Spor bu konunun iyileştirilmesi noktasında en önemli araçların başında yer almaktadır.

1.3.2.1. Sporun Otizmlili Bireylerin Zihinsel, Fiziksel, Sosyal Gelişimlerine Etkileri

Otizmlili bireylerin fiziksel aktivitelere katılmalarının, kendilerini uyarıcı tavırların minimize edilmesi, uygun yanıtların artırılması, sosyal kaynaşma için imkan yaratılması gibi çok sayıda yararı söz konusudur. Fiziki aktiviteler otizmlili kişileri yukarıda da ifade edildiği gibi bulundukları aile ortamından uzaklaştırıp farklı kişilerle farklı sosyal mecralarda iletişimde bulunmaları açısından son derece önemlidir. Otizmlili ocukların alıştıkları aile ortamından ayrılarak daha önce hiç deneyimlemedikleri bir ortamda bulunmaları onların sosyalleşme sürecini pozitif yönde etkilemektedir (Atalay, 2011: 12).

Reid'e göre (2006),Düzenli spor aktivitelerinde bulunan otizmliler problemlerin ok edilmesi noktasında avantajlıdır. Otizmlilerin sakinleştirilmesi ve rahatlatılması, bununla birlikte bazı davranışların tekrar edip hareketleri ifade eden davranışların azaltılmasında spor aktiviteleri önemli bir yere sahiptir.

Fiziksel ve motor aktiviteler yalnızca otizmlili kişilerin yaşam kalitelerini iyileştirmek için değil ayrıca davranışları geliştirmek açısından etkili yaklaşımların kullanılması bakımından da son derece önemlidir.

Otizimli kişilerin fiziksel aktivitelere katılmaları psikolojik sağlığı geliştirmekte, fiziksel-sosyal işlevselliği artırarak sağlıkla ilişkili yaşam kalitesinin geliştirilmesinde hayati öneme sahiptir.

Yukarıda ifade edilen nedenlerden ötürü son yıllarda ülkemizde otizimli çocuğa sahip olanların fiziksel faaliyetlerin otizimli kişinin gelişiminde faydalı olduğuna dair düşünceye sahip olmaya başladıkları, okul içerisinde ya da dışında fiziksel faaliyetlerin olması gerektiğini ve bu doğrultuda arayış içerisinde oldukları görülmektedir. Bu sebepten ötürü de otizimli çocuğu olan ailelerin fiziksel aktivite imkanlarını değerlendirip, düzenli fiziksel aktivite programlarının sunulduğu spor kulüplerine giderek beklentilerini karşılamaya çalışmaktadırlar. Otizimli kişiler yaşamlarında önemli yere sahip olan fiziksel aktiviteleri durumlarına, fiziksel özelliklerine, gelişim düzeylerine göre yapıp başarabilme düzeylerine göre tercih ederler.

Spor ve yapılacak olan etkinlikler toplumsal kaynaşmada önemli etkilere sahiptir. Otizimli bireyler fiziksel aktivitelere ya da spor müsabakalarına katılmaları sağlanarak onların sosyalleşme ve sosyal etkileşim kabiliyetleri artırılabilir. Şahin (2002: 436) zihinsel gelişimin etkinlikler vasıtasıyla yaparak öğrenme neticesinde öğrenme için gereken algılama, düşünme, akıl yürütme ve karşılaştırma gibi yetilerin gelişimi olduğunu ifade etmiştir.

Eğitilebilir zihinsel engelli çocuklar ile otizimli çocuklarda düzenli spor yapmanın vücut sistemleri üzerindeki etkileri 4 ana grup altında toplanabilir:

1. Kalp ve damar sistemi üzerine etkileri:

- Kalp atımı hızını düşürür. İki kalp atışı arasındaki süre uzadığı için kalbi besleyen koroner arterlere giden kan ve oksijen miktarı artar.
- Her atımda vücuda pompalanan kan miktarını yükseltir.
- Kan basıncı düzenlenir.
- İskelet kaslarındaki kan dağılımını iyileştirir.

2. Hemodinamik etkileri:

- Kanın akışkanlık özelliğini iyileştirir.

- Kanın pıhtılaşma eğilimini yükseltir.

3. Metabolizma üzerine etkileri:

- Kas hücrelerindeki myoglobin miktarını artırır.
- Kalbe yararlı olan lipidleri artırma ve zararlı olanları da azaltma yoluyla kolesterol yapısını değiştirir.
- Kandaki glikoz düzeyini yükseltir.
- İnsülin ve ürik asit düzeylerini düşürür.

4. Endokrinolojik etkileri:

- Adrenalin, kortizol ve büyüme hormonu düzeylerini arttırmaktadır.

Zihinsel engelli çocuğu akranlarından ayırmakta olan en önemli özellik sergilemiş olduğu davranışlardır. Zihinsel gelişim tüm çocuklarda farklılık arz etmekle beraber zihinsel süreçler ve işlev ile ilgili bazı genel karakteristikler bulunmaktadır (Güven, 2003: 76).

Daha önce de ifade edildiği gibi otizmlı kişileri öğrenmeleri sağlıklı bireylere kıyasla daha zor ve zaman alıcıdır. Ayrıca bazı kavram ve yetenekleri ilerleyen dönemlerde de kazanamazlar. Zihinsel engelleri az olsa bile zihinsel engelli olmayan akranları gibi algılama ve öğrenme yetisine sahip olabilmek için özel eğitime gereksinimleri söz konusudur. Bu tarz bozuklukları olanların gelişimlerinde özel beden eğitimi etkinliklerinin amaçları aşağıdaki gibidir (Özer, 2013: 113).

1. Yaratıcılığı Geliştirebilme:

Yaratıcılık eğitimi düşünce ve harekette yaratıcılığın artırılmasını, diğer bir ifadeyle hareket sorunu ortaya atıldığında pek çok farklı, orijinal tepki ortaya koymayı içermektedir. Hayal kurmayı öğrenmek, ilaveler yapmak, süslemek, deneme riski almak, uygun ortam stratejileri planlamak, dans ve hareket sırası yaratmak gibi durumlar yaratıcı ifade kapsamına girer. Sözel ve sözel olmayan yaratıcılık hareket eğitimi yaklaşımının önemli ürünlerinden birisi olarak nitelendirilir. Yaratıcı düşüncenin desteklenmesi engelli bireylerin çevrelerinin daha fazla farkına varmalarını, pek çok farklı yolları görebilmelerini ve böylelikle de daha ilgili konuşmacı ve arkadaş olmalarını sağlamak anlamına gelir (Özer, 2013: 113).

2. Oyun Becerilerinin Geliştirilmesi:

Özel beden eğitiminin en önemli amaçlarından birisi de oyun davranışlarını geliştirmek ve oynamayı öğrenmektir. Oyun becerileri oyun oynamayı öğrenmeye odaklanır. Oyun becerileri oyuncaklara, oyun araçları ve kişiler ile iletişim davranışlarında ilerlemeyi, oyun için gereken zihinsel işlemleri ve temel oyun formasyonlarını öğrenmeyi içine alır.

Otizmli kişilerde sporun yararlarından yukarıda söz edilmiştir. Eğitilebilir zihinsel engelli grubunda yer alan otizmli çocuklar spor sayesinde sosyalleşerek hem fiziksel hem de zihinsel açıdan daha iyi duruma gelirler. Kişilerin topluma kazandırılması, kabiliyetlerinin keşfedilmesi, ilgi alanlarının farkına varılması gibi yararları söz konusudur. Sportif faaliyetlerde bulunan, fiziksel aktivitelerini aileleriyle beraber geliştiren otizmli kişiler topluma kazandırılması gereken bireylerdir (Özer, 2013: 113).

1.3.2.2.Otizmli ve Engelli Bireylere Yönelik Spor Hizmetlerinin Tarihçesi

Engelli bireylere yönelik olarak dünya genelinde ciddi manda sportif çalışmalar 1 Şubat 1945 tarihinde başlamıştır. Belirtilen tarihte İngiltere'nin başkenti Londra'ya 70 km mesafede bulunan Aylesbury kentinde Stoke Mandeville Rehabilitasyon Merkezi'nde doktor Ludwig Guttmann tarafından 2. Dünya Savaşı'nda şarapnel parçalarıyla çeşitli şekillerde yaralanmış olan parapleji hastalarının tedavisi için spor kullanılmıştır. İlk olarak okçuluk, bilardo, bowling ve masa tenisi tedavi sürecinde kullanılmıştır. İlk engelli oyunları da yine Dr. Guttmann öncülüğünde düzenlenmiştir. Dr. Guttman daha sonra bu olayı takım sporlarına taşıyarak tekerlekli sandalye ile ilk olarak polo, daha sonra ise basketbol oyunlarını tedavide kullanmaya başlamıştır. Kısa bir zaman dilimi içerisinde eskrim, cirit, tekerlekli sandalye yarışı, gülle, tekerlekli sandalye ile slalom yarışı ve halter gibi spor branşları da engellilere yönelik spor faaliyetlerine dahil edilmiştir. 28 Temmuz 1948'de Dr. Guttmann 1. Stoke Mandeville Özürlüler Oyunları'nı düzenlemiş olup bu oyunların 1949 yılında düzenlenen ikincisinde Dr.Guttman "Özürlülerin spor faaliyetlerinin ülke sınırları dışına çıkarılarak uluslararası alana taşınması

gerektiğini” önermiştir. Belirtilen dönemde çok fazla ilgi görmeyen bu öneriden 3 yıl kadar sonra Hollanda’dan küçük bir engelli sporcu kafilesi İngiltere’ye gelmiş ve bu bağlamda uluslararası ilk ilişki de gerçekleşmiştir (İnal, 1997; Çınarlı ve Ersöz, 2010).

1956 yılında düzenlenen Melbourne Olimpiyat Oyunları esnasında Uluslararası Olimpiyat Komitesi Stoke Mandeville Oyunları Organizasyon Komitesi’ne “Olimpik İdeale Hizmet” ödülü vermiştir. 1957’de gerçekleştirilen oyunlara İngiltere dışından 360 engelli sporcu katılmıştır. Yine bu yıl içerisinde Stoke Mandeville Oyunları Komitesi adıyla bir komite kurulmuştur. Oyunlar arka arkaya 3 yıl boyunca gerçekleştirilmiş olup daha sonra ise olimpiyat oyunlarının düzenlendiği kentlerde yapılması kararlaştırılmıştır. Bu adımla beraber Paralimpiyatlar ve Paralimpik Oyunlar ortaya çıkmıştır. 1960’da Roma Olimpiyat Oyunları sonrasında 21 ülkeden toplam 400 sporcu ve 300 idarecinin katılımıyla 1. Paralimpik Oyunları düzenlenmiştir. 1964 yılında gerçekleştirilen Tokyo Olimpiyat Oyunları’nın ardından da 23 ülkeden 335 sporcunun katılımıyla 2. Paralimpik Oyunlar gerçekleştirilmiştir. 2. Paralimpik Oyunları Japon İmparatoru’nun da vermiş olduğu büyük destek sayesinde 100 bin dolayında kişi tarafından izlenmiştir. Japonya’da gerçekleştirilen bu oyunlardan hemen sonra engellilerin eğitimleri için büyük merkezler kurulmaya başlanmıştır. 1968 Meksiko Olimpiyat Oyunları’nın ardından Meksika’nın koşullarından ötürü engelliler olimpiyatlarına İsrail talip olmuştur. 28 ülkeden 750 sporcu ve 300 idarecinin katılımıyla engelliler olimpiyatları İsrail’de düzenlenmiştir. Aynı yıl Dr. Guttmann’ın girişimleriyle ilk engelliler stadyumu inşa edilmeye başlanmış olup 2 Ağustos 1969 tarihinde 29 ülkeden 450 sporcunun katılımıyla 1969 Uluslararası Oyunları ile stat açılışı gerçekleştirilmiştir. 1972 yılında ise paralimpiyatlar Münih Olimpiyatları’ndan önce Heidelberg’de 44 ülkeden 1000 engelli sporcu ve 400 idarecinin katılımıyla düzenlenmiştir. 1976 yılında paralimpiyatlar Montreal Olimpiyatları esnasında Kanada’nın Toronto kentinde 42 farklı ülkeden 2700 engelli sporcunun katılımıyla düzenlenmiştir. 1980 Moskova Olimpiyatları yapılırken Hollanda’nın Arnheim kentinde ise 42 ülkeden toplam 2560 engelli sporcunun katılımıyla paralimpiyatlar düzenlenmiştir. 1984’teki Los Angeles Olimpiyatları’ndan sonra paralimpiyatlar New York’ta 45 ülkeden 2500 kişinin katılımı ve Stoke Mandeville’de de 41 ülkeden 1500 engelli sporcunun katılımıyla iki farklı yerde gerçekleştirilmiştir. 1992

Barselona Olimpiyatları'ndan sonra yine aynı kentte 9. Paralimpik Oyunlar 85 farklı ülkeden toplam 4000 engelli sporcunun katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Ülkemiz açısından bu oyunlar son derece önem arz etmektedir. Zira ilk kez bir sporcu ve iki idareci tarafından Türkiye 9. Paralimpik Oyunlarda temsil edilmiştir. 1996 Atlanta Olimpiyatları'nın ardından 10. Paralimpik Oyunlar 104 farklı ülkeden toplam 3310 engelli sporcunun katılımıyla düzenlenmiştir (Okur, 2001; Çınarlı ve Ersöz, 2010).

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Çalışmada nitel bir yaklaşım olan doküman analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırma doküman analizinin çeşitli bilgi ve belgelerine dayandırılarak yapılmıştır. Bu bilgi ve belge kaynakları niteliklerine göre değerlendirildiğinde yazı temelli(kitaplar, raporlar, yıllıklar, sözlük vb.), görüntü temelli(fotoğraflar, arşivler vb.), ses temelli (ses kayıtları, müzik yayınları vb.) ve görsel-işitsel temelli (belgeseller, video kayıtları, sinema filmleri vb.) olarak dört ana başlığa ayrıldığı görülmekle birlikte bu çalışmada da bu temellerden hem yazı hemde görüntü temelli kaynaklara başvurulmuştur.

Bu çalışmada öncelikle ‘‘otizm’’ kelimesinin anlamı ne tür bir engel olduğu ve türleri hakkında bilgi almak ve bu araştırmanın da alt yapısını oluşturmak amaçlı uzmanların görüşleri ve önerilerinden yararlanılarak izlenebilecek yol belirlenmiştir. Önerilen dokümanlar elde edilerek çalışmanın içerik kısmının oluşturulmasında kullanılmıştır. Yurtdışı ve yurtiçi kaynakları taranmış ortaklıklar ve zıtlıklar hakkında bilgi sahibi olunmuştur. Yurtdışı ve yurtiçi kaynaklarından doküman analizi kullanılarak yapılan çalışmalar incelenerek ne tür kaynaklardan yararlanılabileceği saptayarak çalışmanın genel çerçevesi oluşturulmuştur.

Araştırmada ise doküman analizi kaynaklarından yazı temelli kaynaklar ve görüntü temelli kaynaklar kullanılmıştır. Yayımlanan tezler, makaleler, gazeteler, dergi ve arşiv bilgileri araştırmanın aşamalarında kullanılmıştır. Dünyada ve Türkiye’de otistik sporcular kapsamlı ulusal ve uluslararası organizasyonların incelenmesi konulu bu çalışmada, dokümanlara , konu ile ilgili sayısal verilere, tezlere ve ilgili resmi yayına ulaşmanın elverişli olması nedeniyle nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden biri olan bir durum çalışmasıdır. Çalışmada veri toplama yöntemi olarak yazılı kaynakların analizinde kullanılan doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır.

Nitel araştırma, insanın kendi sırlarını çözmek ve kendi çabasıyla biçimlendirdiği toplumsal sistemlerin derinliklerini keşfetmek, bunun yanı sıra insanların olgu ve olaylara yükledikleri anlamlar açısından yorumlamak üzere geliştirdiği bilgi üretme yollarından birisidir (Özdemir, 2010; Karataş, 2015).

Glaser’e göre, nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda

bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlamak mümkündür (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Durum çalışması niteliğinde belli yılı hedef alan bu çalışma konuya etki eden etkenlerin bütüncül bir yaklaşımla araştırılmasını hedeflemektedir.

Durum çalışmalarında amaç, belirli bir duruma ilişkin sonuçlar ortaya koymaktır. Nitel durum çalışmasının en temel özelliği, bir duruma ilişkin etkenlerin (ortam, bireyler, olaylar, süreçler, vb.) bütüncül yaklaşımla araştırılması ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve bu durumdan nasıl etkilendiklerinin üzerinde odaklanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Bu çalışmada doğal nitel bir yöntem uygulanmış ve fenomenolojik(olgusal) yaklaşım kullanılmıştır. Toplanan veriler doküman analizi yolu ile elde edilmiştir. “Amaçlı örneklem” yöntemi ve “ölçüt örneklem” stratejisi kullanılmıştır. Bu çalışmada, tanımlanmış kriterler çevresinde 2010 ve 2018 yılları arasında Türkiye’de ve Dünyada yapılan otistik sporcular kapsamlı organizasyonlar incelenmiştir. Veri analizi için “betimsel analiz” ve içerik analizi yöntemleri kullanılmıştır.

Şekil 1: Nitel araştırma sürecinin temel özellikleri

2.2. Verin Elde Edilmesi

Şekil 2:Doküman analizinin artı ve eksileri.

<https://fenitay.files.wordpress.com/2009/02/10-nitel-arac59ftc4b1rmada-veri-toplama-arac3a7larc4b1-iii-doke3bcmanlar-yazc4b1lc4b1-sesli-ve-gc3b6rc3bcntc3bclc3bcc4b1-ve-mecazlar.pdf>

Doküman analizinin olumlu ve olumsuz yönlerinin verildiği bu şekilde altışar alt başlık bulunmaktadır. Bu başlıklar incelendiğinde ise çalışmaya olumlu yansımaları şu şekildedir. Tepkiselliğinin olmaması, uzun süreli analiz (zamana yayılmış), bireysellik - özgünlük ve niteliktir. Doküman analizinin bu çalışma için olumsuz etkileri ise ulaşılabilirliğin kısıtlılığı, örneklem yanlılık, standart bir formatın olmamasıdır.

Nitel araştırmalar, ürünlerden ziyade süreçler ile ilgilenmektedir. Dolayısıyla nitel araştırmada anlamlar önem taşımaktadır (Merriam, 1988'den aktaran Altunay vd., 2014:64). Yıldırım ve Şimşe'ğe göre (2006), doküman incelemesinde amaç; araştırılmak istenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı verileri analiz

etmektedir.Balcı'ya göre (2006:180), öğrenilmek istenen her türlü bilgiye doküman adı verilmektedir.Doküman;sosyal olgular üzerine bilgi sağlayan herhangi bir malzemedir ve araştırmacının eylemlerinden bağımsız olarak var olur. (Corbetta,2003:287)

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi yöntemi kullanılırkende yazı temelli ve görsel temelli kaynaklar seçilmiştir.Bu kaynaklardan birinci elden veri toplama tekniği kullanılırken aynı zamanda da ikinci elden veri toplama tekniklerinden de kitaplar, sürekli yayınlar, tezler, başvuru eserleri, resmi yayınlardan da yararlanılarak çalışmanın bütünsel bir biçimde ortaya konmasını amaçlayan nitel bir süreç izlenmiştir.

2.3. Araştırmacının Rolü

Araştırmacı, otistik çocukların spor eğitimi aldıkları bir spor okulunda hem gözlemci hem de kişisel spor eğitmeni olarak çalışmıştır. Üniversitelerin ve ilgili kurumların OSB konulu sempozyum konferans bilgilendirme seminerlerini düzenli takip etmekte ve sık sık yurtdışı OSB etkinliklerine katılmaktadır. Bu alanlarında çeşitli resmi kuruluşlar ve sivil toplum örgütlerinin organize ettiği zorunlu veya tercihe bağlı eğitim, seminer vb. etkinliklere katılım göstermektedir. Engelli bireyler ile ilgili kanun, yönetmelik, uygulama ve etkinlikleri sürekli olarak takip etmekte ve uygulamaktadır. Araştırmacı, otizm tanılı bireyler için düzenlenen sosyal, kültürel ve sportif ve oryantasyon programlarına kişisel koç olarak katılmaktadır.

Araştırmada, araştırmacı yurtdışı ve yurtiçinde dört farklı serbest zaman etkinliğine katılmış ve etkinliklere birebir katılım göstermiş ve gözlem yapmıştır.

Araştırmacının katılımcı olması, araştırmanın yüz yüze olan etkinlikler, doğrudan ve olayın gerçekleştiği doğal ortam içinde bilgi toplama ve elde edilen bulguların teyit edilebilmesi için gözlem notları ve gibi etkenler, bu çalışmanın geçerliliğini oluşturmayı sağlamıştır. Ayrıca bu etkenin araştırmaya serilik ve kolaylık kazandıracağı düşünülmüştür.

Araştırmacının takip ettiği ve katılım göstermekte öncelik verdiği engelli ve engelli yaşamı hakkında düzenlenen eğitim programı listesi:

1. Doküman Hazırlama	2.Sosyal Hayatta İletişim
3.İş Hayatında İletişim	4.Telefonla İletişim

5. Anatomi	6. Fizyoloji
7. Meslek Bilgisi ve Etiği	8. Yaşlı Bakım Hizmetleri
9. Hasta Bakım Hizmetleri	10. Engelli Bakım Hizmetleri
11. Hukukun Temel Kavramları	12. Meslekî Hukuksal Durumlar
13. İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku	14. Kişisel Bakım
15. İş İçin Hazırlık	16. Sanitasyon
17. Günlük Aktivite ve Egzersiz	18. Aktivite Programı
19. El Becerisi Aktiviteleri	20. Zihinsel Aktiviteler
21. Sosyal ve Kültürel Aktivite Organizasyonu	22. Günlük Bakım
23. Sanatsal Aktiviteler	24. Engellilerde Öz Bakım
25. Engellilerin Bakımı	26. Vücut Mekanizmasını Koruma
27. Pozisyon Verme ve Kaldırma	28. Bakım Planı
29. Banyo	30. İlaçları Takip Etme
31. Dil ve Konuşma Güçlüğü	32. Bedenselle Süreğen Hastalıklar
33. Üstün Zekâ ve Özel Yetenekliler	34. Engelli Beslenmesi
35. Zihinsel Engelliler	36. Seyahat Organizasyonu

2.4. GEÇERLİLİK VE GÜVENİLİRLİLİK

Nitel araştırma alanında yapılan tanımlamalara göre geçerlik; “Ölçme aracının, ölçmeyi amaçladığı özelliği başka diğer özelliklere karıştırmadan doğru ölçmesi ile ilgilenmesi ve geliştirilme amacına uygun bir şekilde hizmet etmesi” olarak ifade edilmektedir (Büyüköztürk, 2007).

Güvenilirlik ise, ölçme aracının kararlı bir şekilde hedeflenen ölçmesi ve de katılımcıların test maddelerine verdikleri cevaplardaki tutarlılığı olarak açıklanmaktadır (Karataş, 2015: 76; Büyüköztürk 2007).

Nitel çalışmalarda veri toplama süreci araştırmacının çalışmasının hedeflediği yoldan ayrılmamasını kontrol açısından önemlidir. Araştırmacının dokümanları ve yeterliliği kontrol edilirse elde edilen verilerin de güvenilirliği de olumlu yönde etkilemektedir.

2.4.1. Geçerlilik

Araştırmacının araştırdığı olguyu, tüm açıklığı ile olduğunu yansız olarak aktarması” anlamına gelen nitel araştırmada, geçerlik sağlama çalışmaları iç ve dış geçerliğe ilişkin bazı yükümlülükleri yerine getirme ile ilgili olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 199-203).

Bu bağlamda araştırmacı; İç geçerliği sağlama sürecinde aşağıdaki unsurları gerçekleştirmeye çalışmıştır:

- Araştırma bulguları, araştırma yapılan ortama bağlı kalınarak anlamlı bir şekilde tanımlanmıştır.
- Verilerin inandırıcılığını güçlendirmek için elde edilen verilerden, elde edilen bulguların tutarlılığı kontrol edilmiştir. Buna yönelik olarak bulguların, doküman analizi kapsamının geliştirilmesinde kullanılan kavramsal çerçeveye ile uyumluluğu sürekli denetlenmiştir.
- Literatür taramasını yaparken ki konu başlıklarının ve anahtar kelimelerinin araştırmanın amacına hizmet ettiğinden emin olmak için daha önceki yapılan tez çalışmalarının anahtar kelimelerinden yararlanılmış özet kısımları incelenmiştir.

Dış geçerliği sağlama sürecinde aşağıdaki unsurları gerçekleştirmeye çalışmıştır:

- Araştırmanın aktarıla bilirliğini artırmak için araştırma süreci ve bu süreçte yapılan işlemler ayrıntılı bir şekilde kayıt altına alınmıştır.
- Elde edilen verilerin, araştırma sorusu ile ilgili var olan kuramlarla tutarlılığının olup olmadığı kontrol edilmiştir.
- Araştırma sonuçları başka araştırmalar ile benzer nitelikteki ortamlarda tekrar hemen hemen aynı verileri verebilecek şekilde tanımlanmıştır.

2.4.2. Güvenilirlik

Güvenirlik bir ölçme aracında olması gereken ikinci önemli özelliktir. Güvenli ölçme aracı, aynı özellik ile ilgili olarak peş peşe yapılan ölçmelerde aynı

sayısal veriyi verir. Güvenli bir test, aynı kümeye bir ya da iki kez uygulandığında, kümedeki her birey, bu uygulamalardan hemen hemen aynı puan elde etmelidir.

Güvenirlilik, geçerliğin bir parçasıdır. Testin ölçmeyi hedeflediği özelliği doğru bir şekilde ölçebilmesi için, o testin, ilkin söz konusu özelliği tutarlı olarak ölçmesi gerekmektedir. Güvenirlilik geçerliğin güvencesi değildir. Son derece güvenilir bir test, kullanıldığı amaç açısından küçük bir geçerliğe sahip olabilir.

- Araştırmada elde edilen verilerin analizinde kullanılan kavramsal çerçeve açık ve net bir şekilde ortaya konmuştur.
- Araştırmanın analiz yönteminde ayrıntılı açıklamalar yer almıştır.
- Başka araştırmacıların gelecekte başka bir araştırmada kullanılmak amacı ile araştırmanın verileri ve kaynakçaların tümünün literatür olarak elde bulundurulması sağlanarak dış güvenirlilik artırılmaya çalışılmıştır.
- Resmi yayınlardan yararlanılarak çalışmaya resmi yayınlardan alıntılar yapılmıştır.
- Kullanılan tıbbi verilere verilere ve kaynakçada da yer alan dokümanlara birinci elden ulaşılarak çalışılmıştır.
- Geniş çaplı doküman analizi yapılarak konu ile ilgili ulusal kaynaklara ulaşılmaya çalışılmıştır.
- İlgili uzmanlardan randevu alınıp otizm hakkında kullandıkları materyal, eğitim programları ve ders programları konusunda bilgi alınarak çalışmaya yön verilmiştir.
- Aydın Büyükşehir belediyesi tarafından oluşturulan ve yönetimini efeler belediyesinin yaptığı otizm merkezi ile iletişim kurulmuş işleyiş hakkında ve gelen otistik bireylerin benzerlik yada farklılık gösteren özellikleri görüşülmüştür.

3. BULGULAR

Bu bölümde Dünyada ve Türkiye’de yapılan otistik sporcuların katılımı ile gerçekleştirilen ulusal ve uluslararası spor organizasyonlarına iki bölüm halinde yer verilmiştir (Tablo 2.) (Tablo 3). Bu organizasyonlar 2010 yılı ve sonrası sürekliliği olan organizasyonlardır ve her bir organizasyon içinde yapılan belirli bir spor branşına ait alt organizasyonlarda tablolar halinde verilmiştir(Tablo 1.) (Tablo 4.)

3.1 DÜNYADA OTİSTİK SPORCULARA YÖNELİK DÜZENLENEN SPOR ORGANİZASYONLARI

Bu bölümde Dünyada düzenlenen ve bu çalışmaya seçilmiş, uluslararası organizasyonlardan sürekliliği olan ve otistik sporcuları kapsayan organizasyonlara yer verilmiştir. Daha sonra her bir organizasyonun içinde yer alan farklı organizasyonlara da yer verilmiştir.

Şekil 3. Dünyada yapılan otistik sporcular kapsamlı sürekli organizasyonlar

Dünya organizasyonları içerisinde hem otistik sporcuları kapsayan hem de sürekliliği olan organizasyonlar bu çalışmada yer almıştır. Bu organizasyonların alt organizasyonlarına ise çalışmada yer verilmiştir.

4.1.1 Paralimpik Oyunlar

Paralimpik oyunlar düzenlendiği tarihten bu güne kadar birçok engelliye yarışma sosyalleşme ve başarı kazanma imkanı sunmuştur. Her geçen yıl bir öncekinden daha çok katılımcı ve çalışan gönüllü ile birlikte organizasyon gücünü arttırmayı başarmıştır. 1992 yılında Barselona’da düzenlenen Paralimpik oyunlara 83 ülkeden 3001 sporcu katılmış ve 3000 gönüllü destek olmuştur. 2010 yılı ve sonrası yapılan paralimpik oyunlara bakıldığında ise sayının arttığını ve toplumsal desteğinde aynı doğrultuda arttığı gönüllü çalışan sayısından anlaşılmaktadır.2012 yılında düzenlenen Londra paralimpik oyunlarına 164 ülkeden 4237 sporcu katılmıştır ve 70.000 bin gönüllü bu organizasyon için el birliği yapmıştır. <http://tesyev.org/tr/paralimpik-oyunlarindaki-basarimiz>

Hem Dünyadan hem de Türkiye’den katılımcı sayısının artış gösterdiği TESYEV (Türkiye Engelliler Spor Yardım Ve Eğitim Vakfı) tarafından verilen verilerce açıkça görülmektedir. Yapılan organizasyonların izleyici sayılarının bile olağanüstü artışın organizasyon sürecinin başarılı sürdürüldüğünün bir göstergesidir. İzleyici sayılarına bakıldığında Barselona oyunlarının 7 milyon kişi izlerken 2012 Londra Paralimpik oyunlarını 3 milyar 800 milyon kişinin izlediği görülmektedir. Paralimpik Olimpiyatlara katılan özel sporculardan (zihinsel engelliler) , 2012 Londra ve 2016 Rio Paralimpik oyunlarına Türkiye’den 1’er kişi katılım göstermiştir. Bu organizasyon özellikle 2010 yılı itibari ile oldukça kapsamlı tüm engelli sporculara yönelik sürdürülmektedir. Her dört yılda bir yapılan bu görkemli organizasyona Türkiye’de katılım yapmaktadır. Türkiye’den yapılan katılım 2012 yılında Londra’da yüzme,2016 Rio’da ise gülle atma branşından birer sporcu Türkiye’den gitmiştir. Ancak otistik sporcular halen zihinsel engelli gruplarla bir tutulmaktadır. Bu konu üzerinde öneriler ve tartışmalar devam etmektedir.

TÜRKİYE'NİN PARALİMPİK OYUNLAR KARNESİ					
Paralimpik Oyunlar (Yaz ve Kış)	Katılım	Altın	Gümüş	Bronz	Toplam Madalya
1960 Roma (Yaz Oyunları)	Türkiye'den Sporcu Katılmadı İlk Paralimpik Oyunlar				-
1964 Tokyo (Yaz Oyunları)	Türkiye'den Sporcu Katılmadı				-
1968 Tel Aviv (Yaz Oyunları)					-
1972 Heidelberg (Yaz Oyunları)					-
1976 Toronto (Yaz Oyunları)					-
1976 Örnköldsvik (Kış Oyunları)					-
1980 Arnhem (Yaz Oyunları)					-
1980 Geilo (Kış Oyunları)					-
1984 New York/ Stoke Mandeville (Yaz Oyunları)					-
1984 Innsbruck (Kış Oyunları)					-
1988 Seul (Yaz Oyunları)					-
1988 Innsbruck (Kış Oyunları)					-
1992 Barcelona (Yaz Oyunları)	1				-
1992 Tignes & Albertville (Kış Oyunları)	Türkiye'den Sporcu Katılmadı				-
1994 Lillehammer (Kış Oyunları)					-
1996 Atlanta (Yaz Oyunları)					-
1998 Nagano (Kış Oyunları)					-
2000 Sydney (Yaz Oyunları)	1				-
2002 Salt Lake City (Kış Oyunları)	Türkiye'den Sporcu Katılmadı				-
2004 Atina (Yaz Oyunları)	8	1		1	2 (53. Sıra)
2006 Torino (Kış Oyunları)	Türkiye'den Sporcu Katılmadı				-
2008 Pekin (Yaz Oyunları)	16	1		1	2 (58. Sıra)
2010 Vancouver (Kış Oyunları)	Türkiye'den Sporcu Katılmadı				-
2012 Londra (Yaz Oyunları)	67	1	6	3	10 (43.sıra)
2014 Sochi (Kış Oyunları)	2				-
2016 Rio (Yaz Oyunları)	79	3	1	5	9 (34. Sıra)
TOPLAM	174 Katılım	6 Altın	7 Gümüş	10 Bronz	23 Madalya

Tablo 1. Türkiye'nin Paralimpik Oyunlar Karnesi

Tablo 8'de 1960 – 2016 yılları arasında gerçekleştirilen paralimpik oyunlara Türkiye'nin katılım sayılarını verildi. Tablo incelendiğinde Türkiye'nin paralimpik

oyunlara ilk katılımının 1992 yılında olduğu ve sadece bir sporcu ile katıldığı gör÷lmektedir. Daha sonrasında 2000 yılında da bir kişi ile katılım gösterdikten sonra 2004 paralimpik oyunlarından itibaren katılım sayılarının artış göstererek 2016 paralimpik oyunlara kadar katılım sayılarının arttığı dikkat çekmektedir. Türkiye’den 2012 yılında bir otistik sporcu olimpiyatlara katılım göstermektedir ve 2015 yılında yine bir kişi yüzme branşında olimpiyatlara katılım göstermiştir.

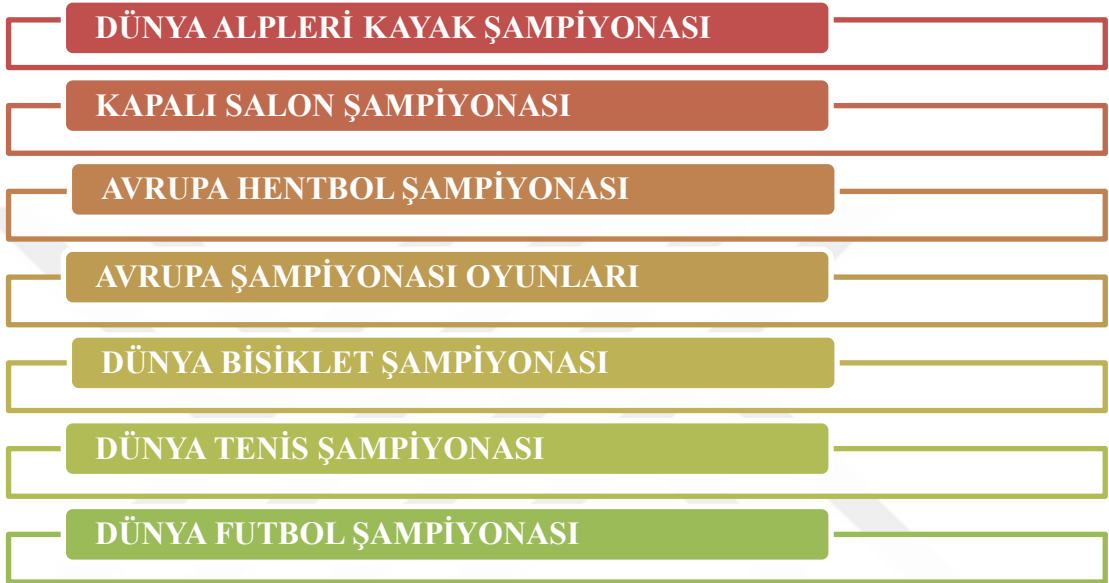
Fotoğraf 1. 2016 Rio Paralimpik Oyunlardan Görüntü

https://www.google.com/search?rlz=1C1RLNS_trTR778TR778&biw=1680&bih=890&tbm=isch&sa=1&ei=2Bk0XY-sJdTMgweKI4bIDQ&q=paralimpik+oyunlarda+t%C3%BCrk&oq=paralimpik+oyunlarda+t%C3%BCrk&gs_l=img.3...725421.727374..728616...0.0..0.151.488.0j4.....0....1..gws-wiz-img.As6x2tkR39g&ved=0ahUKEwiP-IX7w8XjAhVU5uAKHYqLAdkQ4dUDCAY&uact=5#imgsrc=8ZDXlzZx2x_KaM:

3.1.2. INAS Organizasyonları

Bu bölümde INAS organizasyonlarının düzenlediği alt organizasyonlara yer verilmiştir. Ulaşılabildiği ölçüde programlara, kadın ve erkek sporcu sayısına, kazanılan madayalara, yaş kategorilerine, tesislere yer verilmiştir.

Şekil 4. INAS şampiyonaları alt organizasyonları

Tablo 3 incelendiğinde INAS spor branşlarına özgü yedi ayrı uluslararası organizasyon gerçekleştirmektedir. Dünya genelinde otizmli sporculara yönelik spor organizasyonları çoğunlukla belirli örgütler ve kuruluşlar tarafından düzenlenmekte olup bunların başında “Uluslararası Zihinsel Engelliler Atletleri Federasyonu” (The International Federation for Athletes with Intellectual Impairments, INAS) gelmektedir. INAS düzenlediği spor organizasyonları dünya genelinde 300 binden fazla zihinsel engelli sporcunun kış ve yaz spor oyunlarında rekabet etmesini sağlamaktadır. INAS tarafından tenis, basketbol, bisiklet, kriket ve kayak da dahil olmak üzere pek çok farklı branşta dünya ve bölgesel şampiyonalar düzenlenmektedir. INAS diğer uluslararası federasyonlarla beraber çalışmaktadır (www.inas.org).

INAS tarafından yukarıda da ifade edildiği gibi hemen hemen bütün spor branşlarında dünya çapında, bölgesel ya da küçük yarışmalar düzenlenmektedir. Düzenlenen spor organizasyonları dünya veya bölgesel olup olmama durumuna göre

iki ve dört yıl arayla yapılmakta olup tüm bu organizasyonlar genel itibariyle “INAS Şampiyonaları” olarak bilinmektedir (www.inas.org).

Dünya genelinde INAS tarafından düzenlenen spor müsabakaları yıllara göre düzenlendiği yerlere bağlı olarak farklı isimlere sahiptir. 2018 yılı faaliyet programı kapsamında yer alan spor müsabakaları aşağıda verilmiştir. (<http://inas.org/events>):

3.1.2.1. INAS Dünya Alpleri ve Nordik Kayak Şampiyonaları

2018 yılında 11.'si yapılan olan Dünya Alpleri ve Nordik Kayak Şampiyonası 25 Şubat-3 Mart 2018 tarihleri arasında Polonya'nın Zakopane kentinde düzenlenmiştir (<http://www.inas.org/wp-content/uploads/2017/12/Microsoft-Word-Entry-pack.docx.pdf>).

Program; Organizasyonla ilgili önemli tarihler aşağıda verilmiştir. (<http://www.inas.org/wp-content/uploads/2017/12/Microsoft-Word-Entry-pack.docx.pdf>): dört yılda bir yapılmaktadır.

- 25 Şubat Pazar Delegelerin Gelişi
- 26 Şubat Pazartesi Resmi antrenman, akreditasyon
- 27 Şubat Salı- Kısa Mesafeli Yarışlar: Erkekler 2.5km, Bayanlar 1.2 km serbest stil (Alp Disiplini Kayak-Slalom Erkek/Kadın), açılış töreni
- 28 Şubat Çarşamba Kadınlar/Erkekler Klasik Sprint, Alp Disiplini Kayak
- 1 Mart Perşembe Röle 3x 2,5km kadınlar/erkekler klasik, sosyal program
- 2 Mart Cuma-Uzun Mesafeli yarışlar: Erkekler 15 km, kadınlar 10 km (serbest stil-Alp disiplini Süper GW/M), Kapanış töreni
- 3 Mart Cumartesi-Delegelerin ayrılışı

Adı geçen spor organizasyonu için ülkelere herhangi bir sporcu sınırlaması bulunmamaktadır. Takım sporları için ise ülkeler kadın ve/veya erkek en az 3 sporcuyla bildirmelidir. Yarışmalar süresince tam donanımlı sağlık personeli her daim hazır bulunmaktadır (<https://www.inas.org/wp-content/uploads/2017/12/Microsoft-Word-Entry-pack.docx.pdf>).

Spor branşları; Dünya Alpleri ve Nordik Kayak'tır. Lisanslı sporcu sayısına ulaşamamıştır.

Fotoğraf 2. Alp disiplini kayak müsabakalarına ilişkin görüntüler

Fotoğraf 3. Nordik kayak müsabakalarına ilişkin görüntüler

Fotoğraf 4. Kayak müsabakasına ilişkin bir görüntü

<https://inas.org/sports>

3.1.2.2. INAS Kapalı Solon Şampiyonası

Fransa'nın Val-de-Reuil kentinde 28 Şubat-5 Mart tarihleri arasında düzenlenecek olan 2018 INAS Dünya Kapalı Salon Şampiyonası'na ilişkin önemli tarihler aşağıda verilmiştir. (www.inas.org):

- 28 Şubat Çarşamba - Delegelerin gelişi, akreditasyon
- 1 Mart Perşembe- Resmi Antrenman
- 2 Mart Cuma- Açılış töreni, yarışma günü
- 3 Mart Cumartesi- Yarışma günü
- 4 Mart Pazar- Yarışma günü, kapanış töreni, gala yemeği
- 5 Mart Pazartesi-Delegelerin ayrılışı

Fotoğraf 5. 2018 INAS Kapalı Solon Şampiyonası'nın gerçekleştirileceği salondan görüntü

Organizasyonla ilgili kurallar ve düzenlemeler aşağıda verilmiştir:

INAS kurallarına göre, müsabakalar aşağıdaki INAS kategorilerine ayrılmaktadır:

Müsabaka sınıflandırılması;

- II1 - zihinsel engelli sporcular
- II2 - daha önemli zihinsel engelli atletler için deneme grubu - ör. Down Sendromu
- II3 - yüksek işlevli otizm sporcuları

3.1.2.3. 2018 INAS Avrupa Hentbol Şampiyonası

2018 INAS Avrupa Hentbol Şampiyonası 26 Haziran-2 Temmuz 2018 tarihleri arasında Portekiz'in Estarreja kentinde yapılmıştır.

Program;

Erkekler kategorisinde 3.'ü, kadınlar kategorisinde ise 1.'i Avrupa Hentbol Şampiyonası'dır.(http://inas.org/wpcontent/uploads/2018/01/2018_INAS_European_Handball_Championshi-ps-Estarreja-Portugal_GENERAL-INFO%C2%B4s.pdf).

Organizasyonla ilgili önemli tarihler aşağıdaki gibidir (http://inas.org/wp-content/uploads/2018/01/2018_INAS_European_Handball_Championshi-ps-Estarreja-Portugal_GENERAL-INFO%C2%B4s.pdf):

- 26 Haziran Salı- Degelerin gelişi, Antrenman, Teknik buluşma
- 27 Haziran Çarşamba- Resmi antrenman, açılış töreni, erkekler kategorisindeki karşılaşmaların açılışı, ilk tur maçları
- 28 Haziran Perşembe-İlk Tur Maçları Devamı
- 29 Haziran Cuma- İlk Tur Maçları Devamı
- 30 Haziran Cumartesi- Yarı final maçları
- 1 Temmuz Pazar- Üçüncülük, dördüncülük maçları, kadınlar final maçı, erkekler final maçı
- 2 Temmuz Pazartesi-Delegelerin ayrılışı

Cinsiyet;

Erkekler Takımı - Her takım maksimum 22 (yirmiiki) kişi koyabilir: 16 (on altı) oyuncu artı 6 (altı) yetkili.

Bayanlar Ekibi - Her takım maksimum 16 (on altı) kişi koyabilir: 12 (on iki) oyuncu artı 4 (dört) yetkili.

Cavalaire-sur-Mer, Fransa 2017 Avrupa Şampiyonası Teknik Toplantısı sırasında alınan karar uyarınca, her ülke IHF ve / veya Ulusal Hentbol Federasyonu tarafından onaylanmış bir (bir) hakem getirmelidir. Organizasyon Komitesi tam pansiyon konaklama imkânı sağlayacak. Ulus, kendi hakeminin seyahat düzenlemeleri için ücret ödemelidir (https://inas.org/wp-content/uploads/2018/01/2018_INAS_European_Handball_Championshi-ps-Estarreja-Portugal_GENERAL-INFO%C2%B4s.pdf).

Fotoğraf 6. Hentbol müsabakasından görüntü

<https://inas.org/sports>

Fotoğraf 7. 2018 INAS Avrupa Hentbol Şampiyonası'nın gerçekleştirileceği kentten bir görüntü

<https://inas.org/sports>

3.1.2.4. INAS Avrupa Şampiyonası Yaz Oyunları

INAS Avrupa Şampiyonası Yaz Oyunları 14-22 Temmuz 2018 tarihleri arasında Fransa'nın başkenti Paris'te düzenlenmiştir. Organizasyon kapsamında 9 farklı branşta müsabaka söz konusu olup bunlar aşağıdaki gibidir (<https://inas.org/wp-content/uploads/2016/11/2018-INAS-European-summer-games-Pack-information-and-entry.pdf>):

Branşlar;

- Atletizm
- Basketbol
- Bisiklet
- Futsal (salon futbolu)
- Hokey
- Kürek
- Yüzme
- Masa tenisi
- Tenis

Yukarıdaki müsabakaların yanı sıra 2 müsabakanın da tanıtımı gerçekleştirilecek olup bunlar aşağıdaki gibidir;

- Petanque
- Taekwondo

INAS kurallarına göre müsabakalar II2 INAS kategorisinde yer alan tüm zihinsel engelli sporculara açıktır.

Başvuruya ilişkin önemli tarihler aşağıdaki gibidir (<https://inas.org/wp-content/uploads/2016/11/2018-INAS-European-summer-games-Pack-information-and-entry.pdf>):

Program;

- İlk başvuru formu için son gün (sayı) ve % 30 depozito: 16 Şubat
- Son giriş için son tarih (ismine göre) ve ödeme dengesi: 15 Haziran
- Son seyahat ve diğer bilgiler için son tarih: 15 Haziran

Organizasyonun genel takvimi ise aşağıdaki gibidir (<https://inas.org/wp-content/uploads/2016/11/2018-INAS-European-summer-games-Pack-information-and-entry.pdf>):

- 14 Temmuz Cumartesi Takımların gelişi ve akreditasyonu
- 15 Temmuz Pazar- Eğitim, teknik toplantı ve açılış töreni
- 16 Temmuz-Pazartesi Yarışma Günü
- 17 Temmuz Salı- Yarışma Günü
- 18 Temmuz Çarşamba-Dinlenme günü
- 19 Temmuz Perşembe-Yarışma Günü
- 20 Temmuz Cuma-Yarışma Günü
- 21 Temmuz Cumartesi-Kapanış töreni ve gala yemeği
- 22 Temmuz Pazar-Takımların ayrılışları

Organizasyon şeması;

FIBA - Uluslararası Basketbol Federasyonu - ve INAS kurallarına göre. Her ekip maksimum 16 kişiden oluşabilir: 12 oyuncu, 1 takım müdürü, 2 antrenör ve 1 tıbbi/fizyoterapist (<https://inas.org/wp-content/uploads/2016/11/2018-INAS-European-summer-games-Pack-information-and-entry.pdf>).

Fotoğraf 8. 2015 Los Angeles Avrupa resmi yaz oyunlarına Türkiye’den giden takım

<https://inas.org/sports>

3.1.2.5. INAS Dünya Bisiklet Şampiyonası

INAS Avrupa Şampiyonası Yaz Oyunları kapsamında yer alan 2018 INAS Dünya Bisiklet Şampiyonası'nda müsabakalar Paris kentinde bulunan du Bois de Vincennes poligonu ile Bois de Vincennes'te yapılmıştır. (<https://inas.org/wp-content/uploads/2016/11/2018-INAS-European-summer-games-Pack-information-and-entry.pdf>).

Fotoğraf 9. INAS Dünya bisiklet şampiyonasından görüntü

<https://inas.org/sports>

3.1.2.6. INAS Dünya Tenis Şampiyonası

INAS Avrupa Şampiyonası Yaz Oyunları kapsamında yer alan 2018 INAS Dünya Tenis Şampiyonası'nda müsabakalar Paris kentinde bulunan Montrouge'de yapılmıştır. (<https://inas.org/wp-content/uploads/2016/11/2018-INAS-European-summer-games-Pack-information-and-entry.pdf>).

Organizasyon kapsamındaki etkinlikler aşağıdaki gibidir (<https://inas.org/wp-content/uploads/2016/11/2018-INAS-European-summer-games-Pack-information-and-entry.pdf>):

Cinsiyet;

- Takım Yarışması (erkek ve kadın - bir takımda 2 oyuncu)
- Tek Erkekler
- Tek Kadınlar
- Çift Erkekler
- Çift Kadınlar
- Karışık Çiftler

Fotoğraf 10. 2018 INAS Dünya Tenis Şampiyonası'nın düzenlendiği tenis kortlarından bir görüntü

<https://inas.org/sports>

Fotoğraf 11. 2018 INAS Dünya Tenis Şampiyonasından bir görüntü

<https://inas.org/sports>

3.1.2.7. INAS Dünya Futbol Şampiyonası

3-19 Ağustos 2018 tarihleri arasında İsveç'te düzenlenmiş olan 2018 INAS Dünya Futbol Şampiyonası 4 yılda bir geleneksel olarak FIFA Dünya Kupası'ndan sonra düzenlenmiştir. (<http://inas.org/events>).

Ağustos 2018'de yapılan olan Şampiyonalar, Värmland bölgesindeki Karlstad, Arvika ve Kil şehirlerinde İsveç Parasport Federasyonu ve İsveç Paralimpik Komitesi tarafından düzenlenecektir. (<http://inas.org/events>).

Fotoğraf 12. INAS Dünya Futbol Şampiyonasından bir görüntü

<https://inas.org/sports>

3.1.3. Özel Olimpiyatlar

Şekil 5. Özel olimpiyatlar altında yapılan yaz ve kış oyunları

Bu tablo özel olimpiyatların yaz ve kış olarak yapıldığı görülmektedir. Bu oyunlar da iklim şartlarının elverişliliğine göre branşlaşma görülmektedir. Bu branşlar aşağıda verilmiştir.

Özel olimpiyatlar zihinsel engelli bireylere çeşitli spor branşlarında eğitim ve yarışma imkanı sunmak amacıyla bireylerin topluma saygın bir şekilde dahil edilmesini sağlamaktadır. İlk olarak 1960'ların başlarında Eunice Kennedy Shriver tarafından zihinsel engellilere bir günlük düzenlemiş olduğu “Yaz Günü Kampı” organizasyonu ile başlamıştır. İlk Uluslararası özel Olimpiyat Oyunları 1968’de Amerika’nın Chicago kentinde düzenlenmiştir. Özel Olimpiyatlar eğitim ve yarışma

programına en az 8 yaşında olan ve Özel Olimpiyatlara katılımcı kaydı yaptıran tüm zihinsel engelli bireyler katılabilmektedir (<http://www.specialolympics.org>).

3.1.3.1. Özel Olimpiyat Sporları

Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından da tanınmakta olan Özel Olimpiyatlar kapsamında 30 olimpik spor branşında her yıl 16 binin üzerinde yarışma düzenlenmektedir. İki yıl arayla Uluslararası Yaz ve Kış oyunları, 4 yıl arayla da Dünya Yaz ve Kış oyunları yapılmakta olup her ülke Ulusal Özel Olimpiyat Oyunları düzenlemektedir (Zulewski, 1994; <http://www.specialolympics.org>; Türkiye Zihinsel Engelliler Spor Federasyonu, 2000).

A) Resmi Yaz Sporları:

Atletizm, basketbol, bisiklet, bowling, futbol, binicilik, golf, jimnastik, tenis, masa tenisi, halter, paten, voleybol, su sporları branşlarını içermektedir.

B) Resmi Kış Sporları

Alpin kayağı, Cross-Country kayak, buz pateni, artistik buz pateni ve yer hokeyi branşlarını içermektedir.

C) Ulusal Popüler Sporlar

Atletizm, basketbol, bisiklet, bowling, futbol branşlarıdır.

D) Gösteri Sporları

Judo, Kayak, Hedikle yürüme, Snowboard, Pitch ve golf branşlarını içermektedir

E) Diğer Sporlar

Aerobik, kürek, ice-stock, netbol gibi spor branşlarını içermektedir.

Özel Olimpiyatlar Tıp Komitesi tarafından sporcuların maruz kalabilecekleri yüksek yaralanma riskinin olduğu sporlar belirlenmiş olup bunlar yasaklanmıştır. Bu spor branşları aşağıdaki gibidir:

- Atletizm: Disk atma, cirit atma, çekiç atma, sırıkla yüksek atlama, üç adım atlama
- Su Sporları: Platform dalışı
- Jimnastik: Trombolin
- Mukavemet Kayağı: Biatlon ve atlama kayağı
- Judo haricindeki bütün dövüş sanatları
- Rugby, okçuluk, eskrim, tabanca atışı

3.1.3.2. Özel Olimpiyatlar Gruplandırma Sistemi

Özel olimpiyatları diğer spor organizasyonlarından ayıran ana özellik gruplandırma sistemi olup bu sistem müsabakalar boyunca tüm sporculara eşit fırsat sağlamak, sporcular ve takımlar arasında eşitliği sağlamak amacıyla düzenlenmiştir. Gruplandırma süreci baştan sona dek oldukça dikkatli bir şekilde organize edilir. Özel olimpiyat müsabakaları için gruplandırmada birincil faktör sporcuların yetenek düzeyleridir. Yarışma gruplandırmasında benzer beceri düzeyine sahip olan sporcu ve takımların birbiriyle eşleşmesi sağlanır. Gruplandırma prosedürü aşağıdaki gibidir (<http://www.specialolympics.org>; Gür, 2001):

Bir gruplandırma içinde yarışmacı sayısı 8'den fazla ve 3'ten az olmamalıdır.

Cinsiyet: Erkek/Kız/Karma

Yaş Grupları:

Bireysel sporlar; 8–11 yaş, 12–15 yaş, 16–21 yaş, 22–29 yaş, 30 yaş ve üstü

Takım sporları; 15 yaş altı, 16–21 yaş, 22 yaş ve üstü

Bazı durumlarda yaş gruplarına eklemeler yapılmasına izin verilebilir.

Yetenek: Yüksek beceri ve düşük beceri seviyesindeki sporcular arasındaki fark % 10-15'i geçmemesi gerekir.

Yetenek seviyesinin saptanmasında, yarışma öncesi performans bilgisi, takım sporlarında oyun gözlemi ve ön hazırlık maçı yapılarak sağlanır.

3.1.3.3. Tüm Yetenek Seviyeleri İçin Özel Olimpiyat Oyunları ve Yarışmaları

Özel olimpiyatlar diğer spor organizasyonlarıyla karşılaştırıldığında cesaret ve yeteneğin çeşitli düzeylerinde bütün yetenek düzeylerindeki sporcular için yarışma ve antrenman imkanı sunan tek organizasyon olduğu görülmektedir.

Organizasyon yapısı içinde resmi spor oyunları dışındaki alt program ve etkinlikler aşağıdaki gibidir (Zulewski, 1994; <http://www.specialolympics.org>):

- Uyarlanmış bireysel sporlar; Yardımlı yürüme, yardımcı yüzme, 10 metre Alpine Kayak,
- Takım sporları için; Bireysel Beceri Yarışmaları örneğin futbolda; top sürme, atış, koşu ve vuruş,
- Uyarlanmış takım sporları, örneğin, 3'e 3 basketbol,
- Karma (Entegre) Sporlar; Yüksek fonksiyonlu ve akranları ile sosyal iletişim becerisine sahip sporcular için planlanmıştır. Karma sporlar yaklaşık olarak eşit sayıda Özel Olimpiyatlar sporcusunu ve zihinsel engelli olmayan (partner) sporcuları antrenman ve yarışmalarda takım olarak bir araya getirir.
- Motor Aktivite Eğitim Programı (MAEP); Resmi Özel Olimpiyat Oyunlarında yarışamayacak düzeyde; fiziksel olarak gerekli motor hareketleri gerçekleştiremeyen ya da davranış ya da kognitif (bilişse) problemleri nedeniyle kurallara uyamayacak ağır engelli bireyler için bir eğitim programıdır.
- Okullar ve Gençlik Projesi; Okul çağındaki engelli gençlerin akranları ile arasındaki benzerlikler ve farklılıkların daha iyi anlaşılması ve kabul görmesini sağlamak. Aynı zamanda Okul çağındaki gençlerin Özel Olimpiyatlar merkezli çeşitli aktiviteler; Özel Olimpiyatlar sporlarına ve oyunları içeren bu katılımı öğrencilerin sosyal yaşamda pozitif rol almalarını sağlamaktır.
- Sağlıklı Sporcular Projesi; Özel Olimpiyatlara katılan sporcuların sağlık durumlarını geliştirmek için hazırlanan bir programdır. Bu sayede sporcuların sağlıklı şekilde spor yapmaları ve kendilerini daha iyi hissetmeleri sağlanmaktadır. Sporcular Özel Olimpiyatlar yarışmalarında sağlık hizmeti alırken sağlık uzmanları da Özel Olimpiyatlar sporcularının sağlık ihtiyaçları konusunda bilgi sahibi olurlar.
- Sporcu Liderlik Programı (SLP); Özel sporculara oyun alanının hem içinde hem dışında aktif olarak liderlik yapabilme fırsatını verir. SLP sporcuların Özel Olimpiyatların her cephesinde kendi kendini yönlendirdiği anlamlı katılımlardan zevk almalarını sağlar. Sporcular;

yönetim kurullarında, yarışmalarda hakemlik, diğer sporculara antrenörlük yaparak organizasyonun geleceği hakkında karar verirler.

3.1.3.4. Özel Olimpiyatlar ve Zihinsel Engelli Bireyler

Özel Olimpiyatlar temelinde spor eğitimi ve yarışma programıdır. Zihinsel engelli bireyler için düzenlenen diğer organizasyonlardan farklı olarak Özel Olimpiyatlar her seviyedeki zihinsel engelli sporcuya yarışma ve kazanma olanağı sunar. Özel sporculara özel eğitilmiş antrenörler eşliğinde çeşitli spor dallarında yıl boyunca eğitim imkânı sağlayarak (Gür, 2001; Özer, 2005; Weiss ve Bebko, 2008; Öztürk, 2014; İlhan ve Esentürk, 2014):

- Özgüven kazanımlarını destekler,
- Kondisyon; kuvvet, sürat, dayanıklılık özelliklerini geliştirir,
- Koordinatif yeteneklerin; kinestetik ayırlama, denge, ritim vb. gelişimini destekler,
- Sağlıklı postur gelişimi ve kilo kontrolü sağlar,
- Aile, arkadaş ve çevre ilişkilerinin güçlenmesini destekler,
- Ulusal ve uluslararası oyunlara katılım ile optimal bağımsızlık kazanımını geliştirir,
- Bireysel rehabilitasyon planını sevinçli bir deney ve oyun haline getirir,
- Kişisel karar verme becerisini geliştirir,
- Kurallar içerisinde hareket edebilme becerisini geliştirir,
- Mücadele ve rekabet duygusunu yaşatır,
- Psikolojik gerginlik ve davranış problemlerinin çözümünde önemli rol oynar,
- Topluma uyum sağlamalarını destekler,
- Zihinsel engelli bireye kendini gerçekleştirebileceği sosyal ortam yaratır,
- Bireyin yaşam kalitesini arttırır,
- Yapılan organizasyonlar ile toplumun dikkatini çekerek, zihinsel engelli bireyler ile ilgili olumsuz tutum ve davranışların değişiminde önemli rol oynar.

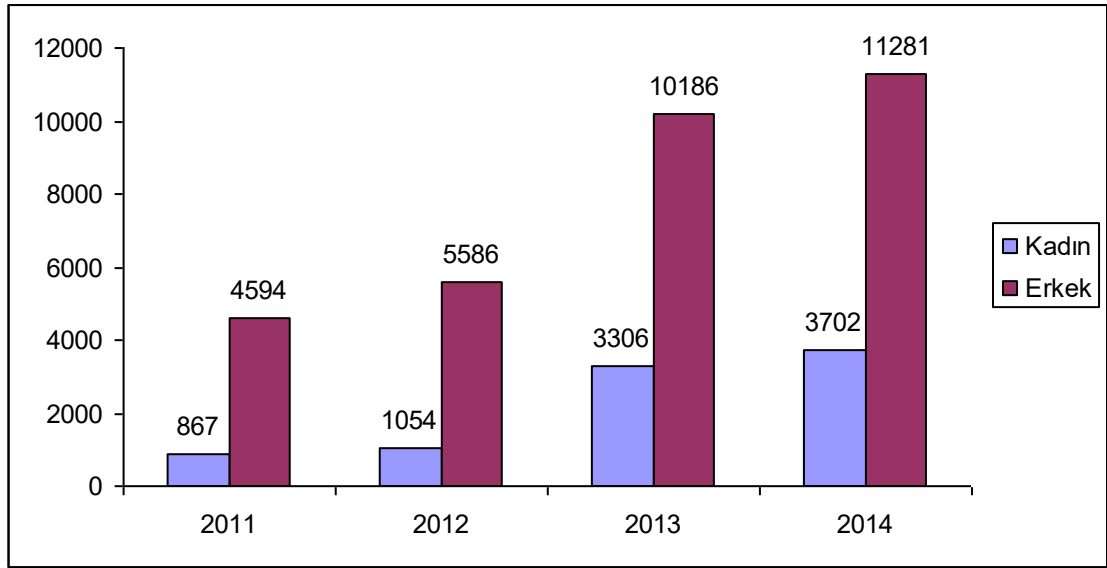
3.2. Türkiye’de Otistik Sporculara Yönelik Spor Organizasyonlarının İncelenmesi

Şekil 6. Türkiye’de yapılan ve süreklilik gösteren otistik sporcuları kapsayan organizasyonlar

Bu tabloda çalışma içinde sürekliliği olan ulusal organizasyonlara yer verilmiştir. Bu organizasyonların alt organizasyonları işe organizasyon başlıkları altında açıklanacaktır.

Ülkemizde otistik sporculara yönelik olarak özel olimpiyatlar kapsamında düzenlenen spor müsabakalarının yanı sıra Özel Sporcular Federasyonu Özel tarafından düzenlenmektedir.

Grafik 1. Yıllara göre lisanslı özel sporcu sayısı (2011-2014)

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2011 yılından itibaren lisanslı özel sporcu sayısının önemli şekilde arttığı görülmekle beraber (Grafik 1) bu sayının ülkemizde yeterli olmadığı söylenebilir.

3.2.1. Türkiye’de Özel Olimpiyatlar

Ülkemizde Özel Olimpiyat çalışmaları ilk kez 1982’de Prof.Dr. Hıfzı Özcan ile Kennedy Vakfı arasında imzalanan anlaşma neticesinde Türk Spastik Çocuklar Derneği’nde başlatılmıştır. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı ve Milli Olimpiyat Komitesi’nin tanıdığı olduğu program çerçevesinde bölgesel ve ulusal oyunlar düzenlenmekte, uluslararası oyunlara da katılmaktadır. Organizasyon kuruluşundan son yıllara dek Türk Spastik Çocuklar Derneği bünyesinde bu derneğin ve Türk Spastik Çocuklar Vakfı’nın desteğiyle faaliyetlerini gerçekleştirmiştir.

26 Kasım 2002’de Dilek Sabancı başkanlığında Sakıp Sabancı ve Prof.Dr. Hıfzı Özcan’ın onur üyeliğinde kurulan Türkiye Özel Sporcular ve Spor Eğitim ve Rehabilitasyon Derneği (TÖSSFED) ile özerk statü kazanıp faaliyetleri bu çatı altında devam ettirmektedir (Gür, 2001).

TÖSSFED tarafından bölgesel, ulusal, Avrupa ve dünya yaz oyunları, uluslararası etkinlikler düzenlenmektedir.

3.2.1.1. TÖSSED Tarafından Düzenlenen Spor Organizasyonları

Şekil 7. TÖSSED tarafından desteklenen ve düzenlenen otistik sporcular kapsamlı organizasyonlar

Bu organizasyonlar Türkiye özel sporcular ve spor eğitimi rehabilitasyon derneği tarafından desteklenmektedir. Bu araştırmaya seçilen TÖSSED organizasyonlarına, süreklilik gösterdiği için çalışmada yer verilmiştir.

3.2.1.1.1. Bölgesel Oyunlar

Ülkemizin farklı bölgelerin yıl boyunca antrenman yaparak farklı spor dallarında hazırlanan özel ve partner sporcular için üniversite ve yerel yönetimlerin işbirliği ile düzenlenmekte olup bu oyunla çoğunlukla gününbirlik olup en az 2 spor dalında gerçekleştirilmektedir. Bu organizasyonlara o bölgedeki özel eğitim kurumlarındaki sporcuları katılmaktadır. Bu etkinliklere katılan özel ve partner sporcuların bütün ulaşım ve yemek giderleri Özel Olimpiyatlar Türkiye tarafından karşılanmaktadır.

2016-2017 döneminde düzenlenmiş olan bölgesel oyunlar aşağıdaki gibidir:

- Özel Olimpiyatlar Trakya Bölgesi Oyunları
- Erciyes Üniversitesi Özel Olimpiyatlar Bölge Oyunları
- Gazi Üniversitesi Özel Olimpiyatlar Bölge Oyunları
- Ordu Üniversitesi Özel Olimpiyatlar Bölge Oyunları

- Karabük Üniversitesi Özel Olimpiyatlar Bölge Oyunları
- Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Özel Olimpiyatlar Bölge Oyunları
- Kocaeli Üniversitesi Özel Olimpiyatlar Bölge Oyunları

3.2.1.1.2. Ulusal Oyunlar

Ulusal düzeyde düzenlenen en büyük spor oyunlarıdır. 3 gün devam eden bu oyunlarda 7 spor dalında yarışmalar düzenlenmektedir. Ülkemizdeki bütün özel eğitim kurumlarına açık olan ulusal oyunlarda özel ve partner sporcuları bütün sağlık branşlarında taramalardan geçirilmektedir. Katılımcıların bütün masrafları Özel Olimpiyatlar Türkiye Tarafından karşılanmaktadır. Yaklaşık 1200 kişinin katıldığı Ulusal Oyunlar 7 yıldır Pamukkale Üniversitesi'nde düzenlenmektedir.

TÖSSFED tarafından 2017-2018 döneminde düzenlenen ve düzenlenen organizasyonlar aşağıda verilmiştir:

- 1. Bölge Yüzme Şampiyonası
- 2. Bölge Yüzme Şampiyonası
- Yüzme Türkiye Şampiyonası
- Atletizm Türkiye Şampiyonası
- Jimnastik Türkiye Şampiyonası

Fotoğraf 13. Özel Olimpiyatlar Ulusal oyunlarına katılan sporcular ve eğitmenler

<http://www.soturkiye.org.tr/>

3.2.1.1.3. 1. Bölge Yüzme Şampiyonası

TOSSFED tarafından 24-25 Mart 2017 tarihinde Alanya’da düzenlenen 1. Bölge Yüzme Şampiyonası Türkiye genelindeki 91 kulüpten 148 özel sporcunun katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Organizasyona dair genel kurallar aşağıdaki gibidir:

1. Yarışmalarda Türkiye Özel Sporcular Spor Federasyonu ve FİNA Müsabaka Genel Kuralları geçerlidir.
2. Müsabakalara TOSSFED’e akredite olan kulüp sporcuları katılabilir.
3. Sporcular 2017 sezonu vizeli lisanslar ile iştirak edecektir. Sporcuların Lisanslarında branş bölümünde Özel sporcular yüzme yazmalıdır.
4. Takımlar otele giriş yaptıkları gün sporculara ait lisansları federasyon yetkilileri ve teknik kurula ibraz edecek, müsabakalarla ilgili “giriş kontrol listelerini” inceleyecek varsa hataların düzeltilmesi sağlanmıştır.
5. Müsabaka Teknik toplantısı 23 Mart 2017 tarihinde saat: 17:00’de yapılmıştır. Teknik toplantıya katılmayan kulüpler teknik toplantıda alınmış her kararı kabul etmiş sayılır.
6. Müsabakaların 1. günü 24 Mart 2017 Cuma sabah seansı 9.00’da akşam seansı 16.00 da başlayacak, 2. günü 25 Mart 2017 Cumartesi sabah seansı 8.00’da akşam seansı 14.00 da başlayacaktır. Yoğunluğa göre akşam seansları başlama saatlerinde değişiklik yapma yetkisi teknik kurula aittir.
7. Müsabakalara kulüpler 2 Sporcu (Kız-Erkek ve engel durumu ayrımı yoktur), 1 Antrenör veya İdareci olmak üzere en fazla toplam 3 kişi ile katılım sağlayabilmiştir.
8. Yaş Gruplarında (Down sendromlu, Mental ve Otizm) olarak en iyi ilk üç dereceyi elde eden sporculara madalya verilmiştir.
9. Sporcu tüm sitil ve mesafelerde yarışma hakkına sahiptir. Ancak bir sporcu 1 günde en fazla 2 (Seans sayısı dikkate alınmaz) toplamda 4 mesafede yarışabilir.

1. Bölge Yüzme Şampiyonası Mental-Otizm grubu Açık Yaş Katılım Barajları Tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 2. 1. Bölge Yüzme Şampiyonası Mental-Otizm grubu Açık Yaş Katılım Barajları

ERKEK	BRANŞ	BAYAN
52.99	50 SERBEST	59.99
1:48.99	100 SERBEST	2:16.99
3:50.99	200 SERBEST	4:55.99
8:00.99	400 SERBEST	9:45.99
-	800 SERBEST	20:00.99
30:20.99	1500 SERBEST	-
57.99	50 SIRTÜSTÜ	1:15.99
2:06.99	100 SIRTÜSTÜ	2:35.99
4:34.99	200 SIRTÜSTÜ	5:12.99
1:01.99	50 KURBAĞALAMA	1:11.99
2:10.99	100 KURBAĞALAMA	2:35.99
4:50.99	200 KURBAĞALAMA	5:45.99
55.99	50 KELEBEK	1:12.99
2:05.99	100 KELEBEK	2:45.99
4:34.99	200 KELEBEK	5:44.99
4:25.99	200 KARIŞIK	5:22.99
8:57.99	400 KARIŞIK	10:35.99

3.2.1.1.4. 2. Bölge Yüzme Şampiyonası

TOSSFED tarafından 21-23 Şubat 2018 tarihleri arasında Antalya Muratpaşa Belediyesi Süleyman Evcimen Olimpik Yüzme Havuzu'nda düzenlenecek olan şampiyonaya 8-11, 12-15, 16-21 ve 22 yaş ve üzerindeki sporcular katılacaktır.

2. Bölge Yüzme Şampiyonası'na 54 kulüpten 124 sporcu katılacaktır. 2. Bölge (Doğu Anadolu, Ege, Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu ve Karadeniz) Yüzme Şampiyonası kapsamında otistik, Down sendromlu ve mental engeli olan sporcuların katıldığı müsabakalar 50, 100, 200, 400, 800 ve 1500 metre serbest, 50, 100 ve 200 metre sırtüstü, kelebek, kurbağalama alanlarında yapılacaktır.

2. Bölge Yüzme Şampiyonası'na katılım barajları mental-otizm grubu için Tablo 3'deki gibidir.

Tablo 3. 2. Bölge Yüzme Şampiyonası Mental-Otizm grubu Açık Yaş Katılım Barajları

ERKEK	BRANŞ	BAYAN
51.99	50 SERBEST	55.99
1:45.99	100 SERBEST	1:59.99
3:46.99	200 SERBEST	4:44.99

8:00.99	400 SERBEST	9:38.99
-	800 SERBEST	20:00.99
30:09.99	1500 SERBEST	-
56.99	50 SIRTÜSTÜ	1:04.99
1:57.99	100 SIRTÜSTÜ	2:20.99
4:06.99	200 SIRTÜSTÜ	5:01.99
57.99	50 KURBAĞALAMA	1:03.99
2:06.99	100 KURBAĞALAMA	2:30.99
4:24.99	200 KURBAĞALAMA	4:59.99
53.99	50 KELEBEK	59.99
1:59.99	100 KELEBEK	2:25.99
4:30.99	200 KELEBEK	5:00.99
4:00.99	200 KARIŞIK	4:99.99
8:50.99	400 KARIŞIK	09:35.99

3.2.1.1.5. Yüzme Türkiye Şampiyonası-2017

TOSSFED tarafından 10-12 Nisan 2017 tarihleri arasında Ordu ilinde gerçekleştirilen şampiyonaya 81 il genelinde 78 kulüpten 107 sporcu 1. ve 2. Bölge Yüzme Şampiyonası sonuçları dikkate alınarak katılmaya hak kazanmıştır. Şampiyonaya katılan otistik sporcu sayısı 26'dır.

Milli Takım Aday Kadro Belirleme yarışları:

- Türkiye Şampiyonalarında belirlenmiş 2 (iki) barajı geçmiş veya bölge şampiyonasında 2(iki) baraj geçmiş ancak Türkiye şampiyonasına katılamamış sporcular için Milli Takım Aday Kadro Belirleme Yarışları düzenlenmiştir.
 - Müsabakaya katılacak sporcu kadrosu www.tossfed.gov.tr sitesinde ilan edilir. Başvurucu süreci başlar.
 - Müsabakalar sonunda en az 2(iki) baraj geçen sporcu ve idareciye /antrenöre yol ve harcırah masrafları ödenir. 2(iki) Baraj geçemeyen sporcu ve idareciye /antrenöre yol ve harcırah masrafları ödenmez.
 - Müsabakalar sonunda herhangi bir ödüllendirme yapılmaz.
- Şampiyona kapsamında milli takımlar seçme kriterleri aşağıdaki gibidir:

Mental/Otizm (S14) Kadın-Erkek

- Baraj geçerlilik tarih aralığı 1 Ocak 2016-12 Nisan 2017.

- İlan edilen barajları belirtilen tarihlerde geçen sporcular kadroya seçilirler.
- Milli takım aday Kadro için 2016 İnas Avrupa açık yüzme Şampiyonasına katılım gösteren sporcular arasından belirtilen barajları geçen sporcular da dikkate alınmıştır.
- Baraj geçip kadroya girmeye hak kazanan sporcuların sayısı fazla olması durumunda ise, bayrak yarışlarını yüzecek sporcu tercih edilecektir.
- Milli Takımlar Sorumlusu ve Yüzme Teknik kurul başkanı kadroya ilave/çıkarma inisiyatifine sahiptir.

Tablo 4. 2. Yüzme Türkiye Şampiyonası Şampiyonası Milli Takımlar Seçme Barajları

BAYANLAR		IPC 2017	ERKEKLER	
A BARAJ	B BARAJ		A BARAJ	B BARAJ
02:24.63	02:29.09	200M SERBEST	02:05.01	02:06.55
01:17.70	01:21.47	100M SIRTÜSTÜ	01:06.31	01:08.34
01:27.18	01:30.96	100M KURBAĞALAMA	01:12.52	01:14.94
01:38.52	01:43.45	100M KELEBEK	01:06.38	01:16.99
02:43.88	02:52.66	200M KARIŞIK	02:21.25	02:22.79

Türkiye şampiyonasına davet edilecek sporcular Bölge şampiyonasında geçtikleri barajlardan istedikleri kadar yarış yüzme hakkına sahiptir. Aksi takdirde; Bölge şampiyonalarında belirtilen barajlardan en az 1 (bir) tanesini geçmek zorundadır. Buna ilaveten Türkiye şampiyonasına +2 mesafe ekleme hakkına sahip olurlar.

Değerlendirme kendi yaş kategorilerine ve engel durumuna göre ilk üçe (Kız – Erkek ayrı) madalya verilir.

Şampiyona kapsamındaki stil ve mesafeler aşağıdaki gibidir:

Serbest Stil: 50, 100, 200, 400, 800, 1500 metre

Sırtüstü Stil: 50, 100, 200 metre

Kurbağalama Stil: 50, 100, 200 metre

Kelebek Stil: 50, 100, 200 metre

Ferdi Karışık Stil: 200 metre

3.2.1.1.6. Atletizm Türkiye Şampiyonası

TOSSFED 2017 faaliyet programı kapsamında düzenlenen şampiyonaya 1. ve 2. Bölge Atletizm şampiyonalarında derece elde etmiş olan 85 spor kulübü katılmıştır. Şampiyona 1-10 Kasım 2017 tarihleri arasında Antalya'da gerçekleştirilmiştir.

Müsabakalar;

- a) Down Sendromlu (kız - erkek),
- b) Otizm (kız - erkek)
- c) Mental (kız-erkek) sporcular arasında ayrı ayrı olmak üzere üç kategoride gerçekleştirilmiştir.

3.2.1.1.7. Cimnastik Türkiye Şampiyonası

Şampiyona 22-24 Mayıs 2017 tarihleri arasında İzmir'de düzenlenmiştir.

Şampiyonaya; Her kulüpten 2 sporcu 1 antrenör iştirak etmiştir. Yarışmalar ferdi olarak yapılmıştır.

Artistik cimnastik'te antrenör sporcusunun seviyesini tespit ederek sadece o seviyedeki alet veya aletlerde yarıştıracaktır (Örneğin; sporcunun seviyesi level 1 olarak belirlenmişse sadece level 1'e ait alet veya aletlerde yarışabilir. Yani level 1 yer aletinde yarışırken level 2'nin atlama aletinde yarışamaz.)

Yaş Kategorileri:

8-11, 12-15, 16-21, 22+ Üstü

A seviye yarışmaları Yer, Trampolen(ATlama), Tek Bar

Level 1 Erkekler Yer, Kulplu Beygir, Halka, Trampolen

Level 1 Bayanlar Yer, Denge, Asimetrik, Trampolen

Level 2- Level 3 Erkekler Yer, Kulplu Beygir, Halka, Atlama, Paralel, Barfiks 6 alet yarışmıştır.

Level 2-Level 3 Bayanlar Yer, Denge, Asimetrik, Atlama Beygiri,

TOSSFED tarafından 2018 yılında düzenlenmiş olan spor organizasyonlar takvimi Tablo 5'te görülmektedir.

Tablo 5. TOSSFED tarafından 2018 yılında düzenlenmiş olan etkinlikler.

FAALİYETİN ADI	YERİ	TARİH
TÜRKİYE KAYAK ŞAMPİYONASI	Erzurum	10 – 12 Ocak 2018
1.BÖLGE MASA TENİSİ ŞAMPİYONASI	Antalya	15-17 Ocak 2018
2.BÖLGE MASA TENİSİ ŞAMPİYONASI	Antalya	18-20 Ocak 2018
TÜRKİYE MASA TENİSİ ŞAMPİYONASI	Antalya	03-05 Şubat 2018
1.BÖLGE YÜZME ŞAMPİYONASI	Antalya	18-20 Şubat 2018
2.BÖLGE YÜZME ŞAMPİYONASI	Antalya	21-23 Şubat 2018
TÜRKİYE YÜZME ŞAMPİYONASI	Muhtelif	Muhtelif
KAYAK MİLLİ TAKIM HAZIRLIK KAMPI	Muhtelif	Şubat 2018
İNAS DÜNYA KAYAK ŞAMPİYONASI	Polonya/Zakapone	27 Şubat-2 Mart 2018
YÜZME MİLLİ TAKIM HAZIRLIK KAMPA	Antalya	18-25 Şubat 2018
IPC YÜZME – SINIFLANDIRMA TURNUVASI	Danimarka/Kopenhag	27 Şubat-4 Mart 2018
ATLETİZM MİLLİ TAKIM HAZIRLIK KAMPI	İzmir/Ankara/İstanbul	05-27 Şubat 2018
İNAS ATLETİZM DÜNYA SALON ŞAMPİYONASI	Fransa/Val-de-reuil	28 Şubat-5 Mart 2018
DÜNYA DOWN SENDROMLULAR GÜNÜ ETKİNLİKLERİ	Ankara	19 – 21 Mart 2018
1.KADEME CİMNASTİK YARD.ANTRENÖRLÜK KURSU	Bartın	19 Mart-01 Nisan 2018
1.KADEME ATLETİZM YARD.ANTRENÖRLÜK KURSU	Akasaray	19 Mart-01 Nisan 2018
TURKCELL ÖZEL SPORCULAR FUTBOL SÜPER LİĞİ 1.DEVRE	5 il	Mart 2018 (9 hafta)
1.BÖLGE ATLETİZM ŞAMPİYONASI	Muhtelif	Mart-Nisan 2018
2.BÖLGE ATLETİZM ŞAMPİYONASI	Muhtelif	Mart-Nisan 2018
TÜRKİYE ATLETİZM ŞAMPİYONASI	Muhtelif	Mart-Nisan 2018
DÜNYA OTİZM FARKINDALIK GÜNÜ ETKİNLİKLERİ	Ankara	02 Nisan 2018
1.KADEME YÜZME YARD.ANTRENÖRLÜK KURSU	Kahramanmaraş	02-15 Nisan 2018
1.KADEME ATLETİZM YARD.ANTRENÖRLÜK KURSU	Trabzon	02-15 Nisan 2018
OKUL SPORLARI YILDIZLAR TÜRKİYE BİRİNCİLİĞİ (ATLETİZM,YÜZME,MASA TENİSİ)	Muhtelif	06 – 09 Nisan 2018
DOWN SENDROMLULAR FUTSAL AVRUPA ŞAMPİYONASI	İsviçre / Lugano	12-15 Nisan 2018
OKUL SPORLARI GENÇLER (A-B) TÜRKİYE BİRİNCİLİĞİ (ATLETİZM,YÜZME,MASA TENİSİ)	Muhtelif	13 – 16 Nisan 2018
II.ULUSLARARASI ANCA OTİZM FESTİVALİ	Alanya	20-25 Nisan 2018
2.KADEME YÜZME ANTRENÖRLÜK KURSU	Antalya	27 Nisan-14 Mayıs 2018
DÜNYA ENGELLİLER HAFTASI ETKİNLİKLERİ	Muhtelif	10 – 16 Mayıs 2018
AÇIK DENİZ TÜRKİYE YÜZME ŞAMPİYONASI	Muhtelif	Mayıs 2018
TÜRKİYE CİMNASTİK ŞAMPİYONASI	Muhtelif	Haziran 2018
TURKCELL ÖZEL SPORCULAR FUTBOL SÜPER LİĞİ 2.DEVRE	5 il	Eylül 2018 (9 hafta)
BÖLGE VE TÜRKİYE BASKETBOL ERKEKLER ŞAMPİYONASI	Muhtelif	Ekim 2018
BÖLGE VE TÜRKİYE BASKETBOL BAYANLAR ŞAMPİYONASI	Muhtelif	Ekim 2018
BÖLGE VE TÜRKİYE VOLEYBOL ERKEKLER ŞAMPİYONASI	Muhtelif	Kasım 2018

BÖLGE VE TÜRKİYE VOLEYBOL BAYANLAR ŞAMPİYONASI	Muhtelif	Kasım2018
FUTBOL BÖLGE VE TÜRKİYE ŞAMPİYONASI	Muhtelif	Kasım 2018
ŞEHİT ÖMER HALİS DEMİR TÜRKİYE BOCCE ŞAMPİYONASI	Muhtelif	Kasım 2018
TÜRKİYE BOWLING ŞAMPİYONASI	Muhtelif	02 – 03 Aralık 2018
DÜNYA ENGELLİLER GÜNÜ	Muhtelif	03 Aralık 2018
TÜRKİYE TENİS ŞAMPİYONASI	Muhtelif	Muhtelif
TÜRKİYE BİSİKLET ŞAMPİYONASI	Muhtelif	Muhtelif
TÜRKİYE BİNİCİLİK ŞAMPİYONASI	Muhtelif	Muhtelif
TÜRKİYE FUTSAL ŞAMPİYONASI	Muhtelif	Muhtelif
MUHTELİF ANTRENÖRLÜK KURSLARI (14 BRANŞTA, 1. VE 2.KADEME)	Muhtelif	Muhtelif
MUHTELİF ULUSLARARASI TURNUVALAR (14 BRANŞTA)	Muhtelif	Muhtelif
MUHTELİF KURULLAR TOPLANTISI	Muhtelif	Muhtelif

Tablo 6. TÜİK Paralimpik Oyun Dağılımı

Türkiye'nin Yıllara göre Madalya Dağılımı				
Yıl	A	G	B	T
2004	1	0	1	2
2008	1	0	1	2
2012	1	6	3	10
2016	3	1	5	9
Toplam	6	7	10	23

Tablo 6'de Paralimpik oyunlarında 2004-2012 yılları arasındaki kazanılan madalya sayıları verildi. Tablo incelendiğinde 2008 yılından sonraki yıllarda yapılan olimpiyatlarda, önceki yıllara oranla yaklaşık 5 kat daha fazla madalya kazanıldığını dikkat çekmektedir.

Tablo 7. Türkiye'nin Paralimpik Oyunlara Katılan ve Madalya Kazanan Sporcular

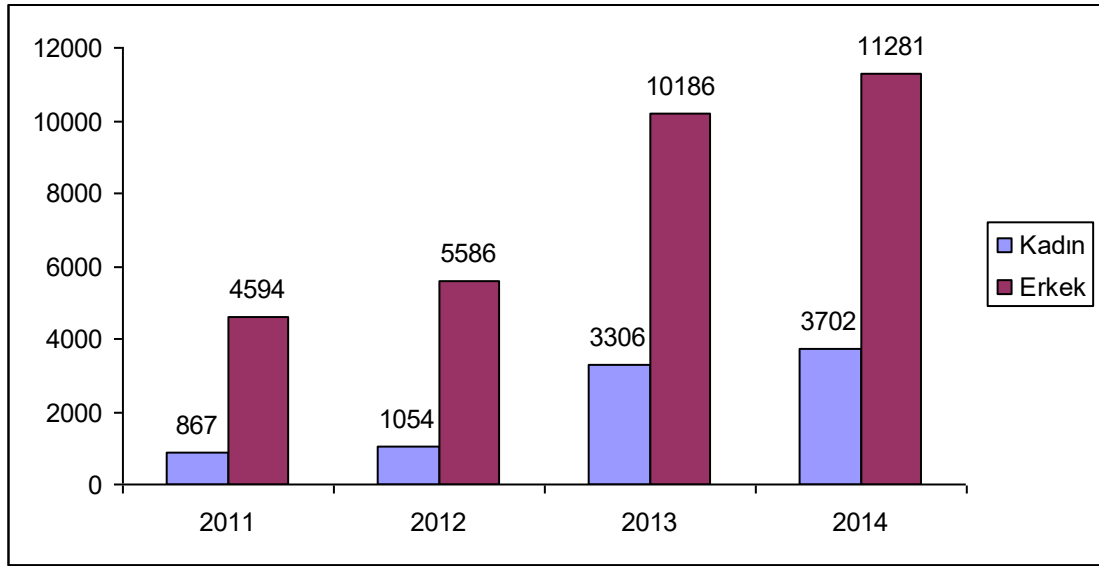
2004 Atina Paralimpik Oyunlarında Madalya Kazanan Sporcularımız				2008 Pekin Paralimpik Oyunlarında Madalya Kazanan Sporcularımız			
Sporcu	Spor Dalı	Spor Dalı Disiplini	Madalya	Sporcu	Spor Dalı	Spor Dalı Disiplini	Madalya
M. Korhan YAMAÇ	Atıcılık	25 m tabanca	Altın	Gizem GİRİŞMEN	Okçuluk	Klasik Yay W2	Altın
M. Korhan YAMAÇ	Atıcılık	50 m tabanca	Bronz	Neslihan KAVAS	Masa Tenisi	C 9	Bronz
2012 Londra Paralimpik Oyunlarında Madalya Kazanan Sporcularımız				2016 Rio Paralimpik Oyunlarında Madalya Kazanan Sporcularımız			
Sporcu	Spor Dalı	Spor Dalı Disiplini	Madalya	Sporcu	Spor Dalı	Spor Dalı Disiplini	Madalya
Nazmiye MUSLU MURATLI	Halter	-41 kg	Altın	Nazmiye MUSLU MURATLI	Halter	-41 kg	Altın
M. Korhan YAMAÇ	Atıcılık	10 m havalı tabanca	Gümüş	Abdullah ÖZTÜRK	Masa Tenisi	C 4	Altın
Çiğdem DEDE	Halter	44 kg	Gümüş	Goalball Kadın Takım	Goalball		Altın
Özlem BECERİKLİ	Halter	56 kg	Gümüş	Kübra Korkut	Masa Tenisi	C 7	Gümüş
Nazan AKIN	Judo	+70 kg	Gümüş	Ecem Taşın	Judo	-48 kg	Bronz
Neslihan KAVAS	Masa Tenisi	C 9	Gümüş	Ayşegül Pehlivanlar	Atıcılık	10m havalı tabanca	Bronz
Masa Tenisi Kadın Takım	Masa Tenisi	C 6-10	Gümüş	Mesme Taşbağ	Judo	+70 kg	Bronz
Duygu ÇETE	Judo	57 kg	Bronz	Semih Deniz	Atletizm	T11 1500 m	Bronz
Doğan HANCI	Okçuluk	Makaralı Yay Açık Sınıf Erkek	Bronz	Masa Tenisi Erkek Takım	Masa Tenisi	C 4-5	Bronz
Goalball Erkek Takım	Goalball		Bronz				
Paralimpik Oyunlara Katılan Sporcularımız							
Organizasyon	Spor Dalı	Katılan Sporcu	Madalya				
1992 Barcelona	Yüzme	Mehmet Gürkan	-				
Organizasyon	Spor Dalı	Katılan Sporcu	Madalya				
2000 Sydney	Yüzme	Ali Uzun	-				
Organizasyon	Spor Dalı	Katılan Sporcu	Madalya				
2004 Atina	Atıcılık	M. Korhan Yamaç, Muhiddin Cemiloğlu	M. Korhan Yamaç Atıcılık Altın ve Bronz Madalya				
	Halter	Turan Mutlu, Murat Ceylan					
	Atletizm	Ömer Cantay					
	Yüzme	İsmet Ayık, Ali Uzun					
	Masa Tenisi	Neslihan Kavas					
Organizasyon	Spor Dalı	Katılan Sporcu	Madalya				
2008 Beijing	Okçuluk	Gizem Girişmen, Hanife Şaban, Gülbin Su, Mustafa Demir, Özgür Özen	Gizem Girişmen Okçuluk Altın Madalya				
	Atıcılık	M. Korhan Yamaç, Aysel Özgan, Cevat Karagöl, Suzan Çevik					
	Masa Tenisi	Neslihan Kavas					
	Halter	Nazmiye Muslu Muratlı, Levent Tutgun, Turan Mutlu	Neslihan Kavas Masa Tenisi Bronz Madalya				
	TS Tenis	Kemal Okur					
	Atletizm	Kemal Özdemir					
	Judo	Duygu Çete					

2004-2016 yılları arasında yapılan paralimpik oyunlarda toplam 6 altın madalya kazanılmıştır. Bu madalyaların 2004, 2008, 2012 de 3 tanesi kazanılmıştır. Diğer kazanılan 3 madalya ise 2016 yılında kazanılmıştır.

Paralimpik Oyunlara Katılan Sporcularımız			
Organizasyon	Spor Dalı	Katılan Sporcu	Madalya
2012 Londra	Okçuluk	Doğan Hancı, Erdoğan Ayan, Abdullah Şener, Gizem Girişmen, Mustafa Demir, Özgür Özen, Zafer Korkmaz, Oğuzhan Polat, Özlem Kalay, Hatice Bayar, Gülbin Su	Nazmiye Muslu Muratlı Halter Altın Madalya
	Atletizm	Mehmet Nesim Öner, Semih Deniz Cahit Kılıçaslan, Sümeyye Özcan, Ayşegül Tahtakale	M. Korhan Yamaç Atıcılık Gümüş Madalya
	Halter	Nazmiye Muslu Muratlı, Çiğdem Dede, Yasemin Ceylan, Özlem Becerikli, Turan Mutlu, İzzettin Kanat	Çiğdem Dede Halter Gümüş Madalya
	Atıcılık	M. Korhan Yamaç, Cevat Karagöl, Yunus Bahçeci, Aysel Özgan, Savaş Üstün	Nazan Akın Judo
	Yüzme	Beytullah Eroğlu, Özlem Baykız Kaya	Gümüş Madalya
	Masa Tenisi	Neslihan Kavas, Abdullah Öztürk, Hatice Duman, Nergis Altuntaş, Kübra Öcsoy Korkut, Ümrhan Ertiş	Neslihan Kavas Masa Tenisi Gümüş Madalya
	TS Basketbol	Özgür Gürbulak, Cem Gezinci, Kaan Dalay, Ferit Gümüş, Murat Arslanoğlu, Bestami Boz, Ali Asker Turan, Aytaç Ercan, Deniz Acar, Fikri Gündoğdu, İsmail Ar, Bülent Yılmaz	Masa Tenisi Kadın Takım Gümüş Madalya Kübra Öcsoy Korkut, Neslihan Kavas, Ümrhan Ertiş
	Judo	Nazan Akın, Duygu Çete Halil İbrahim Öncel, Yasin Çimciler Gülhan Kılıç, Şerife Közeoğlu	Özlem Becerikli Halter Bronz Madalya
	Goalball Erkek Takım	Yusuf Uçar, Abdullah Aydoğdu, Hüseyin Alkan, Mehmet Cesur, Okan Düzgün, Tuncay Karakaya,	Doğan Hancı Okçuluk Bronz Madalya
	B1 Futbol	Mikail Güçlü, Ali Çavdar, Ramazan Kunduz, Mücahit Hüseyin Uslu, Vedat Yavuz, Kahraman Kurbetoğlu, İbrahim Üzümlü, Abdullah Sümer, İsmail Koç (Kaleci), Ali Hıdır Kurt (Kaleci)	Duygu Çete Judo Bronz Madalya
			Goalball Erkek Takım Bronz Madalya
Organizasyon	Spor Dalı	Katılan Sporcu	Madalya
2014 Sochi (Kış Oyunları)	Kayak (Alp Disiplini)	Hilmi Esat Bayındırlı, Mehmet Çekiç	-

Paralimpik Oyunlara Katılan Sporcularımız			
Organizasyon	Spor Dalı	Katılan Sporcu	Madalya
2016 Rio	Goalball Erkek Takım	Hüseyin Alkan, Tuncay Karakaya, Ekrem Gündoğdu, Abdullah Aydoğdu, Sercan Kaya, Yunus Emre Akyüz	Goalball Kadın Takım Altın Madalya
	Goalball Kadın Takım	Sümeyye Özcan, Gülşah Düzgün, Buket Atalay, Neşe Mercan, Sevdâ Altınoluk, Seda Yıldız	Nazmiye Muslu Muratlı Halter Altın Madalya
	B1 Futbol	Emrah Öcal, Hasan Şatay, Celal Çoban, Ercan Bayraktar, Abdullah Sümer, Kahraman Gurbetoğlu, İbrahim Üzümlü, Recep Aydeniz, Ali Aktaş (kaleci), Reşat Aykut Akyön (kaleci)	Abdullah Öztürk Masa Tenisi Altın Madalya
	Judo	Ecem Taşın, Mesme Taşbağ, İbrahim Bölükbaşı, Dursun Hayran	Kübra Öcsoy Korkut Masa Tenisi Gümüş Madalya
	Atıcılık	Ayşegül Pehlivanlar, M. Korhan Yamaç, Cevat Karagöl, Çağla Baş Atakal, Savaş Üstün, Aysel Özgan, Murat Oğuz, Hakan Çevik, Suzan Çevik	Mesme Taşbağ Judo Bronz Madalya
	T.S Basketbol	Özgür Gürbulak, İsmail Ar, Cem Gezinci, Yasin Cırgaoğlu, İbrahim Yavuz, Kaan Dalay, Deniz Acar, Fikri Gündoğdu, Selim Sayak, Ferit Gümüş, Uğur Toprak, Kemal Kaan Şafak	Ecem Taşın Judo Bronz Madalya
	Halter	Nazmiye Muslu Muratlı, Diliroz Kuzdağı, Sibel Çam	Ayşegül Pehlivanlar Atıcılık Bronz Madalya
	Masa Tenisi	Abdullah Öztürk, Neslihan Kavas, Nesim Turan, Süleyman Vural, Ali Öztürk, Kübra Öcsoy Korkut, Hatice Duman, Nergis Altıntaş, Ümrân Ertiş	Masa Tenisi Erkek Takım Bronz Madalya (Abdullah Öztürk, Nesim Turan, Ali Öztürk)
	Okçuluk	Bülent Korkmaz, Erdoğan Aygan, Handan Büroğlu, Zehra Özbey Torun, Merve Nur Eroğlu, Naci Yenier, Ömer Aşık, Sadık Savaş	Semih Deniz Atletizm Bronz Madalya
	Yüzme	Beytullah Eroğlu, Özlem Kaya, Sevilay Öztürk	
	Atletizm	Semih Deniz, Hamide Kurt, Zübeyde Süpürgeci, Zeynep Acet, Nurşah Usta, Mihriban Kaya, Mehmet Tunç, Öznur Alamur, Büşra Nur Tırıklı, Hasan Hüseyin Kaçar	
	TS Tenis	Büşra Ün	

Tablo 7’da 2004 – 2016 yılındaki paralimpik oyunlara katılan ve madalya kazanan sporcularımızın bilgileri verilmiştir.

“Grafik 2. Yıllara göre lisanslı özel sporcu sayısı (2011-2014)

2011-2014 yılları arasındaki lisanslı özel sporcuları gösteren tabloda kadın ve erkek sporcu sayılarının her geçen yıl arttığı görülmektedir. Kadın sporcu sayısının erkek sporcu sayısına oranla daha az olduğu fakat 2013 yılından itibaren bu oranın azalarak erkek sporcu sayısına yaklaşmaya başladığı göze çarpmaktadır.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Dünya organizasyonları yaz-kış oyunları açısından da çeşitliliği fazla olmakla beraber her yıl artış gözlemlenmektedir. Otistik sporcuların, olimpiyat madalyalarının azlığı da başka bir araştırma konusu olmaya açıktır. Otizmin tanınmasında Avrupa ve Amerika'nın tıbbi olarak çalışmalara daha önce başlaması toplumsal bilincin daha fazla olması ve otizmlili bireylerin toplum içine kazandırılması kanunda yasaların destekleyici olması organizasyon katılımını olumlu etkilemektedir. Gelişmiş ülkelerin eğitim alanında yaptığı planlama ve engelli hayatına saygı ve her türlü fırsat eşitliğinin fazla olması engelli bireyleri spor yapmaya ve spor organizasyonlarına katılmaları konusunda teşvik ettiği düşünülmektedir.

Dünyada yapılan otistik sporcular kapsamlı organizasyonlar sürekliliğine göre incelendiğinde beş farklı organizasyon olduğu görülmektedir. Bu organizasyonlar Paralimpik Organizasyonlar, Inas Organizasyonları, Özel Olimpiyatlar, Popüler Sporlar, Gösteri Sporları'dır. Yapılan organizasyonların ise alt organizasyonları ise şu şekildedir. 2010 Vancouver (kış oyunları), 2012 Londra Yaz Oyunları, 2014 Sochi (kış oyunları), 2016 Rio (yaz oyunları), Dünya Alpleri Kayak Şampiyonası, Kapalı Salon Şampiyonası, Avrupa Hentbol Şampiyonası, Avrupa Şampiyonası Oyunları, Dünya Bisiklet Şampiyonası, Dünya Tenis Şampiyonası, Dünya Futbol Şampiyonası, Resmi Yaz oyunları, Resmi Kış Oyunlarıdır.

Türkiye, otistiklerinde katılım gösterdiği spor organizasyonların çeşitliliği her geçen gün sayı bakımından artış gösterdiği görülmektedir. Bu sayının yıllara göre ve cinsiyete göre farklılık gösterdiği açıkça görülmektedir. 2011 yılında katılım gösterilen organizasyon sayısı 2014 sonrasına göre oldukça düşüktür. 2011 yılında organizasyonlara katılan otistik kadın sporcu yüzdesi %16, erkek otistik sporcu yüzdesi %84, 2012 yılında kadın otistik sporcu yüzdesi %16, erkek otistik sporcu yüzdesi %84, 2013 yılında kadın otistik sporcu yüzdesi %25, erkek otistik sporcu yüzdesi %75, 2014 yılında kadın otistik sporcu yüzdesi %24, erkek otistik sporcunun yüzdesi, %76 olduğu saptanmıştır. Bu sayılar bölgesel ,yaş aralığı, cinsiyet sayısındaki eşitsizlik farklı farklı tartışma konusu olmaya açıktır.

Türkiye'de kadın sporcu sayısının erkek sporcu sayısına göre azlığı tartışılmaya değer konular arasındadır. Kadınların spora teşvik edilmeleri, bu konuyu destekleyen yasaların ve toplumsal tutumun sonucu olarak düşünülmektedir. Fakat günümüzde

kadının toplumdaki yeri ve çalışma hayatına katılımlarının arttırılması hususunda yapılan çalışmalar spora katılımı da arttırmıştır.

Kadın sporcularımızın kazandığı madalya sayısının artması bu durumun en açık göstergesi olmuştur. Erkek sporcularımızın sayısının kadın sporcu sayısına göre hala fazla olması ise yapılan sosyal çalışmaların hala yetersiz olduğunu göstermektedir. ABD’de federal bir yasanın da bu duruma katkı sağladığı ve toplumdaki görüşleri değiştirmede etkili olduğu söylenebilir. Bu yasalar aynı zamanda engellileri spor yapmaya teşvik etmektedir.

Otistik kişilerin günümüzde toplumdaki yerlerini engelli olmayanlarla beraber aynı sırada alabilmelerinde spor en önemli araçların başında bulunmaktadır. Otistiklerin sağlık düzeylerine göre sporlar ile ilgilenmeleri fizyolojik ve psikolojik açıdan pozitiflik yaratacağı ve kendilerine karşı güveni artıracacağı yadsınamaz bir gerçek olup tüm bu pozitif etkilerden ötürü engellilerin spor için uygun imkaların sağlanması gerekli konular arasında yer almaktadır.

Türkiye’de yapılan organizasyonlar sürekliliğine göre incelendiğinde ise dört farklı türde organizasyon yapıldığı görülmektedir. Bu organizasyonlar Özel Olimpiyatlar, Tösed Organizasyonları, Bölgesel Oyunlar, Ulusal Oyunlardır. Yapılan bu organizasyonların alt organizasyonları ise 1. Bölge Yüzme Şampiyonası, 2. Bölge Yüzme Şampiyonası, Yüzme Türkiye şampiyonası, Atletizm Türkiye Şampiyonası, Cimnastik Türkiye Şampiyonası’dır.

Türkiye’de yapılan organizasyonlar çeşitlilik bakımından incelendiğinde otistik birey sayısına bakıldığında hala yetersiz kaldığı düşünülmektedir. Otistik bireylerin toplumca tanınması, sosyal hayattaki yerlerinin kişilerce kabul görmüş olması da organizasyona katılımı etkilemektedir.

Ülke içinde yapılan organizasyon çeşitliliği mevsim çeşitliliğine bağlı olarak arttırılmaya müsait olmasına rağmen ülkede yapılan kış oyunları yok denecek kadar az ve süreksizlik göstermektedir. Üç tarafı denizlerle çevrili ülkemizde su sporları alanında da yetersizliği dikkat çekmektedir.

Çalışmada yer verilen madalya kazanan sporcuların da çoğunun erkek sporcu olması da yine kadın sporcuların olimpiyata gitme oranının epeyce düşük olduğunu göstermektedir.

Otistik kişi içerisinde yaşadığı topluma uyum sağlama bakımında beraber çalışma ve paylaşma alışkanlığı kazanmak açısından spor yapma imkanlarına sahip olabilmek oldukça önemli konuların başında yer almaktadır. Otistik bireylerin spor yapma

gereksinimlerinin karşılanmış olarak nitelendirilebilmesi için spor alanlarında otistik kişilerin tuvalet ve kişisel bakım gibi ihtiyaçlarının karşılanabileceği, salona giriş-çıkış ve soyunma odalarının kolaylıkla kullanılabileceği spor tesislerinin inşa edilmesi ve buralarda da alanında uzman eğitimcilerin ve personelin bulunması gerekir. Belirtilen bu koşulların sağlanması durumunda otistik kişi tek başına ya da aile fertlerinden bağımsız bir şekilde spor yapabilecektir.

Esas itibariyle bakılacak olursa kişinin spor tesislerine gitmesini sağlayacak olan hizmetlerin de tam olarak temin edilmesi gerekir. Zira spor tesislerinin otistik vatandaşların kullanımına sunulması tek başına fazla bir anlam ifade etmez.

Otistik bireylere yönelik hizmetleri belirlemekte olan hukuki düzenlemelerin büyük kısmı, buna bağlı görevli hizmet kuruluşlarının çokluğu hizmet sunumunu negatif yönde etkilemiş, etkilemeye de devam etmektedir. İlgili yasalarca görevlendirilen kurumların da çeşitliliği göz önünde bulundurulduğunda engellilere ilişkin hizmet sunumunun ne kadar farklı ve çeşitli olduğu açık bir şekilde görülecektir ki böylesi durumda da, diğer bir ifadeyle çok başlı ve dağınık bir yapı tarafından sunulan hizmetin standart ve eşitlikçi olduğu söylenemez.

Otistik bireylere daha etkin ve verimli hizmet sunulabilmesi için ve aynı zamanda kararların tek bir elden koordinasyonunun sağlanması için Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı kurulmuş fakat yasal durumun dağınıklığının ortadan kaldırılması ve hizmetlerin eşgüdümlü bir şekilde sağlanabilmesi için kurulan Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı'nın engellilere ilişkin hukuki düzenlemelerin çokluğu, hizmetleri sunmak ile yetkilendirilmiş olan kurum ve kuruluşların fazlalığı, dağınıklığı dikkate alındığında gerçekleştirmek zorunda olduğu işbirliği, bu kurumlardaki etkinliklerin takibi ve buna bağlı yeni yasal düzenlemelere karar verilmesi son derece zor olarak görülmektedir. Engelli bireylere yönelik hizmetlerin ücretsiz olması ve bunlardan eşit yararlandırılmaları gerekir.

Er, (2018) tarafından yapılan bir yüksek lisans araştırmasında da uygulanan hareket eğitimi ve eğitsel oyun programının otizmli çocukların temel motor becerilerinde ve yaşam kalitesi düzeylerinde olumlu etkiye sahip olduğu görülmüştür. Çıkan bu sonuç sporun ve tüm yapılan bedensel aktivite odaklı organizasyonların otizmli bireyler üzerinde ki fiziksel ve mental açıdan olumlu etkisini destekler niteliktedir.

Yarımkaya, (2016) tarafından yapılmış başka bir çalışma da ise, fiziksel aktivitelere katılmış OSB olan bireylerin farkındalık ve tutumlarına ilişkin bulgular incelendiğinde, olumlu yönde değişim gösterdiği tespit edilmiştir.

İki farklı türde yapılmış bu çalışmalar sporun ve otizmli bireylerin katıldığı organizasyonların OSB ye olan olumlu katkıları yadsınamaz olup bu alanda yapılması hedeflenen yeniliklere spor değerlerinin attırılması konusunda ışık tutacağını düşünmekteyiz.

Otistik bireylerin yaş, cinsiyet, branş özelliklerine göre organizasyonlara katılma dağılımları incelendiğinde 3702 kadın sporcu 11281 erkek sporcu lisanslı olarak ulusal organizasyonlara katıldığı tespit edilmiştir. Bu organizasyonlara katılan sporcuların lisanslı olarak organizasyonlara katılma sayısı 2011' den 2018' e kadar artış gösterdiği tespit edilmiştir. Bu organizasyonların toplumun farklı kesimlerine yansımaları tartıştığımızda ise;

Otistik Bireyler Açısından;

Spor becerileri kazandırmak, uygun beden ağırlığı ve formuna sahip olmalarını sağlamak, fiziksel uygunluklarını geliştirmelerini sağlamak, özgüven kazanmalarını, başarı duygusunu ve rekabeti yaşamalarını, arkadaşlık ilişkilerini geliştirmelerini sağlamak, yaşam boyu spor alışkanlıkları kazandırmak, toplumda kabul ve saygı gören yararlı ve üretken bireyler olabilme fırsatı vermek.

Üniversite Öğrencileri Açısından;

Toplumsal duyarlılık kazandırmak, toplumsal sorunların çözümünde aktif rol almalarını sağlamak, özel gereksinimle bireylerle çalışma deneyimi kazandırmak.

Ana babalar Açısından

Spor eğitiminin çocuklar üzerindeki olumlu etkilerini göstermek, çocuklarının başarıları ile gurur duymalarına olanak yaratmak, aileler arasında dayanışma ve işbirliği geliştirmek.

Toplum Açısından

Uygun eğitim olanakları sunulduğunda otistik bireylerin de çeşitli alanlarda başarılı olabileceğini kanıtlamak, otistik bireylerin daha iyi eğitim olanaklarına ulaşmaları için sorumluluk duymalarını ve almalarını sağlamak.

<https://www.otizmvakfi.org.tr/otistikler-spor-egitim-projesi-2012/>

5. ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmacılara ve kurumlara yönelik öneriler sunulmuştur.

Araştırmacılara İlişkin Öneriler Dünyada ve Türkiye’ de yapılan otistik sporcular kapsamlı organizasyonların incelendiği bu çalışma sonunda ulaşılan bilgiler kapsamında sunulan öneriler; Çalışmada anlamlı sonuçlara ulaşılmasına rağmen geliştirilmesi gereken hususlar vardır.

Öncelikle bu çalışmanın ana temalarından birini oluşturmamasına rağmen otistik bireylerin katıldığı spor organizasyonları, diğer engel gruplarının katıldığı spor faaliyetlerinin çeşitliliği, otistik bireylerin diğer engellilik durumlarından ayrıştırılması otistik bireylerin spora yatkınlık düzeyleri ve otistik bireylere yönelik spor yapabilmeleri adına ücretsiz eğitmen ve spor eğitimi desteği gibi konular kapsamında çalışmalar gerçekleştirilebilir.

Yapılacak tüm Spor organizasyonları tüm otistik bireylere ulaşarak onların organizasyona katılımları sağlanarak hem sosyalleşmeleri hem de sporcu kimliklerinin gelişimi açısından desteklenebilir. Bu durumu da kapsayan nitel ve nicel çalışmalar yapılabilir.

Nitel araştırma yöntemi ile yapılmış olan bu çalışmaya destek veya tamamlayıcı nitelikte organizasyona katılan sporcu sayısı, cinsiyet farklılıkları, psikolojik iyi olma hali gibi konuların ele alındığı nicel çalışmaların da yapılması önerilmektedir.

Kurumlara İlişkin Öneriler

Kurumlarca yapılan teşvikin karşı tarafa verdiği hissiyat - resmi kanattan gerçekleştirilip sürekliliği arz ettiğinde ruhsal ve fiziksel durumları olumlu etkileyen en önemli etkenlerden birisi olarak kabul edilir. Yerel yönetimlerin bulundukları çevreyi en iyi tanıma kanallarını elinde barındıran zümre olduğunu varsayarsak

zihinsel ve bedensel engelli tüm bireylere ulaşmak kolay olacaktır. Özellikler otistik bireylerin spora yatkınlıkları takıntılarının yön değiştirmesinde sporun olumlu etkisi yadsınamazken yerel yönetimlerin aile ve spor arasında bilinçlendirme köprüsünü kurma aşamalarını planlaması önerilebilir

Yerel yönetimlerin ve geride kalan tüm kanun yapıcı yönetim organlarının desteği, hem otizmli bireylerin hem de ailelerinin psikolojik stresini ve dolayısıyla yaşam doyumuna olumlu etki edecektir. Yerel yönetimlerin otistik bireyler için düzenleyeceği her spor organizasyonu otistik bireylerin sporla tanışmasını ve bu spor kültürünün sürekli hale getirilip profesyonel alanda müsabakalara katılımı teşvik etmesi öngörülmektedir.

Spor organizasyonlarına ev sahipliği yapan veya sporcularını başka ülkeye gönderen ülkelerin otistik bireyleri, sosyal yaşama katılımlarında olumlu bir etki ve kişisel sosyalleşmeleri açısından önemli rol oynayacaktır.

Ülkesel spora yatkınlık ve yatırım oranlarının farklılığından dolayı organizasyonlar başlamadan tüm katılacak otistik bireyler için organizasyon başlamadan özel oryantasyon programları sağlamalıdır.

Devlet tarafından desteklenen lisanslı otistik sporcularımı dışındaki spor yapan engellilerin birçoğu, kendi imkanları ile organizasyonlara katılım sağlamaktadır. Bu bireyler ekonomik anlamda ailelerine bağımlıdırlar.

Bu kapsamda kurumlara;

Otistik bireylerin kısmi zamanlı olarak çalışabilmelerine toplumda bir yer bulabilmelerini sağlayan bir iş kolu olanağı sağlayabilmeleri için gerekli işlemler hızlandırılabilir.

Tüm Devlet organları otistik ve spor organizasyonlarına katılım sağlayabilecek sporcular için bu konuda ilgili yetkili kuruluşlara rapor sunabilir, çalıştay düzenleyebilir.

Üniversitelerde uygulanan Uluslararası öğrencilere yerli öğrenciler tarafından rehberlik edilmesi olarak ifade edilen Buddy programı örnek alınarak bir otistik sporcunun yanına bir sağlıklı sporcu verilerek birliktelik duygusu arttırılarak ve toplumsal barış hedeflenerek engelli kişilerin spor ve buddy ile sosyal ilişkiler kurmasına spor organizasyonlarının sağlayabileceği bir destek olarak önerilmektedir.

Otistik bireylerin katıldığı organizasyonlar incelendiğinde katıldıkları organizasyon niceliği ve niteliği yıllar içerisinde artış göstermiştir. Bu artan katılımın

olumlu etkilerinden dolayı ulusal ve uluslararası organizasyonların sportif etkinliklerin artırılması ve çeşitlendirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Ackerman, L. (2008). TACA/Talk About Curing Autism. (4th Ed.) Costa Mesa, CA, USA.

Aksüt, M. (2001). Yeni Bin Yılın Yeni Eğitim Merkezleri ve Otistik Bireylerin Eğitimi, *AKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2).

Alpman, C. (2001). Eğitimin Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyu Gelişimi. Ankara: Can Reklamevi Basın Yayın Ofset Matbaacılık

American Psychiatric Association (APA) (1980). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSMIII). Washington, DC, American Psychiatric Association, 1980

Aslan, K., ve Şahin, S. (2015). Ülkemizde Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklarda Sosyal Becerileri Geliştirmeye Yönelik Yapılan Güncel Çalışmalar. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 2(3).

Atalay, A. (2011). Otizmlili Hastaların Rehabilitasyon Sürecinde Spor Terapilerinin Önemi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*. 13(Özel Sayı): 227-237.

Balcıoğlu, İ. (2003). *Sporun Sosyoloji ve Psikolojisi*. (Birinci Baskı) İstanbul: Bilge Yayınları.

Barak, Y., Kimhi, R., Stein, D., Gutman, J., and Weizman, A. (1999). Autistic subjects with comorbid epilepsy: a possible association with viral infections. *Child Psychiatry & Human Development*, 29(3): 245-251.

Barbarese, WJ., Katusic, SK., Colligan, RC., Weaver, AL., Jacobsen, SJ. (2005). The incidence of autism in Olmsted County, Minnesota, 1976-1997: results from a population-based study. *Arch Pediatr Adolesc Med*, 159(1): 37–44.

Bauman, S. (1994). Uygulamalı Spor Psikolojisi. Çeviren: H.C. İkizler, Ali Osman Özcan. İstanbul: Alfa Basın Yayın Dağıtım

Bodfish, JW., Symons, FJ., Parker, DE., Lewis, MH. (2000). Varieties of repetitive behavior in autism: comparisons to mental retardation. *J Autism Dev Disord* 30 (3), 237–43.

Bolte, E. R. (1998). Autism and Clostridium tetani. *Medical hypotheses*, 51(2), 133-144.

Burgess, AF., Gutstein, SE. (2007). Quality of life for people with autism: raising the Standard for evaluating successful outcomes. *Child Adolesc Ment Health*, 12 (2), 80–6.

Burd, L., Fisher, W., and Kerbeshian, J. (1988). Childhood onset pervasive developmental disorder. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 29(2), 155-163.

CDC (Centers for Disease Control and Prevention). 2012. Prevalence of autism spectrum disorders—autism and developmental disabilities monitoring network, 14 sites, United States, 2008. *MMWR Surveill Summ* 61(3):1–19.

Çınarlı, S., ve Ersöz, G. (2010). Engellilere Yönelik Spor Hizmetlerinin Gelişimi Açısından Sponsorluk ve Vergisel Düzenlemelere İlişkin Öneriler. *Journal of Süleyman Demirel University Institute of Social Sciences Year*, 2(12).

Dalbay, R.S. (2009). *Özürlü Yakınlarının Özürlülere Yönelik Sosyal Politikalara İlişkin Bilgi, Beklenti Ve Memnuniyet Dereceleri*, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta

Demir, H., Barsbuğa, Y. ve Küçükbezirci, E. (2011). Engelli Sporcuların Spora Başlama Eğilimini Belirleyen Faktörlerin Araştırılması. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 13 (Ek Sayı), 43-47

Diken, İ.H. (2008). Okul-Aile İşbirliğinin Tanımı, Kapsamı ve Önemi. A. Küçükyılmaz (Dü.) içinde, Okul, Aile ve Çevre İşbirliği, Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları, Eskişehir

Doğangün B. (2008). Özel Eğitim Gerektiren Psikiyatrik Durumlar, İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri Sempozyumu, Sayı:62, İstanbul, 2008

Dominick, KC., Davis, NO., Lainhart, J., Tager-Flusberg, H., Folstein, S. (2007). Atypical behaviors in children with autism and children with a history of language impairment. *Res Dev Disabil*, 28 (2), 145-62.

Eripek, S. (1993). *Zihinsel Engelli Çocuklar*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları

Erkan, N. (1998). Yaşam Boyu Spor. Ankara: Bağırhan Yayinevi

Fazlıoğlu, Y.Ö. (2004). Duyusal Entegrasyon Programının Otizmlı Çocukların Duyusal ve Davranış Problemleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Filipek, P. A., Accardo, P. J., Baranek, G. T., Cook, E. H., Dawson, G., Gordon, B., and Minshew, N. J. (1999). The screening and diagnosis of autistic spectrum disorders. *Journal of autism and developmental disorders*, 29(6), 439-484.

Gonca, E. R. İ. M., ve Caferoğlu, M. (2012). Görsel sanatlar eğitimi dersinin zihinsel engelli çocuklara katkısının özel eğitim öğretmenlerinin görüşleriyle belirlenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2).

Groff, D.G., Lundberg, N.R., Zabriskie, R.B. (2009). Influence of adapted sport on quality of life: perceptions of athletes with cerebral palsy. *Disability Rehabilitation*, 31(4): 318-326

Güçlü, S. (1995). Kurumlara Sosyolojik Bakış. İstanbul: Birey Yayıncılık

Güleç-Aslan, Y., ve Subaşı-Yurtçu, A.B. (2017). Otistik çocuklar için davranışsal eğitim programı (OÇİDEP) eğitmenlerinin OÇİDEP'e ilişkin algıları. *Electronic Journal of Social Sciences*, 16(62): 971-984

Güneş, A. (2005). *Otizm ve Otistik Çocukların Eğitimi*. İzmir, İlya, İzmir Yayınevi Matbaası

Gür, A. (2001). Özürlülerin sosyal yaşama uyum süreçlerinde sportif etkinliklerin rolü. Ankara: T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Yayınları.

Güven, N., (1986). *Özürlü Çocuklar ve Eğitimleri* (Ed. Şule Bilir). Hacettepe Üniversitesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü. Ankara

Güven, Y. (2003). *Özel Eğitimde Giriş-Farklı Gelişen Çocuklar*, Epsilon yayınları, İstanbul

Hamilton, L. M. (2000). **Facing Autism**, Water Brook Pres, Colorado, Amerika

Hollander, E., & Nowinski, C. V. (2003). Core symptoms, related disorders, and course of autism. *Medical Psychiatry*, 24, 15-38.

İlhan, E. L., ve Esentürk, O. K. (2014). Zihinsel engelli bireylerde sporun etkilerine yönelik farkındalık ölçeği (ZEBSEYFÖ) geliştirme çalışması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(1), 19-36.

İnal, S. (1997). Özürlüler İçin Spor Yapma İmkanlarının Geliştirilmesi Üzerine Çalışmalar, Marmara Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, II.Spor Bilimleri Kongresi, İstanbul

Kanner, L. (1943). Autistic disturbances of affective contact. *Nervous child*, 2(3): 217-250.

Karataş, K. (2002). Özürlülere Yönelik Ayrımcılık ve Ayrımcılıkla Savaşım, *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 2(1): 1-10

Kayaoğlu, H. (2008). **Otistik Çocuklar Nasıl Öğrenir**, Epos Yayınları, Ankara

Kemper, T. L., and Bauman, M. (1998). Neuropathology of infantile autism. *Journal of neuropathology and experimental neurology*, 57(7), 645.

Kınalı, G. (2003). *Farklı Gelişen Çocuklar. Zihin Engellilerde Beden - Resim - Müzik Eğitimi*. A. Kulaksızoğlu (Editör). (İkinci Baskı): 244-272. İstanbul: Epsilon Yayınları

Kırcaali İftar, G. (2007). *Otizm spektrum bozukluğu*, Daktylos Yayınları, İstanbul.

Klin, A. (2006). Autism and Asperger syndrome: an overview. *Revista brasileira de psiquiatria*, 28:3-11

Korkmaz, B. (2000) **Yağmur Çocuklar Otizm Nedir?** Doğan Kitap, İstanbul

Küçükali, A. (2014). Engellilere Uygulanan Sosyal Politikaların Değerlendirilmesi: Atatürk Üniversitesi Örneği. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1).

Küçük, V., ve Koç, H. (2003). Psiko-Sosyal Gelişim Süreci İçerisinde İnsan ve Spor İlişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 10(9): 131-141.

Lam, KSL., Aman, MG. (2007). The Repetitive Behavior Scale-Revised: independent validation in individuals with autism spectrum disorders. *J Autism Dev Disord*, 37 (5), 855-66.

Lamb, M. (Ed.) (2010). **The Role Of The Father In Child Development**. (5th ed.) John & Sons Wiley Inc., New Jersey

Landa, R. (2007). Early communication development and intervention for children with autism. *Ment Retard Dev Disabil Res Rev* 13 (1), 16–25.

London, E. (2007). The role of the neurobiologist in redefining the diagnosis of autism. *Brain Pathol*, 17 (4), 408-411.

McCandless, J. (2003). **Children with Starving Brains: A Medical Treatment Guide for Autism Spectrum Disorder**. (2nd Ed.) Bramble Books, USA

McPartland, J., Klin, A. (2006). Asperger's syndrome. *Adolesc Med Clin*, 17(3), 771–88

MEB. (2008). Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi Bedensel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı, Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara, orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_09/04010346_bedensel_engellibireylerdeiteitimprogrami.pdf

Meşe, İ. (2014). Engelliliği açıklayan sosyal model nedir? Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 33: 79-92.

Miller-Kuhaneck, H., and Glennon, T. J. (2001). An introduction to autism and the pervasive developmental disorders. *Autism: A comprehensive occupational therapy approach*, 1-22.

Ming, X., Brimacombe, M., Wagner, GC. (2007). Prevalence of motor impairment in autism spectrum disorders. *Brain Dev* 29 (9): 565–70.

Molloy, C. A., Morrow, A. L., Meinzen-Derr, J., Dawson, G., Bernier, R., Dunn, M., ... & Minshew, N. (2006). Familial autoimmune thyroid disease as a risk factor for regression in children with Autism Spectrum Disorder: a CPEA Study. *Journal of autism and developmental disorders*, 36(3), 317.

Müftüoğlu, U. (2006). *Tekerlekli Sandalye Kullanan Bedensel Engellilerin Kentsel Mekanları Kullanım Olanaklarının Trabzon Kent Merkezi Örneği Üzerinde İncelenmesi*, (Yüksek Lisans Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon

Namlı, S. (2012). Spor Yapan ve Yapmayan Otistik Engelli Bireylerin Davranışı ve Motor Performanslarının Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

National Institute of Neurological Disorders and Stroke (NINDS) (2016). *Asperger syndrome fact sheet*.

Noens, I., Van Berckelaer-Onnes, I., Verpoorten, R., Van Duijn, G. (2006). The ComFor: an instrument for the indication of augmentative communication in people with autism and intellectual disability. *J Intellect Disabil Res* 50 (9), 621–32.

Okur, N. (2001). Özürlülere Yönelik Örgütlenmenin İncelenmesi, T.C Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı Yayınları, Ankara

Özbey, Ç. (2009). Özel Çocuklar ve Terapi Yöntemleri. Otistik, Hiperaktif, Down Sendromlu, Zihinsel Engelli Çocuklar İçin Uygulanan Biyomedikal, Psikolojik ve Davranış Temelli Eğitim, Tedavi ve Terapi Yöntemleri, İstanbul, İnkılap Yayınevi.

Özer D. (2005). Zihinsel engelli çocuklar ve spor. *Sapiens Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Dergisi*, 7: 26-32

Özer D. (2013). *Engelliler İçin Beden Eğitimi ve Spor*, (4. Baskı). Ankara: Nobel

Öztürk, M.A. (2009). Teacch Otizm Programı Unsurlarının Beden Eğitimi Ve Sporda Kullanımı. 11th ICHPER SD ERCE 2009 Adapted Physical Activity Course, 14-15 Mart/20 Mart İstanbul, 22 Nisan 2009 Antalya. Erişim: <http://ebfad.com/dosyalar/TEACCH.pdf>

Öztürk, H. (2014). Sporun Öğretilebilir Zihinsel Engelli Çocukların Sosyalleşmeleri Üzerine Etkisi (Diyarbakır Örneği). Yüksek Lisans Tezi, KKTC Yakın Doğu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.

ÖZİDA, (2010). *Özürlüler Kanunu ve İlgili Mevzuat* (4. baskı). Ankara: Özürlüler İdaresi Başkanlığı Yayınları.

Penny, N.B. (2005). *İstiyorum İhtiyacım var Çünkü Farklıyım*, Sistem Yayıncılık, İstanbul.

Persson S.E. (2000). *AQ Otistik Zeka ve Seviyeleri Otizm*, Sistem Yayıncılık, İstanbul.

Pettus, A. (2008). A spectrum of disorders: The urgent search to understand the biological basis of Autism. *Harvard Magazine*, 110(3).

Reid T.G. (2006). Increasing Physical Activity in Individuals with Autism. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*. 21 (3): 167-176.

Resmi Gazete (2010). *Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik*, 2010, Kaynak: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/12/20101210.htm>

Sağırkaya, B. (2014). Temel motor becerilerini kullanabilen otizm özelliği gösteren çocuklarda iletişim becerilerinin geliştirilmesinde Orff-Schulwerk yönteminin kullanımı, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

Sacks, O. (1995). An Anthropologist on Mars: Seven Paradoxical Tales. Knopf.
Erişim:

https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=9HQIHnREqhkC&oi=fnd&pg=PT7&dq=An+Anthropologist+on+Mars:+Seven+Paradoxical+Tales&ots=o2iaFfbD3p&sig=IBDt_hBVbCEpoIVw7Lv13pL61k8&redir_esc=y#v=onepage&q=An%20Anthropologist%20on%20Mars%3A%20Seven%20Paradoxical%20Tales&f=false

Sarol, H. (2013). Uyarlanmış Rekreatyonel Fiziksel Aktivitenin Otizmli Bireylerin Yaşam Kalitesi Üzerine Etkisi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Shattuck, PT. (2006). The contribution of diagnostic substitution to the growing administrative prevalence of autism in US special education. *Pediatrics*, 117(4), 1028–37.

Sigman, M., Dijamco, A., Gratier, M., Rozga, A. (2004). Early detection of core deficits in autism. *Me Retard Dev Disabil Res Rev*, 10 (4), 221-233

Singh, V. K., Lin, S. X., and Yang, V. C. (1998). Serological association of measles virus and human herpesvirus-6 with brain autoantibodies in autism. *Clinical immunology and immunopathology*, 89(1), 105-108.

Subaşioğlu, F. (2008). Üniversitelerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümlerinin Engellilik Farkındalığı Üzerine Bir Araştırma. *Bilgi Dünyası*, 9(2): 399-430.

şahin, M. (2002). *Beden Eğitimi ve Sporda Temel Kavramlar Sözlüğü*, Nobel Yayınları

Tager-Flusberg, H., Caronna, E. (2007). Language disorders: autism and other pervasive developmental disorders. *Pediatr Clin North Am* 54(3): 469–81.

Tibby, G. (2010). The Developmental, Individual Difference, Relationship-based (DIR) Model. Ken Siri ve Tony Lyons (Ed.) **Cutting-Edge Therapies for Autism 2010-2011** içinde. (s.101-109) Skyhorse Publishing, New York

Treffert, DA. (2006). Savant syndrome: an extra ordinary condition a synopsis: past, present, future. Wisconsin Medical Society. Erişim tarihi: 2016-03-24.

Türkiye Zihinsel engelliler Spor Federasyonu (2000). Özel olimpiyat oyunları spor kuralları. Çeviri: Kalyon T A, Türkömer İ., Ankara: T.C.B.GSGM; 2000.

Voigt, D. (1998). *Spor Sosyolojisi*. (Çev. A. Atalay). İstanbul: Alkım Yayınları

Volkmar, F., Chawarska, K., Klin, A. (2005). Autism in infancy and early childhood. *Annu Rev. Psychol*, 56, 315-36.

Weiss, J. A., and Bebko, J. (2008). Participation in Special Olympics and change in athlete self-concept and actual competence over 42-months. *Journal on Developmental Disabilities*, 14, 1-8.

Whitman, T. L. (2004). **The Development of Autism: A Self Regulatory Perspective**. Jessica Kingsley Publishers. London, England

Williams, DL., Goldstein, G., Minshew, NJ. (2006). Neuropsychologic functioning in children with autism: further evidence for disordered complex information-processing. *Child Neuropsychol* 12 (4-5), 279-98

Wing, L. (2015). Otizm El Rehberi. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Yetim, A. (2005). *Sosyoloji ve Spor*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Yıldıran, İ., ve Yetim, A.A. (1996). Orta Öğretimde Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Öncelikli Amaçları Üzerine Bir Araştırma. *Ankara: Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 1(3).

Zorba, E. (2012). *Herkes İçin Yaşam Boyu Spor*. (3. Basım) Ankara: Neyir Yayınları

Zulewski R. (1994). The parent's guide to coaching physically challenged children. USA: 1994; p. 93-103

<http://inas.org/events>

<http://www.specialolympics.org>

<https://inas.org/wp-content/uploads/2016/11/2018-INAS-European-summer-games-Pack-information-and-entry.pdf>

https://inas.org/wp-content/uploads/2018/01/2018_INAS_European_Handball_Championshi-ps-Estarreja-Portugal_GENERAL-INFO%C2%B4s.pdf

<https://www.inas.org/wp-content/uploads/2017/12/Microsoft-Word-Entry-pack.docx.pdf>

<http://www.odfed.org/otizm/>

<https://otizmguncesi.wordpress.com/category/otizm/dunyada-ve-turkiyede-otizm-yayginligi/>

EK 1: Tez Konusu Onay Formu

EK 2: Engelliler Hakkında Kanun

9463

ENGELLİLER HAKKINDA KANUN ⁽¹⁾

Kanun Numarası : 5378
Kabul Tarihi : 1/7/2005
Yayımlandığı R.Gazete : Tarih: 7/7/2005 Sayı : 25868
Yayımlandığı Düstur : Tertip : 5 Cilt : 44

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Tanımlar ve Genel Esaslar

Amaç

Madde 1- (Değişik:6/2/2014-6518/62 md.)

Bu Kanunun amacı; engellilerin temel hak ve özgürlüklerden faydalanmasını teşvik ve temin ederek ve doğuştan sahip oldukları onura saygıyı güçlendirerek toplumsal hayata diğer bireylerle eşit koşullarda tam ve etkin katılımlarının sağlanması ve engelliliği önleyici tedbirlerin alınması için gerekli düzenlemelerin yapılmasını sağlamaktır.

Kapsam ⁽¹⁾

Madde 2- Bu Kanun engellileri, ailelerini, engellilere yönelik hizmet veren kurum ve kuruluşlar ile diğer ilgilileri kapsar.

Tanımlar

Madde 3- (Değişik:6/2/2014-6518/63 md.)

Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Doğrudan ayrımcılık: Engelliliğe dayalı ayrımcılık temeline dayanan ve engellinin hak ve özgürlüklerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını engelleyen, kısıtlayan veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi,

b) Dolaylı ayrımcılık: Görünüşte ayrımcı olmayan her türlü eylem, işlem ve uygulamalar sonucunda engelliliğe dayalı ayrımcılık temeliyle bağlantılı olarak, engellinin hak ve özgürlüklerden yararlanması bakımından nesnel olarak haklılaştırılmayan dezavantajlı bir konuma sokulmasını,

c) Engelli: Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duysal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit koşullarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre koşullarından etkilenen bireyi,

d) Engelliliğe dayalı ayrımcılık: Siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlamayı,

e) Engellilik durumu: Bireyin engelliliğini ve engellilikten kaynaklanan özel gereksinimlerini, uluslararası yöntemleri temel alarak belirleyen derecelendirmeler, sınıflandırmalar ve tanılamaları,

(1) 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle;

a) Bu Kanunun Adında yer alan "Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması" ibaresi "Engelliler",

b) 2 nci maddesinde yer alan "özürlüleri" ve "özürlülere" ibareleri sırasıyla "engellileri" ve "engellilere",

f) Erişilebilirlik: Binaların, açık alanların, ulaşım ve bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin, engelliler tarafından güvenli ve bağımsız olarak ulaşılabilir ve kullanılabilir olmasını,

g) Erişilebilirlik standartları: Türk Standardları Enstitüsünün erişilebilirlikle ilgili yayımladığı standartları,

h) Rehabilitasyon: Engellinin bireysel ve toplumsal ihtiyaçlarını karşılayabilmesini ve yaşamını bağımsız bir şekilde sürdürebilmesini sağlamayı amaçlayan fiziksel, sosyal, zihinsel ve mesleki beceriler kazandırmaya yönelik hizmetleri,

i) Korumalı işyeri: İş gücü piyasasına kazandırılmaları güç olan zihinsel veya ruhsal engellilere mesleki rehabilitasyon sağlamak ve istihdam oluşturmak amacıyla Devlet tarafından teknik ve mali yönden desteklenen ve çalışma ortamı özel olarak düzenlenen işyerini,

j) Makul düzenleme: Engellilerin insan haklarını ve temel özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, ölçüsüz veya aşırı bir yük getirmeyen, gerekli ve uygun değişiklik ve tedbirleri,

k) Rehabilitasyon: Herhangi bir nedenle oluşan engelin etkilerini mümkün olan en az düzeye indirmeyi ve engellinin hayatını bağımsız bir şekilde sürdürebilmesini sağlamayı amaçlayan fiziksel, sosyal, zihinsel ve mesleki beceriler geliştirmeye yönelik hizmetleri,

l) Umuma açık hizmet veren yapı: Kamu hizmeti için kullanılan resmî binalar, ibadet yerleri, özel eğitim ve özel sağlık tesisleri; sinema, tiyatro, opera, müze, kütüphane, konferans salonu gibi kültürel binalar ile gazino, düğün salonu gibi eğlence yapıları; otel, özel yurt, iş hanı, büro, pasaj, çarşı gibi ticari yapılar; spor tesisleri, genel otopark ve buna benzer umuma ait binaları,

ifade eder.

Genel esaslar

Madde 4- (Değişik:6/2/2014-6518/64 md.)

Bu Kanun kapsamında bulunan hizmetlerin yerine getirilmesinde;

a) Engellilerin insan onur ve haysiyetinin dokunulmazlığı temelinde, kendi seçimlerini yapma özgürlüğünü ve bağımsızlığını kapsayacak şekilde bireysel özerkliğine saygı gösterilmesi esastır.

b) Engelliliğe dayalı ayrımcılık yapılamaz, ayrımcılıkla mücadele engellilere yönelik politikaların temel esastır.

c) Engellilerin tüm hak ve hizmetlerden yararlanması için fırsat eşitliğinin sağlanması esastır.

d) Engellilerin bağımsız yaşayabilmeleri ve topluma tam ve etkin katılımları için erişilebilirliğin sağlanması esastır.

e) Engellilerin ve engelliliğin her tür istismarının önlenmesi esastır.

f) Engellilere yönelik hizmetlerin sunumunda aile bütünlüğünün korunması esastır.

g) Engeli olan çocuklara yönelik hizmetlerde çocuğun üstün yararının gözetilmesi esastır.

h) Engeli olan kadın ve kız çocuklarının çok yönlü ayrımcılığa maruz kalmaları önlenerek hak ve özgürlüklerden yararlanmalarının sağlanması esastır.

i) Engellilere yönelik politika oluşturma, karar alma ve hizmet sunumu süreçlerinde engellilerin, ailelerinin ve engellileri temsil eden sivil toplum kuruluşlarının katılımının sağlanması esastır.

j) Engellilere yönelik mevzuat düzenlemelerinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının görüşü alınır.

*Ayrımcılık***Madde 4/A- (Ek:6/2/2014-6518/65 md.)**

Doğrudan ve dolaylı ayrımcılık dâhil olmak üzere engelliliğe dayalı her türlü ayrımcılık yasaktır.

Eşitliği sağlamak ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak üzere engellilere yönelik makul düzenlemelerin yapılması için gerekli tedbirler alınır.

Engellilerin hak ve özgürlüklerden tam ve eşit olarak yararlanmasını sağlamaya yönelik alınacak özel tedbirler ayrımcılık olarak değerlendirilemez.

*Topluma dâhil olma***Madde 4/B- (Ek:6/2/2014-6518/66 md.)**

Engellilerin toplumdan tecrit edilmeleri ve ayrı tutulmaları önlenir.

Engellilerin diğer bireylerle eşit koşullarda bağımsız olarak toplum içinde yaşamaları esas olup, özel bir yaşama düzenine zorlanamazlar.

Engellilerin topluma dâhil olmaları ve toplum içinde yaşamaları amacıyla bireysel destek hizmetleri de dâhil olmak üzere ihtiyaç duydukları toplum temelli destek hizmetlerine erişimleri sağlanır.

İKİNCİ BÖLÜM⁽¹⁾

Engellilik Durumu, Destek ve Bakım, Habilitasyon ve Rehabilitasyon, İstihdam, Eğitim ve Öğretim, Erişilebilirlik

*Engellilik durumu⁽²⁾***Madde 5- (Değişik:6/2/2014-6518/67 md.)**

Bireyin engelliliğini ve engellilikten kaynaklanan özel ihtiyaçlarını belirleyen derecelendirmeler, sınıflandırmalar ve tanılamalarda uluslararası temel yöntemler esas alınır. Engellilik durumunun tespit ve uygulama esasları, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığının görüşleri alınarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığınca müştereken çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

*Destek ve bakım⁽³⁾***Madde 6- (Değişik:6/2/2014-6518/68 md.)**

Engellilerin öncelikle bulundukları ortamda bağımsız yaşayabilmeleri için durumlarına uygun olarak gerekli psikososyal destek ve bakım hizmetleri sunulur. Destek ve bakım hizmetlerinin sunumunda kişinin biyolojik, fiziksel, psikolojik, sosyal, kültürel ve manevi ihtiyaçları ailesi de gözetilerek dikkate alınır. Destek ve bakım hizmetlerinin standardizasyonu, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için gerekli olan çalışmalar Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca yürütülür.

(1) Bu bölümün başlığı, "Sınıflandırma, Bakım, Rehabilitasyon, İstihdam, Eğitim, İş ve Meslek Analizi" iken 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanunun 67 nci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(2) Bu maddenin başlığı, "Sınıflandırma" iken 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanunun 67 nci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(3) Bu maddenin başlığı, "Bakım" iken 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanunun 68 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Erişilebilirlik ⁽¹⁾

Madde 7- (Değişik:6/2/2014-6518/69 md.)

Yapılı çevrede engellilerin erişilebilirliğinin sağlanması için planlama, tasarım, inşaat, imalat, ruhsatlandırma ve denetleme süreçlerinde erişilebilirlik standartlarına uygunluk sağlanır.

Özel ve kamu toplu taşıma sistemleri ile sürücü koltuğu hariç dokuz veya daha fazla koltuğu bulunan özel ve kamu toplu taşıma araçlarının engellilerin erişilebilirliğine uygun olması zorunludur.

Bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin engelliler için erişilebilir olması sağlanır.

Hizmet sunumu

Madde 8- (Mülga:6/2/2014-6518/124 md.)

Bakım çeşitleri

Madde 9- (Mülga:6/2/2014-6518/124 md.)

(1) Bu maddenin başlığı, "Ruhsatlandırma" iken 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanunun 69 uncu maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Habilitasyon ve rehabilitasyon ⁽¹⁾**Madde 10- (Değişik:6/2/2014-6518/70 md.)**

Toplumsal hayata katılım ve eşitlik temelinde engellilere habilitasyon ve rehabilitasyon hizmetleri verilir. Habilitasyon ve rehabilitasyon kararının alınması, planlanması, yürütülmesi ve sonlandırılması dâhil her aşamasında engelli ve ailesinin aktif ve etkin katılımı sağlanır.

Habilitasyon ve rehabilitasyon hizmetlerinin mümkün olan en erken evrede başlaması ve engellinin yerleşim yerine en yakın yerde verilmesi esastır.

Habilitasyon ve rehabilitasyon hizmetlerinde ihtiyaç duyulan personelin yetiştirilmesine yönelik eğitim programları geliştirilir. Habilitasyon ve rehabilitasyonda kullanılan yardımcı araç gereçlere, destek teknolojilerine ve bunlara ilişkin bilgiye erişebilirliğin sağlanması için gerekli tedbirler alınır.

Erken tanı ve koruyucu hizmetler ⁽²⁾

Madde 11- Yeni doğan, erken çocukluk ve çocukluğun her dönemi fiziksel, işitsel, duyuşsal, sosyal, ruhsal ve zihinsel gelişimlerinin izlenmesi, genetik geçişli ve engelliliğe neden olabilecek hastalıkların erken teşhis edilmesinin sağlanması, engelliliğin önlenmesi, var olan engelliliğin şiddetinin olabilecek en düşük seviyeye çekilmesi ve ilerlemesinin durdurulmasına ilişkin çalışmalar Sağlık Bakanlığınca planlanır ve yürütülür.

*İş ve meslek analizi***Madde 12- (Mülga:6/2/2014-6518/124 md.)***Mesleki habilitasyon ve rehabilitasyon* ⁽³⁾**Madde 13- (Değişik:6/2/2014-6518/71 md.)**

Engellilerin meslek seçebilmesi ve bu alanda eğitim alabilmesi için gerekli tedbirler alınır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca yapılan iş ve meslek analizleri doğrultusunda engelliler için Millî Eğitim Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca mesleki habilitasyon, rehabilitasyon ve eğitim programları geliştirilir.

Engellilerin mesleki habilitasyon ve rehabilitasyon hizmetleri, kamu kurum ve kuruluşları ile belediyeler ve diğer gerçek veya tüzel kişiler tarafından da gerçekleştirilebilir.

Bu maddeye ilişkin usul ve esaslar, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca müştereken çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

(1) Bu maddenin başlığı, "Rehabilitasyon" iken 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanunun 70 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(2) 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu maddede yer alan "özürlülüğe", "özürlülüğün" ve "özürlü" ibareleri sırasıyla "engelliliğe", "engelliliğin" ve "engelliliğin" şeklinde değiştirilmiştir.

(3) Bu maddenin başlığı, "Mesleki rehabilitasyon" iken 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanunun 71 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

*İstihdam***Madde 14- (Değişik:6/2/2014-6518/72 md.)**

Engellilerin iş gücü piyasası ve çalışma ortamında sürdürülebilir istihdamı için kendi işini kurmaya rehberlik ve mesleki danışmanlık hizmetlerinin geliştirilmesi de dâhil olmak üzere gerekli tedbirler alınır.

İşe başvuru, alım, önerilen çalışma süreleri ve şartları ile istihdamın sürekliliği, kariyer gelişimi, sağlıklı ve güvenli çalışma koşulları dâhil olmak üzere istihdama ilişkin hiçbir hususta engelliliğe dayalı ayrımcı uygulamalarda bulunulamaz.

Çalışan engellilerin aleyhinde sonuç doğuracak şekilde, engelinden dolayı diğer kişilerden farklı muamelede bulunulamaz.

Çalışan veya iş başvurusunda bulunan engellilerin karşılaşılabileceği engel ve güçlükleri ortadan kaldırmaya yönelik istihdam süreçlerindeki önlemlerin alınması ve engellilerin çalıştığı iş yerlerinde makul düzenlemelerin, bu konuda görev, yetki ve sorumluluğu bulunan kurum ve kuruluşlar ile işverenler tarafından yapılması zorunludur.

Engellilik durumları sebebiyle iş gücü piyasasına kazandırılmaları güç olan engellilerin istihdam edildiği korumalı işyerlerinin statüsü ve bu işyerleriyle ilgili usul ve esaslar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca müştereken çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.

*Eğitim ve öğretim***Madde 15- (Değişik:6/2/2014-6518/73 md.)**

Hiçbir gerekçeyle engellilerin eğitim alması engellenemez. Engelliler, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, yaşadıkları çevrede bütünleştirilmiş ortamlarda, eşitlik temelinde, hayat boyu eğitim imkânından ayrımcılık yapılmaksızın yararlandırılır.

Genel eğitim sistemi içinde engellilerin her seviyede eğitim almasını sağlayacak bütünleştirici planlamalara yer verilir.

Örgün eğitim programlarına farklı nedenlerle geç başlamış engellilerin bu eğitime dâhil edilmesi için gerekli tedbirler alınır.

Üniversite öğrencilerinden engelli olanların öğrenime etkin katılımlarını sağlamak amacıyla Yükseköğretim Kurulu koordinasyonunda, yükseköğretim kurumları bünyesinde, engellilere uygun araç-gereç ve ders materyallerinin, uygun eğitim, araştırma ve barınma ortamlarının temini ile eğitim süreçlerinde yaşadıkları sorunların çözümü gibi konularda çalışma yapmak üzere Engelliler Danışma ve Koordinasyon Merkezleri kurulur.

Engelliler Danışma ve Koordinasyon Merkezinin çalışma usul ve esasları Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulunca müştereken çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

İşitme engellilerin eğitim ve iletişimlerinin sağlanması amacıyla Türk işaret dili sistemi oluşturulur. Bu sistemin oluşturulmasına, geliştirilmesine ve uygulanmasına yönelik çalışmaların esas ve usulleri Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının koordinatörlüğünde, Millî Eğitim Bakanlığı ve Türk Dil Kurumu Başkanlığınca müştereken çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

Engellilerin her türlü eğitim, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamak üzere kabartma yazılı, sesli, elektronik kitap; alt yazılı, işaret dili tercümeli ve sesli betimlemeli film ve benzeri materyal temin edilmesine ilişkin gerekli işlemler Millî Eğitim Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığınca yürütülür.

*Eğitsel değerlendirme***Madde 16- (Değişik:6/2/2014-6518/74 md.)**

Bireylerin eğitsel değerlendirme, tanılama ve yönlendirilmesi ile ilgili iş ve işlemler rehberlik ve araştırma merkezi bünyesinde oluşturulan Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından yapılır. Bu sürecin her aşamasında aile bilgilendirilerek görüşü alınır ve sürece katılımı sağlanır. Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda özel eğitime ihtiyacı olduğu belirlenen bireyler için Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca rapor hazırlanır ve eğitim planı geliştirilir. Bu planlama her yıl revize edilir.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu, özel eğitime ihtiyacı olan bireyleri ilgi, istek, gelişim özellikleri, akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ile eğitim ihtiyaçları doğrultusunda örgün ve yaygın eğitim kurumlarına yönlendirir.

Kurulun teşkili ile çalışma usul ve esasları Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığınca müştereken çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

*Eğitsel değerlendirme***Madde 16- (Değişik:6/2/2014-6518/74 md.)**

Bireylerin eğitsel değerlendirme, tanılama ve yönlendirilmesi ile ilgili iş ve işlemler rehberlik ve araştırma merkezi bünyesinde oluşturulan Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından yapılır. Bu sürecin her aşamasında aile bilgilendirilerek görüşü alınır ve sürece katılımı sağlanır. Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda özel eğitime ihtiyacı olduğu belirlenen bireyler için Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca rapor hazırlanır ve eğitim planı geliştirilir. Bu planlama her yıl revize edilir.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu, özel eğitime ihtiyacı olan bireyleri ilgi, istek, gelişim özellikleri, akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ile eğitim ihtiyaçları doğrultusunda örgün ve yaygın eğitim kurumlarına yönlendirir.

Kurulun teşkili ile çalışma usul ve esasları Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığınca müştereken çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Değiştirilen Hükümler

Madde 17-18- (8.6.1965 tarihli ve 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 19- (23.6.1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 20-21- (14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 22- (29.7.1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 23-24- (18.1.1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 25- (1.7.1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Gücsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 26-30- (24.5.1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 31- (13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 32- (25.10.1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 33- (21.5.1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 34- (7.5.1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 35- (30.4.1992 tarihli ve 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 36- (28.12.1993 tarihli ve 3960 sayılı Kalıtsal Hastalıklarla Mücadele Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 37- (13.4.1994 tarihli ve 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 38- (22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 39- (22.5.2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 40- (10.7.2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 41- (26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 42-48- (25.3.1997 tarihli ve 571 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

Madde 49- a) Ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar iptal edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü bölümünden çıkarılmış, ekli (2) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek adı geçen Kanun Hükmünde Kararnameye bağlı (I) sayılı cetvelin adı geçen Genel Müdürlüğe ait bölümüne eklenmiştir.

b) Ekli (3) sayılı listede yer alan kadrolar iptal edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Özürlüler İdaresi Başkanlığı bölümünden çıkarılmış, ekli (4) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek adı geçen Kanun Hükmünde Kararnameye bağlı (I) sayılı cetvelin adı geçen Başkanlığa ait bölümüne eklenmiştir.⁽¹⁾

(1) Bu madde ile iptal ve ihdas edilen kadrolar için 7/7/2005 tarihli ve 25868 sayılı Resmi Gazete'ye bakınız.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

Madde 50- a) 17.7.1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun ek 37 nci maddesi,

b) 29.6.1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 668 inci maddesinin üçüncü fıkrası,

c) 22.4.1926 tarihli ve 818 sayılı Borçlar Kanununun 14 üncü maddesinin son fıkrası, Yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1- Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içerisinde yürürlüğe konulur.

Geçici Madde 2- Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmî yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren sekiz yıl içinde engellilerin erişilebilirliğine uygun duruma getirilir. ⁽¹⁾⁽²⁾

Geçici Madde 3- Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler, şehir içinde kendilerince sunulan ya da denetimlerinde olan sürücü koltuğu hariç dokuz veya daha fazla koltuğu bulunan araçlarla sağlanan toplu taşıma hizmetlerinin engellilerin erişilebilirliğine uygun olması için gereken tedbirleri alır. Mevcut özel ve kamu toplu taşıma araçları, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren sekiz yıl içinde, sürücü koltuğu hariç dokuz ila on altı oturma yeri olan araçlarla verilen toplu taşıma hizmetleri, turizm taşımacılığı yapılan araçlarla sağlanan taşıma hizmetleri ve özel ve kamu şehirler arası toplu taşıma hizmetleri ile yolcu gemileri 7/7/2018 tarihine kadar engelliler için erişilebilir duruma getirilir. ⁽¹⁾⁽³⁾⁽⁴⁾⁽⁵⁾

(Ek:6/2/2014-6518/75 md.) 7/7/2018 tarihine kadar, karayolu ile turizm taşımacılığı yapan veya şehirler arası toplu taşıma hizmeti veren gerçek ve tüzel kişiler, engelli bireyin erişilebilir toplu taşıma hizmeti sağlanmasına ilişkin talebini azami yetmiş iki saat içinde karşılamakla yükümlüdür.

(Ek:6/2/2014-6518/75 md.) 7/7/2018 tarihine kadar, servis taşımacılığı yapan gerçek ve tüzel kişiler, engelli personel veya öğrenciye talep hâlinde erişilebilir taşıma hizmetini sağlamakla yükümlüdür.

(Ek:6/2/2014-6518/75 md.; Mülga: 10/9/2014-6552/144 md.; Yeniden düzenleme: 18/11/2014-6567/1 md.) Bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten sonra üretilen şehirler arası ve uluslararası yolcu taşımacılığı ile servis ve turizm taşımacılığı yapan araçlar dışında şehir içi yolcu taşıma hizmeti yapan araçlardan erişilebilir olmayanlara yolcu taşıma hizmeti için yetki belgesi, izin ve çalışma ruhsatı verilmez.

(1) 4/7/2012 tarihli ve 6353 sayılı Kanunun 34 üncü maddesiyle, bu maddede yer alan "yedi yıl" ibaresi "sekiz yıl" şeklinde değiştirilmiştir.

(2) 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu maddede yer alan "özürlülerin" ibaresi "engellilerin" şeklinde değiştirilmiştir.

(3) 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu maddede yer alan "özürlülerin" ve "özürlüler" ibareleri sırasıyla "engellilerin" ve "engelliler" şeklinde değiştirilmiştir.

(4) 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanunun 75 inci maddesiyle, bu fıkra da yer alan "denetimlerinde olan" ibaresinden sonra gelmek üzere "sürücü koltuğu hariç dokuz veya daha fazla koltuğu bulunan araçlarla sağlanan" ibaresi, "sekiz yıl içinde" ibaresinden sonra gelmek üzere, "sürücü koltuğu hariç dokuz ila on altı oturma yeri olan toplu taşıma araçları, yolcu gemileri ile özel ve kamu şehirler arası toplu taşıma araçları ile turizm taşımacılığı yapılan araçlar 7/7/2018 tarihine kadar" ibaresi eklenmiştir.

(5) 18/11/2014 tarihli ve 6567 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu maddede yer alan "toplu taşıma araçları, yolcu gemileri ile özel ve kamu şehirler arası toplu taşıma araçları ile turizm taşımacılığı yapılan araçlar" ibaresi "araçlarla verilen toplu taşıma hizmetleri, turizm taşımacılığı yapılan araçlarla sağlanan taşıma hizmetleri ve özel ve kamu şehirler arası toplu taşıma hizmetleri ile yolcu gemileri" şeklinde değiştirilmiştir.

(Ek fıkra: 18/11/2014-6567/1 md.) Şehirler arası yolcu taşıma hizmeti ile şehir içi servis ve turizm taşımacılığı hizmetinin erişilebilir hâle getirilmesi için usul ve esaslar Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının görüşleri alınmak suretiyle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca bu fıkranın yürürlük tarihinden itibaren bir yıl içinde çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

(Ek fıkra: 4/7/2012-6353/34 md.) Bu Kanunun geçici 2 nci maddesi ile bu maddede belirtilen erişilebilirlik standartlarının ve yükümlülüklerinin uygulanmasının izlenmesi ve denetimi her ilde Aile ve Sosyal Politikalar, Bilim, Sanayi ve Teknoloji, İçişleri, Çevre ve Şehircilik, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlıkları ile engelliler ile ilgili konfederasyonların temsilcilerinden oluşan komisyon tarafından yapılır. İhtiyaç halinde birden fazla komisyon kurulabilir. Denetim sonucunda ilgili belediye ve kamu kurum ve kuruluşları ile umuma açık hizmet veren her türlü yapıların ve açık alanların malikleri ile toplu taşıma araçlarının sahiplerine eksikleri tamamlaması için birinci fıkrada belirtilen sürenin bitiminden itibaren iki yılı geçmemek üzere ek süre verilebilir.⁽¹⁾

(Ek fıkra: 4/7/2012-6353/34 md.) Sürenin bitiminden itibaren öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmedigi denetim komisyonlarınca tespit edilen umuma açık hizmet veren her türlü yapılar ve açık alanlar ile toplu taşıma araçlarının sahibi olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri ve ikinci, üçüncü fıkralar ile beşinci fıkra kapsamında yürürlüğe konulan yönetmelikle öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmedigi denetim komisyonlarınca tespit edilen gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerine Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından her bir tespit için bin Türk Lirasından beş bin Türk Lirasına kadar idari para cezası uygulanır. Bu şekilde bir yıl içinde uygulanacak idari para cezasının tutarı ellibin lirayı geçemez. İkinci ve üçüncü fıkrada öngörülen yükümlülüklerini veya geçici 2 ve 3 üncü maddelerde belirtilen sürelerin bitiminden itibaren öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmedigi denetim komisyonlarınca tespit edilen büyükşehir belediyeleri, belediyeler ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından her bir tespit için beşbin Türk Lirasından yirmibeşbin Türk Lirasına kadar idari para cezası uygulanır. Bu şekilde bir yıl içinde uygulanacak idari para cezasının tutarı beşyüz bin lirayı geçemez. Bu maddeye göre verilen idari para cezaları tebliğinden itibaren bir ay içerisinde ödenir. Genel bütçeye gelir kaydedilen idari para cezası tutarları dikkate alınarak erişilebilirlik konusundaki projelerde kullanılmak üzere Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bütçesinde ödenek öngörülür.⁽²⁾

(Ek fıkra: 4/7/2012-6353/34 md.) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar; Bilim, Sanayi ve Teknoloji, İçişleri, Maliye, Çevre ve Şehircilik, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlıklarının ve engelliler ile ilgili konfederasyonların görüşleri alınmak sureti ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca bir yıl içerisinde çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.⁽³⁾

Geçici Madde 4- Bu Kanunla Özürlüler İdaresi Başkanlığı ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü teşkilat kanunlarında yapılan yeni düzenleme sebebiyle kadro ve görev unvanları değişenler veya kaldırılanlar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde boş bulunan durumlarına uygun kadrolara atanırlar. Bunlar yeni bir kadroya atanıncaya kadar her türlü malî haklarını eski kadrolarına göre almaya devam ederler. Söz konusu personelin atandıkları yeni kadroların aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer malî hakları toplamının net tutarı, eski kadrosunda en son ayda almakta oldukları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer malî hakları toplamı net tutarından az olması halinde aradaki fark giderilinceye kadar atandıkları kadroda kaldıkları sürece hiçbir vergi ve kesintiye tâbi tutulmaksızın tazminat olarak ödenir. Kadro ve görev unvanı değişmeyenler ise aynı kadro ve görev unvanlarına atanmış sayılırlar.⁽⁴⁾

(1) 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanunun 75 inci maddesiyle, bu fıkrada yer alan "maddenin birinci fıkrasında" ibaresi, "maddede" şeklinde değiştirilmiş, "standartlarının" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve yükümlülüklerinin" ibaresi, "Aile ve Sosyal Politikalar," ibaresinden sonra gelmek üzere "Bilim, Sanayi ve Teknoloji," ibaresi eklenmiştir.

(2) 18/11/2014 tarihli ve 6567 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu maddede yer alan "kişilerine" ibaresi "kişileri ve ikinci, üçüncü fıkralar ile beşinci fıkra kapsamında yürürlüğe konulan yönetmelikle öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmedigi denetim komisyonlarınca tespit edilen gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerine" şeklinde, "Sürenin bitiminden" ibaresi "İkinci ve üçüncü fıkrada öngörülen yükümlülüklerini veya geçici 2 ve 3 üncü maddelerde belirtilen sürelerin bitiminden" olarak değiştirilmiştir.

(3) 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu maddede yer alan "özürlülerin" ve "özürlüler" ibareleri sırasıyla "engellilerin" ve "engelliler" şeklinde değiştirilmiştir.

(4) 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanunun 75 inci maddesiyle, bu fıkrada yer alan "uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar;" ibaresinden sonra gelmek üzere "Bilim, Sanayi ve Teknoloji," ibaresi eklenmiştir.

*Mevcut belgelerin geçerliliği***Geçici Madde 5- (Ek: 25/4/2013-6462/2 md.)**

Engelli bireylerin bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce ilgili mevzuatına göre almış oldukları sağlık kurulu raporlarına istinaden hâlen yararlanmakta oldukları hak ve menfaatlerin, sağlık kurulu raporu dışındaki diğer şartların muhafaza edilmesi ve ilgili mevzuatına göre bu hak ve menfaatlerin devamının mümkün olması kaydıyla, önceki raporların geçerlilik süresi içinde aynı şekilde uygulanmasına devam olunur. Ayrıca, engelli bireylerin ilgili mevzuatına uygun olarak daha önceden almış oldukları sağlık kurulu raporlarına istinaden engellilik durumlarının tespitine veya engellilikleri dolayısıyla kendilerine veya yakınlarına kolaylıklar ya da haklar teminine yönelik olarak bu maddenin yayımı tarihine kadar verilmiş olan özür, sakat, çürük veya zihinsel ya da bedensel engelleri niteleyen benzeri ibareleri içeren belge, kimlik, kart ve benzeri belgelerin, geçerli oldukları süreler dâhilinde yenilenmeleri gerekmez.

Yürürlük

Madde 51- Bu Kanunun 35 inci maddesi ile 50 nci maddesinin (a) bendi 1.6.2006 tarihinde, diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 52- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**5378 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN
MEVZUATIN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ
GÖSTERİR LİSTE**

Değiştiren Kanunun Numarası	5378 sayılı Kanunun değişen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
6353	Geçici Madde 2 ve 3	12/7/2012
6462	Kanunun Adı, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, Geçici Madde 2 , 3, 5	3/5/2013
6518	1, 3, 4, 4/A, 4/B, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, Geçici Madde 3, II. Bölüm Başlığı	19/2/2014
6552	Geçici Madde 3	11/9/2014
6567	Geçici Madde 3	26/11/2014

EK 3: Türkiye Özel Sporcular Spor Eğitim ve Rehabilitasyon derneği tüzüğü

TÜRKİYE ÖZEL SPORCULAR SPOR EĞİTİM VE REHABİLİTASYON DERNEĞİ TÜZÜĞÜ

BİRİNCİ BÖLÜM

Kuruluş Hükümleri

MADDE-1 KURULUŞ: Yasalar ile yönetmelik, amaç ve hizmet konuları doğrultusunda çalışmalar yapmak üzere "TÜRKİYE ÖZEL SPORCULAR SPOR EĞİTİM VE REHABİLİTASYON DERNEĞİ" adı ile, bu tüzük hükümleri uyarınca bir dernek kurulmuştur. Dernek kısa ismi ile "TÖSSED" olarak anılacaktır.

MADDE-2 DERNEĞİN MERKEZİ: Derneğin merkezi İstanbul'dur. Şubesi açılmayacaktır.

MADDE-3 DERNEĞİN AMACI

Derneğin amacı; özel eğitim gereksinimi olan bireylerin (zihinsel engelli bireyler), fiziksel kondisyon ve yeteneklerini geliştirebilecekleri, cesaretlerini sergileyebilecekleri, mutluluk ve başarıya duygusunu yaşayabilecekleri Olimpiyat formatındaki çeşitli spor branşlarında antrenman ve yarışmalara ilaveten, sosyal, sanatsal ve kültürel etkinlikler düzenleyerek toplumsal kaynaşmayı sağlamaktır. Derneğin faaliyetlerine katılan özel eğitim gereksinimi olan bireylere, "özel sporcu" unvanı verilerek, onların yetenek ve becerilerini, aileleri, arkadaşları ve toplumdaki diğer bireylerle paylaşabilecekleri ortamlar yaratmaktır.

Dernek yıl içinde elde ettiği gelirlerin en az 2/3'ünü amaca yönelik olarak harcayacaktır.

MADDE-4 TERMİNOLOJİ

Özel Sporcu: Özel Olimpiyatlar Türkiye'nin düzenlediği etkinliklerde yer alan, özel eğitim gereksinimi olan bireylere verilen ortak addır. Özel eğitim gereksinimi olan bireylerde aşağıdakilerden biri veya daha fazlası olabilir:

- IQ'sunun 70-75'in altında olması
- İki veya daha fazla alanda beceri zayıflığı (sosyal beceriler ve öz bakım gibi)
- 18 yaşından önce kendini belli etmesi

Partner Sporcu: Özel Olimpiyatlar Türkiye'nin düzenlediği faaliyetlerde özel sporculara sportif ve sosyal faaliyetlerde eşlik eden veya katılan, özel sporcuların yaş aralığındaki akranlardan oluşan zihinsel engeli olmayan bireylerdir.

Karma Sporlar/Karma Etkinlikler: Özel ve partner sporcuların birlikte spor yapmalarını, sosyal, kültürel, sanatsal etkinliklere katılmalarını ve kaynaşmalarını amaçlayan ortamlardır. TÖSSED toplumsal kaynaşma için tüm faaliyetlerini karma olarak gerçekleştirmektedir.

Özel Olimpiyatlar (Special Olympics International) : Tüm dünyaya yayılmış milyonlarca özel sporcuya ulaşan dünyanın en büyük sivil toplum kuruluşlarından biridir.

[Handwritten signatures and initials in blue ink]

Bu tüzük 32 (Otuz) maddeden ibarettir.

Mehmet Civelek
Yönetim Kurulu Başkanı

Ebru Köksal
Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı

Prof.Dr.İlknur Tanboğa
Üye

Nigar Evgin
Muhasip Üye

Mertcan Aydın
Üye

Tamer Türker
Üye

M.Murat Ağca
Üye

B.Ümit Öztürk
Üye

D.Durducan Nevruz
Üye

Tüzük 5253 Sayılı
Dernekler Kanununa uygundur.

Ömer OKUMUŞ
İl Dernekler Müdürü

Özel Olimpiyatlar Türkiye: Dünyanın en büyük sivil toplum kuruluşlarından birisi olan Uluslararası Özel Olimpiyatlar'ın (Special Olympics International) Türkiye'deki tek kuruluşudur.

MADDE-5 ÇALIŞMA KONULARI ve ÇALIŞMA BİÇİMLERİ ile FAALİYET ALANI

Derneğin çalışma konuları ve biçimleri şu şekildedir:

- 5.1)** Derneğin amacına maddi ve manevi katkıda bulunacak kimseleri bünyesinde toplamak. Amaca yönelik olarak toplantılar, gösteriler, konferanslar, seminerler, bilimsel çalışmalar, araştırmalar ve eğitim çalışmaları yapmak. Sergiler, kurslar yarışmalar düzenlemek, yayında bulunmak, arşiv oluşturmak, plan ve projeler yapmak. Sportif, kültürel ve sanatsal etkinlik ve organizasyonlar yapmak. Çalışmaları duyurmak için gazete, dergi, kitap, makale ve bülten gibi yayınlar çıkarmak.
- 5.2)** Gerekli izinler alınmak şartıyla yardım toplama faaliyetlerinde bulunmak, yurt içi ve yurt dışından bağış almak. Geliri ve sağlayacağı menfaati derneğe ait olmak üzere koşu, gezi, çay, yemekli toplantı, balo, tiyatro, sergi, piyango ve benzeri gelir getirici etkinlikler düzenlemek.
- 5.3)** Kamu kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve özel kuruluşlar ile karşılıklı ilişkileri geliştirmek, ortak çalışmalar yapmak, her kademede eğitim ve öğretim kurumları (Üniversiteler, okullar, rehabilitasyon merkezleri vs.) ile işbirliği yapmak. Özel eğitim gereksinimi olan bireyler için sporu yaygınlaştırmaya yönelik antrenör yetiştirmek, gönüllüleri eğitmek, farkındalık yaratmak amacı ile kurslar, seminerler, konferanslar, eğitimler, paneller düzenlemek toplantılar yapmak.
- 5.4)** Uluslararası faaliyette bulunmak, yurt dışındaki dernek veya kuruluşlara üye olmak ve bu kuruluşlarla ortak çalışmalar yapmak veya yardımlaşmak. Yurt içi ve dışındaki sportif, sosyal, kültürel ve sanatsal faaliyetler ile eğitim ve toplantılara iştirak etmek. Yurt içinde ve yurt dışında eğitim programları ve spor, sanat, kültür etkinlikleri düzenlemek.
- 5.5)** Özel Olimpiyatlar (Special Olympics International) ile özel eğitim gereksinimi olan bireylerin eğitimi ve uluslararası spor etkinliklerine katılmasını sağlamak maksadıyla koordine bulunmak, teknik malzeme, eğitim ve maddi yardım sağlamak ve almak ayrıca Özel Olimpiyatlar'ın (Special Olympics International'ın) düzenlediği eğitim, kurs, panel, konferans benzeri etkinliklere temsilci göndermek.
- 5.6)** Özel eğitim gereksinimi olan bireylerin gelişimini sağlamak amacıyla merkezi İstanbul'da bulunan Türkiye Spastik Çocuklar Vakfı ile işbirliği yapmak.
- 5.7)** Yasal sınırlar içerisinde her türlü taşınır taşınmaz malları satın almak, satmak, kiralamak, kiraya vermek, her türlü taşınır ve taşınmaz ile hak ve alacak bağışı kabul etmek.
- 5.8)** Dernek amaçlarının gerçekleştirilmesi için ihtiyaç duyulan kaynağı sağlamak amacı ile iktisadi ve ticari işletmeler kurmak ve işletmek.

[Handwritten signatures and initials in blue ink]

5.9) Amacın gerçekleştirilmesi için gerek görülmesi durumunda yurt içinde ve yurt dışında vakıf kurmak, federasyon kurmak veya kurulu bir federasyona katılmak, gerekli izin alınarak derneklerin kurabileceği tesisleri kurmak.

5.10) Gerekli görülen yerlerde temsilcilikler açmak.

5.11) Derneğin Faaliyet Alanı:

Dernek, sosyal alanda yurt içinde ve yurt dışında faaliyet gösterir.

İKİNCİ BÖLÜM

Üyelik Hükümleri

MADDE-6 ÜYELİK

Derneğe üye olma koşulları aşağıda gösterilmiştir:

6.1) Fiil ehliyetine sahip bulunan, derneğin amaç ve ilkelerini benimseyerek bu doğrultuda çalışmayı kabul eden ve Mevzuatın öngördüğü koşulları taşıyan gerçek ve tüzel kişiler derneğe üye olabilirler.

6.2) Üyelik koşulları:

- Fiil ehliyetine sahip olmak
- Dernek üyelerinden biri tarafından önerilmek
- Derneğin amacına yönelik çalışmalarda bulunmak konusunda gönüllü olmak

MADDE-7 ÜYELİK TÜRLERİ

Derneğin asıl üye ve onursal üye olmak üzere iki tür üyesi vardır.

7.1) **Asıl Üyelik:** Üyelüğün gerektirdiği her türlü yükümlülükleri üstlenmiş ve üyelik sorumluluğu ile haklardan yararlanan üyedir. Üyenin hakları, gereken koşulları içermek kaydı ile her türlü göreve aday olmak ve oy kullanmak, yükümlülükleri ise genel kurul toplantılarına katılmak, aidatlarını zamanında ödemek, amaçlara yönelik gereken çabayı harcamak ve derneğin toplum içindeki olumlu görüntüsünü sürdürmek ilkelerini içerir. Üye aidatlarını düzenli olarak öder, dernekten çıksa veya çıkarılırsa, üyelikte bulunduğu sürenin aidatını vermek zorundadır.

7.2) **Onursal Üyelik:** Derneğin asıl üyesi dışında; Derneğe yararlı olabilecek ve toplumda tanınmış olan kişilere Yönetim Kurulu Kararı ile Onursal Üyelik tevcih edilebilir. Onursal üyeler, yasa ve tüzük hükümlerine uymak kaydıyla genel kurula katılabilirler ve oy kullanma, seçme ve seçilme dışında, asıl üyelere tanınan tüm haklardan yararlanırlar. Onursal üyeler aidat ödemezler. Bir takvim yılında onursal üyelik tevcih edilecek kişi sayısı 3'ü geçemez.

[Handwritten signatures and initials in blue ink]

MADDE-8 ÜYELİK İŞLEMLERİ

Dernek üyeliği işlemleri aşağıda gösterilmiştir:

8.1) Dernek üyesi olmak isteyen gerçek kişi adaylar, dernek amacı ve hizmet konuları ile tüzük hükümlerini kabul ettiklerini, gerekli üyelik koşullarını içerdiklerini belirten "Üyelik Bildirimi"ni doldurup Yönetim Kurulu Başkanlığına sunarlar.

8.2) Dernek üyesi olmak isteyen tüzel kişi adaylar, bu konudaki isteklerini yazılı şekilde Dernek Başkanlığına bildirirler. Tüzel kişi adaylar müracaatlarında dernek amacı ve hizmet konuları ile ana tüzük hükümlerini kabul ettiklerini beyan ederler.

8.3) Adayın üyelik isteğinin işleme konulabilmesi için en az bir üyenin önerisi şarttır.

8.4) Dernek Yönetim Kurulu, aday hakkında gerekli araştırmayı yaptıktan sonra başvuru tarihinden başlamak üzere (30) gün içinde adayın isteği ile ilgili kararını verir ve adaya yazılı olarak bildirir.

8.5) Adayın dernek üyeliğine kabul edilmesi üzerine kayıt işlemleri yapılır. Yıllık aidat ödenmeden dernek üyeliği kazanılmaz.

8.6) Dernek Yönetim Kurulunun, adayın isteğine ilişkin kararı kesin olup işbu itiraz edilemez.

MADDE-9 ÜYELİKTEN AYRILMA

Üyelik, ölüm ve üyelikten ayrılma dileğiyle sona erer. Her üye dilediği anda Yönetim Kurulu Başkanlığına yazılı olarak ayrılma isteğini bildirmekle dernek üyeliğinden ayrılmış sayılır. Ancak, ayrılan üyenin mali sorumluluğu, yasal nedenlerle ayrılanların yasal nedeninin oluşum tarihinde diğerlerinin ise ayrılma dileğinin yapıldığı çalışma dönemi sonunda biter ve kendilerinden ilişkili bulundukları çalışma döneminin tüm aidatları alınır.

MADDE-10 ÜYELİKTEN ÇIKARILMA

Dernek üyeliğinden çıkarılmayı gerektiren haller aşağıda belirtilmiştir:

- Dernek tüzüğüne aykırı davranışlarda bulunmak,
- Verilen görevlerden sürekli kaçınmak,
- Yazılı ikazlara rağmen üyelik aidatını altı ay içinde ödememek,
- Dernek organlarınca verilen kararlara uymamak.
- Üye olma şartlarını kaybetmiş olmak,
- Derneği maddi menfaatleri için kullanmak, çıkarlarına alet etmek, haksız kazanç elde etmek.

Yukarıda sayılan durumlardan birinin tespiti halinde Yönetim Kurulu Kararı ile üyelikten çıkarılır. Dernekten çıkan veya çıkarılanlar, üye kayıt defterinden silinir ve dernek malvarlığında hak iddia edemez.

[Handwritten signatures and initials in blue ink]

MADDE-14 GENEL KURUL TOPLANTI İLKELERİ

Genel Kurul Toplantılarında uygulanacak ilkeler aşağıda gösterilmiştir:

14.1) Genel Kurula katılacak üyeler, Yönetim Kurulunca düzenlenen "Genel Kurul Üyeleri" çizelgesindeki adları karşısına imza atmak suretiyle toplantıya girebilirler. İmzalanan çizelgeye göre Genel Kurula katılan üye sayısı ile toplantı ve karar yeter sayıları, Dernek Başkanı ile Sekreter tarafından imzalanan bir tutanakla saptanır.

14.2) Genel Kurul, sekreterin çoğunluğun sağlandığını belirten tutanağı okumasından sonra Yönetim Kurulu Başkanı ya da Başkan Yardımcısı tarafından açılır ve Genel Kurulu yönetmek üzere oluşturulacak divana bir başkan, bir başkan yardımcısı ve sekreter seçilir.

14.3) Genel Kurulda gündemdeki maddeler görüşülür. Ancak toplantıya katılan üyelerin en az 1/10'nu tarafından yazılı olarak görüşülmesi istenen ve gündem maddeleri ile ilişkili konuların gündeme konulması zorunludur.

14.4) Her üyenin Genel Kurulda bir oy hakkı olup oyunu kendisinin kullanması zorunludur.

14.5) Genel Kurulda karar yeter sayısı, Genel Kurula katılanların bir fazlasıdır. Ancak tüzük değişikliği ile Derneğin dağıtılmasına ilişkin kararlarda ilgili maddelerdeki yeter sayılar aranır.

MADDE-15 OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL

Olağanüstü Genel Kurul, Olağan Genel Kurul Toplantısına kadar beklenilmesinin mümkün olmayacak ya da bir an önce görüşülmesinde yarar sağlayacak önemli ve zorunlu konularda, aşağıda gösterilen başvuru ve kararlar uyarınca yönetim kurulu tarafından en geç bir ay içinde toplantıya çağırılır.

15.1) Dernek üye sayısının 1/5'inin konu için yapacakları yazılı ve imzalı başvurusu,

15.2) Yönetim Kurulunun, gerek gördüğü konularda 2/3 oy çoğunluğu ile alacağı karar,

15.3) Denetleme Kurulunun gerekli gördüğü durumlarda oy birliği ile alacağı karar.

15.4) Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı, Olağan Genel Kurul toplantısındaki yöntem ve ilkelere göre yapılır.

MADDE-16 GENEL KURULUN GÖREV ve YETKİLERİ

Genel Kurul derneğin en yetkili organı olup görev ve yetkileri aşağıda gösterilmiştir:

16.1) Genel Kurul Kararları, toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğu ile alınır. Tüzük değişikliği ve derneğin feshi kararları, ancak toplantıya katılan üyelerin üçte iki çoğunluğu ile alınabilir.

16.2) Çalışma dönemi Yönetim ve Denetleme Kurulu asıl ve yedek üyelerini seçmek,

[Handwritten signatures and initials in blue ink, including 'DM', 'A', 'J', 'T', 'M', 'S', 'K', 'L', 'O', 'P', 'R', 'T', 'U', 'V', 'W', 'X', 'Y', 'Z']

16.3) Geçen çalışma dönemine ilişkin Yönetim Kurulu çalışma raporu ile bilanço ve gelir-gider çizelgelerini, Denetleme Kurulu denetleme raporunu görüşüp onaylamak ve Yönetim Kurulu Üyelerini aklamak,

16.4) Dernek tüzüğüne ilişkin Yönetim Kurulu tasarısını görüşüp karara bağlamak,

16.5) Ortaklık, iktisadi işletme, vakıf ve yardımlaşma sandığı kurulmasına ya da kurulmuş ya da kurulacaklara katılma konularında Yönetim Kuruluna yetki vermek,

16.6) Derneğin federasyonlara katılması ve ayrılmasının kararlaştırılması

16.7) Derneğe taşınmaz mal satın alınması ya da satılması konularında Yönetim Kuruluna yetki vermek,

16.8) Yıllık aidatı tespit ve kabul etmek

16.9) Derneğin dağıtılmasına ve mal varlığının dağıtılmasına karar vermek,

16.10) Yönetim Kurulunun diğer önerilerini inceleyip karara bağlamak.

MADDE-17 YÖNETİM KURULU

Derneğin yetkili yönetim organı bulunan Yönetim Kurulunun oluşum biçimi aşağıda gösterilmiştir:

Yönetim Kurulu, iki yıllık süre için Genel Kurulca seçilmiş 9 asil ve 5 yedek üyeden oluşur. Yönetim Kurulunun Dernek Üyesi olması zorunludur. Asil üyelere boşalma olduğu takdirde, yedek üyelerin göreve çağırılması zorunludur.

MADDE-18 YÖNETİM KURULUNUN ÇALIŞMA İLKELERİ

Yönetim Kurulunun çalışma ilkeleri aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir:

18.1) Yönetim Kurulu seçimini takiben düzenlenecek ilk toplantıda bir Yönetim Kurulu Başkanı, bir Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı, bir Sekreter, bir Sayman seçmek suretiyle görev bölümü yapılır.

18.2) Yönetim kurulu en az iki ayda bir kez toplanır ve gereğinde olağanüstü toplantı yapılabilir.

18.3) Yönetim Kurulunu toplantı yeter sayısı, üye tam sayısının yarısından bir fazlası ve karar yeter sayısı katılanların salt çoğunluğudur.

18.4) Yönetim Kurulu, Yönetim Kurulu Başkanının çağrısı ve saptadığı gündem doğrultusunda toplanır ve çalışmalarını yapar.

[Handwritten signatures and initials in blue ink, including 'Dy', 'h.', 'Ani', and others.]

MADDE-19 YÖNETİM KURULUNUN GÖREV VE YETKİLERİ

Yönetim Kurulu, derneğin yürütme ve temsil organıdır; bu görevini kanuna ve dernek tüzüğüne uygun olarak yerine getirir.

19.1) Derneği, Yönetim Kurulu Başkanı aracılığı ile temsil etmek ya da gerektiğinde diğer üyelere de yetki vermek. Bu yetki Yönetim Kurulunca üyelere birine veya üçüncü bir kişiye verilebilir.

19.2) Çalışma dönemi, çalışma programı ile yıllık bütçe yönetmeliği, gelir ve gider çizelgelerini hazırlamak ve uygulamak,

19.3) Geçen çalışma dönemi çalışma raporu ile bilanço ve gelir gider çizelgelerini hazırlamak,

19.4) Yönetim Kurulu Başkanının önerisi üzerine, üyelik nitelik ve koşullarını yitiren, amaç ve hizmet koşullarından uzaklaşan, tüzük hükümleri ve Genel Kurul kararlarına aykırı hareket eden, aykırı söz ve eylemlerde bulunan üyeler hakkında gereken cezaları vermek,

19.5) Genel Kurul Toplantılarının tarihini, saatini, yerini ve gündemini saptamak; üyelere duyurmak,

19.6) Amaçlar doğrultusunda görev yapacak çalışma grupları ya da komiteler kurmak ve raporları hakkında gereken kararları almak,

19.7) Derneğin işlerini yürütmek üzere Ülke Direktörü atamak ve buna bağlı yeterli sayıda idari personel ve danışmanları atamak, gerektiğinde bu kişilerin işlerine son vermek,

19.8) Ortaklık, iktisadi işletme, vakıf ve yardımlaşma sandığı kurulmasına ya da kurulmuş ya da kurulacaklara katılmaya karar vermek,

19.9) Dernek tüzüğünün değiştirilmesi ile yönetmeliklerin hazırlanması ve değiştirilmesine ilişkin taslak hazırlamak,

19.10) Genel Kurul Toplantılarında alınan kararları üyelere ve ilgili yerlere bildirmek,

19.11) Geçen çalışma dönemi sorumlusu Yönetim Kurulundan görevi ve bilanço gereği dernek mal varlığını teslim almak ve aynı biçimde gelecek çalışma dönemi Yönetim Kuruluna teslim etmek,

19.12) Gerekli diğer işlem ve uygulamaları yapmak,

19.13) Genel Kuruldan aldığı yetkiye dayanarak derneğe taşınır veya taşınmaz mal satın almak, kiralamak, ipotek ettirmek veya ipoteği çözdürmek, malları devretmek ve bağışlamak.

[Handwritten signatures and initials in blue ink]

MADDE-20 DENETLEME KURULU

Dernek her türlü denetime açık olduğu gibi iç denetim açısından Denetleme Kurulu aracılığı ile dernek içi denetim görevini yerine getirmekle sorumlu bulunmaktadır. Denetleme Kurulunun oluşumu ve çalışma ilkeleri ile ilişkili hükümler aşağıda gösterilmiştir:

20.1) Denetleme Kurulu, Genel Kurulca kendi içinden veya çoğunluk oluşturmamak üzere dışarıdan, gerçek veya tüzel kişi adaylar arasından seçilen 3 asil ile 3 yedek üyeden oluşur. Denetim kurulu asıl üyeliğinde istifa veya başka sebeplerden dolayı boşalma olduğu takdirde Genel Kurulda aldığı oy çokluğu sırasına göre yedek üyelerin göreve çağırılması mecburidir.

20.2) Denetleme Kurulu, seçimini izleyen ilk toplantıda bir başkan ve bir sözcü seçer.

20.3) Denetleme Kurulu en az üç ayda bir kez toplanır. Toplantı ve karar yeter sayısı ikidir.

20.4) Denetleme Kurulu, derneğin bütçe, hesap ve işlemleri ile ilgili defter ve belgeleri üzerinde yapacağı inceleme sonuçlarını, dilek ve önerilerini Yönetim Kuruluna bildirmek, Yönetim Kurulunca hazırlanan çalışma dönemi programı ile yıllık bütçe yönetmeliği ve gelir gider çizelgelerinin görüşüleceği Yönetim Kurulu Toplantısında hazır bulunarak dilek ve önerilerini belirtmek, Yönetim Kurulunca hazırlanan geçen çalışma dönemi raporu ile bilanço ve gelir gider çizelgeleri hakkındaki incelemelerini bir raporla kurula sunmakla görevli ve yetkilidir.

MADDE-21 ORTAK HÜKÜMLER

Yönetim ve Denetleme Kurulu Üyeleri, özürsüz olarak üst üste üç toplantıya ya da özürlü olsa dahi bir çalışma dönemi içinde düzenlenen toplantıların yarısından bir fazlasına katılmadıkları takdirde kurullarından ayrılmış sayılırlar. Herhangi bir nedenle kurulundan ayrılan üyenin yerine, ilk sırada bulunan yedek üye asıl üyeliğe çağırılır.

MADDE-22 DERNEĞİN İDARİ YAPISI

Derneğin şubesi yoktur. Dernek Yönetim Kurulu gerekli gördüğünde Derneğin amacını gerçekleştirmek için, alınan kararları uygulamak, mevzuatın kendisine verdiği diğer görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak, derneğin ve derneğin iktisadi işletmelerini temsil etmek üzere Ülke Direktörü ile buna bağlı personel atayabilir. Atanan personelin çalışmaları Yönetim Kurulu gözetim ve denetiminde olur. Kadroların tespiti dernek amacı göz önünde bulundurularak tasarruf ilkesi ön plana alınarak yapılır. Dernek çalışanlarının özlük hakları Yönetim Kurulu kararı ile belirlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Mali Hükümler

MADDE-23 ÇALIŞMA DÖNEMİ ve BÜTÇE

Derneğin çalışma dönemi 1 Ocak'ta başlar ve 31 Aralık'ta sona erer. Derneğin bütçesi Yönetim Kurulunun hazırladığı yıllık gelir ve gider çizelgelerinden oluşur.

MADDE-24 DERNEĞİN GELİRLERİ

Derneğin gelirleri aşağıda gösterilmiştir:

24.1) Yıllık Aidat: Genel Kurul gündeminde yer alması halinde yıllık aidat, günün ekonomik koşulları da dikkate alınarak ve tahmini bütçeye uygun olarak Genel Kurulca tespit edilir. Aidatın üyeliğin devamı süresince ödenmesi zorunludur.

24.2) Dernek taşınır ve taşınmaz malları haklarının kiraya verilmesinden sağlanan gelirler ile taşınır değerler gelirleri,

24.3) Her türlü yayın, piyango satışları, temsil, festival, gösteri, kongre, konferans, fuar, tanıtım, sunum, seminer, her türlü toplantı, eğitim kursu, spor yarışları ile benzeri düzenlemelerden, bağış kampanyalarından ve sponsorluklardan elde edilen maddi ve aynı gelirler,

24.4) Yurtiçi veya yurtdışından her türlü koşullu ya da koşulsuz bağış, vasiyet ve yardımlar,

24.5) Ortaklıklar, iktisadi işletmeler, lokal ve yardımlaşma sandığından sağlanacak gelirler,

24.6) Dernek tüzüğünde gösterilen amaçları gerçekleştirmek üzere, benzer amaçlı sivil toplum kuruluşlarından, kamu ve özel sektör kurumlarından, gerçek ve tüzel kişilerden maddi ve aynı yardım alabilir.

24.7) Yardım toplama hakkındaki mevzuat hükümlerine uygun olarak toplanacak bağış ve yardımlar,

24.8) Diğer gelirler.

MADDE -25 GELİR VE GİDER İŞLEMLERİ

Derneğin gelir ve gider işlemlerine aşağıda gösterilen kural ve yöntemler uygulanır:

25.1) Yıllık aidatın tamamı üyelik işlemleri sırasında, sonraki yıllarda ise Ocak ayı içerisinde alınır. Dernek gelirlerinin bankalar aracılığı ile tahsili halinde banka tarafından düzenlenen dekont veya hesap özeti gibi belgeler alındı belgesi yerine geçer.

25.2) Dernek gelirleri alındı belgeleri ile toplanır. Bağış, yardım ve aidatları toplayacak yetkililer Yönetim Kurulu kararı ile belirlenir.

[Handwritten signatures and initials in blue ink]

25.3) Dernek giderleri ise fatura, perakende satış fişi, serbest meslek makbuzu gibi harcama belgeleri ile yapılır. Ancak derneğin, Gelir Vergisi Kanunu'nun 94'üncü maddesi kapsamında bulunan ödemeleri için Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre gider pusulası, bu kapsamda da bulunmayan ödemeleri için "Gider Makbuzu" veya "Banka Dekontu" gibi belgeler harcama belgesi olarak kullanılır.

MADDE 26: DEFTERLER

Dernek için aşağıda gösterilen noterden veya İl Dernekler Müdürlüğü'nden onaylanmış defterler tutulur.

26.1) Dernek Üyeleri Defteri: Dernek üyelerinin kimlikleri, üyeliğe giriş tarihleri, üyelikten ayrılma ya da çıkarılma tarihleri bu deftere yazılır.

26.2) Dernek Karar Defteri: Yönetim kurulunun olağan ve olağanüstü toplantılarının kararları tarih ve sayı sırasıyla bu deftere yazılır ya da kararların yazıldığı kağıtlar bu deftere yapıştırılır.

26.3) Gelen ve Giden Evrak Defteri: Derneğe gelen ve giden yazı ve diğer belgeler, tarih sayı sırasına göre gereken açıklamalar yapılarak bu deftere işlenir.

26.4) Gelir ve Gider Defteri ya da Bilanço Esası Defteri: Dernek adına alınan paralar, alındıkları yerler alınma nedenleri ve ilişkin oldukları hesaplar, alacaklar, borçlar ve varlıklar gereken defterlere işlenir.

26.5) Bütçe, Kesin Hesap ve Bilanço Defteri: Her çalışma dönemine ilişkin bütçenin gelir ve gider çizelgeleri ile bilançonun gelir ve gider çizelgeleri bu deftere işlenir.

26.6) Demirbaşlar Defteri: Derneğin demirbaş niteliğindeki taşınır ve taşınmaz malları bu deftere işlenir.

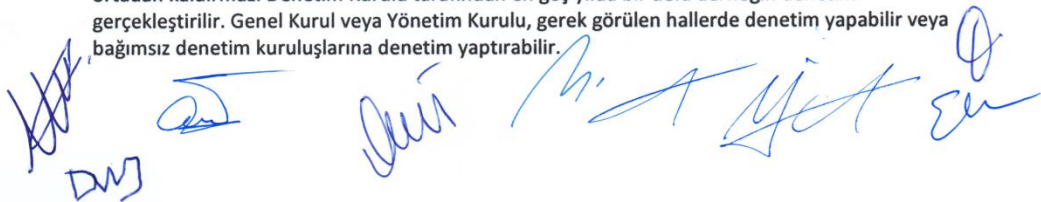
26.7) Alındı Belgesi Defteri: Alındı belgelerinin serisi, başlangıç ve bitiş numaraları, verildiği kimseler, verilmiş ve iade tarihleri alınan tutarlar, ilgililerin imzaları bu deftere işlenir.

Gelir Tablosu ve Bilanço Düzenlenmesi

Bilanço esasına göre defter tutulduğu için, yılsonlarında (31 Aralık), Maliye Bakanlığı'na yayımlanan Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğlerini esas alarak bilanço ve gelir tablosu düzenlenir.

MADDE-27 DERNEĞİN İÇ DENETİM ŞEKİLLERİ

Dernekte Genel Kurul, Yönetim Kurulu veya Denetim Kurulu tarafından iç denetim yapılabilmesi gibi, bağımsız denetim kuruluşlarına da denetim yaptırılabilir. Genel Kurul, Yönetim Kurulu veya bağımsız denetim kuruluşlarınca denetim yapılmış olması, Denetim Kurulunun yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. Denetim Kurulu tarafından en geç yılda bir defa derneğin denetimi gerçekleştirilir. Genel Kurul veya Yönetim Kurulu, gerek görülen hallerde denetim yapabilir veya bağımsız denetim kuruluşlarına denetim yaptırabilir.

MADDE 28: DERNEĞİN BORÇLANMA USULLERİ

Dernek amacını gerçekleştirmek ve faaliyetlerini yürütmek için ihtiyaç duyulması halinde Yönetim Kurulu Kararı ile borçlanma yapılabilir. Bu borçlanma kredili mal ve hizmet alımı konularında olabileceği gibi nakit olarak da yapılabilir. Ancak bu borçlanma, dernek gelir kaynakları ile karşılanamayacak miktarlarda ve derneği ödeme güçlüğüne düşürecek nitelikte yapılamaz.

MADDE 29: TEMSİLCİLİK AÇMA

Dernek, gerekli gördüğü yerlerde dernek faaliyetlerini yürütmek amacıyla Yönetim Kurulu kararıyla temsilcilik açabilir. Temsilciliğin adresi, yönetim kurulu kararıyla temsilci olarak görevlendirilen kişi veya kişiler tarafından o yerin mülki idare amirliğine yazılı olarak bildirilir. Temsilcilik, dernek genel kurulunda temsil edilmez.

BEŞİNCİ BÖLÜM Genel Hükümler

MADDE-30 TÜZÜK DEĞİŞİKLİĞİ

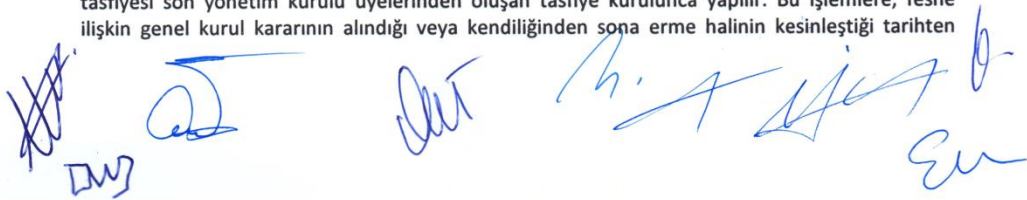
Tüzük değişikliği genel kurul kararı ile yapılabilir. Genel kurulda tüzük değişikliği yapılabilmesi için genel kurula katılma hakkı bulunan üyelerin 2/3 çoğunluğu aranır. Çoğunluğun sağlanamaması sebebiyle toplantının ertelenmesi durumunda ikinci toplantıda çoğunluk aranmaz. Ancak, bu toplantıya katılan üye sayısı, yönetim ve denetim kurulları üye tam sayısının iki katından az olamaz. Tüzük değişikliği için gerekli olan karar çoğunluğu toplantıya katılan ve oy kullanma hakkı bulunan üyelerin oylarının 2/3'ü'dür. Genel kurulda tüzük değişikliği oylaması açık olarak yapılır.

MADDE-31 DERNEĞİN FESHİ ve MAL VARLIĞININ TASFİYE ŞEKLİ

31.1) Genel kurul her zaman derneğin feshine karar verebilir.

31.2) Genel kurulda fesih konusunun görüşülebilmesi için genel kurula katılma hakkı bulunan üyelerin 2/3 çoğunluğu aranır. Çoğunluğun sağlanamaması sebebiyle toplantının ertelenmesi durumunda ikinci toplantıda çoğunluk aranmaz. Ancak, bu toplantıya katılan üye sayısı, yönetim ve denetim kurulları üye tam sayısının iki katından az olamaz. Fesih kararının alınabilmesi için gerekli olan karar çoğunluğu toplantıya katılan ve oy kullanma hakkı bulunan üyelerin oylarının 2/3'ü'dür. Genel kurulda fesih kararı oylaması açık olarak yapılır.

31.3) Tasfiye işlemleri: Genel kurulca fesih kararı verildiğinde, derneğin para, mal ve haklarının tasfiyesi son yönetim kurulu üyelerinden oluşan tasfiye kurulunca yapılır. Bu işlemlere, feshe ilişkin genel kurul kararının alındığı veya kendiliğinden sona erme halinin kesinleştiği tarihten

itibaren başlanır. Tasfiye süresi içinde bütün işlemlerde dernek adında "Tasfiye Halinde Türkiye Özel Sporcular Spor Eğitim ve Rehabilitasyon Derneği" ibaresi kullanılır.

31.4) Tasfiye kurulu, mevzuata uygun olarak derneğin para, mal ve haklarının tasfiyesi işlemlerini baştan sonuna kadar tamamlamakla görevli ve yetkilidir. Bu kurul, önce derneğin hesaplarını inceler. İnceleme esnasında derneğe ait defterler, alındı belgeleri, harcama belgeleri, tapu ve banka kayıtları ile diğer belgelerinin tespiti yapılarak varlık ve yükümlülükleri bir tutanağa bağlanır. Tasfiye işlemleri sırasında derneğin alacaklılarına çağrıda bulunulur ve varsa malları paraya çevrilerek alacaklılara ödenir. Derneğin alacaklı olması durumunda alacaklar tahsil edilir. Alacakların tahsil edilmesi ve borçların ödenmesinden sonra kalan tüm para, mal ve hakları, Türkiye Spastik Çocuklar Vakfı'na devredilir.

31.5) Tasfiyeye ilişkin tüm işlemler tasfiye tutanağında gösterilir ve tasfiye işlemleri, mülki idare amirliklerince haklı bir nedene dayanılarak verilen ek süreler hariç üç ay içinde tamamlanır.

31.6) Derneğin para, mal ve haklarının tasfiye ve intikal işlemlerinin tamamlanmasını müteakip tasfiye kurulu tarafından durumun yedi gün içinde bir yazı ile dernek merkezinin bulunduğu yerin mülki idare amirliğine bildirilmesi ve bu yazıya tasfiye tutanağının da eklenmesi zorunludur.

31.7) Derneğin defter ve belgelerini tasfiye kurulu sıfatıyla son yönetim kurulu üyeleri saklamakla görevlidir. Bu görev, bir yönetim kurulu üyesine de verilebilir. Bu defter ve belgelerin saklanma süresi beş yıldır.

MADDE-32 HÜKÜM EKSİKLİĞİ

Bu tüzükte belirtilmemiş hususlarda Dernekler Kanunu, Türk Medeni Kanunu ve bu Kanunlara atfen çıkartılmış olan Dernekler Yönetmeliği ve ilgili diğer mevzuatın dernekler hakkındaki hükümleri uygulanır.

[Handwritten signatures and initials in blue ink]